

- §12-miljøgodkendelse til
Olsminde
Stavdalsvej 41
3760 Gudhjem

Kolofon:	Bornholms Regionskommune; maj 2016
Udarbejdet af:	Teknik og Miljø
Layout og tryk:	Teknik og Miljø
Journalnummer:	09.17.18P19-0046
Sagsbehandler:	Katrine Høst
Kortbilag:	Geodatastyrelsen

§ 12-MILJØGODKENDELSE

til

Olsminde

Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem

Gyldighed:

Denne miljøgodkendelse meddeles efter § 12, stk. 3 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, jf. lovbekendtgørelse nr. 868 af 3. juli 2015 med senere ændringer.

Miljøgodkendelsen gælder fra annonceringsdatoen den 27. maj 2016.

DATABLAD

Titel:	§ 12-Miljøgodkendelse til Olsminde
Godkendelsen omfatter:	Kvægproduktion bestående af 690 malkekøer, 52 småkalve (0-2 mdr.), 102 småkalve (2-6 mdr.), 286 kvier (6-17 mdr.), 80 kvier (17-23 mdr.), 13 kvier (23-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg)
Dato for godkendelse:	27. maj 2016
Bedriftsejer og ansøger:	Kim Larsen
Bedriftens navn:	Olsminde
Adresse:	Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem
CVR-/P-nummer:	19332179/1003771461
Ejendomsnummer:	4000036519
Matrikelnummer og ejerlav:	77a Østerlarsker
CHR-nummer:	15577
Konsulent:	Elisabeth Falk, Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Teknik og Miljø, Skovløggen 4, 3770 Allinge

Bornholms Regionskommune, Center for Teknik og Miljø
Skovløggen 4, Tejn
3770 Allinge
Tlf. 5692 0000
tm@brk.dk
www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	4
Indholdsfortegnelse	5
1 Resumé og samlet vurdering	8
1.1 Ansøgning om miljøgodkendelse	8
1.2 Forhold til eksisterende miljøgodkendelse	8
1.3 Afgørelse og ikke-teknisk resumé	9
1.4 Offentlighed	12
1.5 Klagevejledning	13
2 Generelle forhold	14
2.1 Beskrivelse af husdyrbruget og det ansøgte projekt.....	14
2.2 Meddelelesespligt – DE, ejerforhold, arealer, anlæg	14
2.3 Gyldighed	15
2.4 Retsbeskyttelse	15
2.5 Revurdering af miljøgodkendelsen.....	15
3 VILKÅR FOR § 12-MILJØGODKENDELSEN	16
3.1 Vilkår vedr. indretning og drift	16
3.2 Vilkår vedr. information om ændringer	16
3.3 Vilkår vedr. produktionens omfang og fleksibilitet.....	16
3.4 Vilkår For opførelse af ny kostald.....	17
3.5 Vilkår vedr. gulvtype i eksisterende kviestald vest, Gl. kostald midt og gl. goldkostald.....	17
3.6 Vilkår vedr. gulvtype med skraber i eksisterende gl. kostald øst	17
3.7 Vilkår vedr. gulvtype i ny kostald.....	17
3.8 Vilkår vedr. fast drænet gulv	17
3.9 Vilkår vedr. skraber i gyllekanaler	18
3.10 Vilkår vedr. skraber på spalter i gangarealer	18
3.11 Vilkår vedr. reduceret tildeling af råprotein til malkekøer i etape 3	19
3.12 Vilkår vedr. opbevaring af husdyrgødning på anden ejendom.....	19
3.13 Vilkår vedr. placering af markstak	20
3.14 Vilkår vedr. Overdækning af gyllebeholder	20
3.15 Vilkår vedr. udbringningsarealer	20
3.16 Vilkår vedr. marker i nitratfølsomt grundvandsområde	21
3.17 Vilkår vedr. levering af gylle til Biokraft A/S.....	21
3.18 Vilkår vedr. bedste tilgængelige teknik (BAT)	21
3.19 Vilkår vedr. anmeldelse af driftsophør.....	22
3.20 Vilkår vedr. renholdelse og hygiejne	22
3.21 Vilkår vedr. gylleopbevaring og -håndtering.....	22

3.22	Vilkår vedr. udbringning af gylle	23
3.23	Vilkår vedr. støjkilder	23
3.24	Vilkår vedr. støv.....	23
3.25	Vilkår vedr. skadedyr.....	24
3.26	Vilkår vedr. spildevand og overfladevand (restvand).....	24
3.27	Vilkår vedr. oplag af olie.....	24
3.28	Vilkår vedr. oplag af affald.....	24
3.29	Vilkår vedr. medicin og pesticider	25
3.30	Vilkår vedr. uheld og risici	25
3.31	Vilkår vedr. tilsyn, kontrol og egenkontrol	25
4	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.....	27
4.1	Husdyrbrugets bygninger og faste afstandskrav.....	27
4.2	Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	30
5	Produktionsapparatet og driften.....	34
5.1	Harmoniarealet.....	34
5.2	Husdyrholdet	37
5.3	Staldindretning, ventilation og rengøring.....	38
5.4	Produktion og opbevaring af husdyrgødning	42
5.5	Udbringning af flydende og fast husdyrgødning	48
6	Produktionens ressourceforbrug	50
6.1	Foder – ensilage og tilskudsfoder	50
6.2	Vand	51
6.3	Energi	52
6.4	Diverse hjælpestoffer	53
7	Emissioner, reststoffer og gener fra anlægget	55
7.1	Ammoniakemission	55
7.2	Lugt.....	56
7.3	Støj	58
7.4	Støv	60
7.5	Lys	61
7.6	Fluer og skadedyr.....	62
7.7	Transport.....	63
7.8	Restvand	65
7.9	Affald	66
8	Produktionens miljøpåvirkning.....	69
8.1	Ammoniakdeposition-påvirkning af natur og bilag IV-arter	69
8.2	Kvælstof og fosfor til overfladevand.....	81

8.3	Kvælstof til grundvand.....	84
9	Risici – driftsforstyrrelser og uheld.....	88
10	Management, egenkontrol og dokumentation.....	91
11	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	93
12	Alternative løsninger og 0-alternativet	100
12.1	Alternative løsninger.....	100
12.2	0-alternativet.....	100
13	Husdyrbrugets ophør	102
14	Samlet vurdering	103
15	Bilag	104
	Bilagsoversigt:	104
	Bilag 1 Anlægstegninger	105
	Bilag 2 Kort over beliggenheden af udbringningsarealerne	110
	Bilag 3 Besigtigelsesnotat vedr. fejkortlægning af skovnaturtype i Stavsdales Plantage	111
	Bilag 4 Artsliste fra skov vest for Olsminde	113

1 RESUMÉ OG SAMLET VURDERING

I dette kapitel gives en kort beskrivelse af den ansøgte produktion og forholdet til tidligere meddelte godkendelser eller tilladelser på ejendommen. Miljøgodkendelsens indhold er samlet i et kort resumé. Desuden beskrives grundlaget for afgørelsen samt, hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

1.1 ANSØGNING OM MILJØGODKENDELSE

Kim Larsen har ansøgt om miljøgodkendelse til udvidelse af malkekvægbesætningen på ejendommen Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem, matr. nr. 77a Østerlarsker m.fl.

Kim Larsen ønsker at ændre og udvide malkekvægbesætningen på Olsminde til i alt 690 malkekøer, 533 kvier (0-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg) alle af tung race svarende til 1131,23 dyreenheder (DE) beregnet efter de gældende omregningsfaktorer på tidspunktet for indsendelse af ansøgningen¹.

I forbindelse med udvidelsen bygges en ny kostald syd for de eksisterende bygninger med tilknyttet malkecenter og teknik- og personalerum placeret på staldens nordside. Der bygges endvidere ny kalvestald og ny foderlade øst for de eksisterende bygninger, og arealet med ensilagebeholdere udvides.

Ændringerne/udvidelsen vil ske i tre etaper.

Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter alle dyrkningsarealer tilknyttet CVR nr. 19332179 herunder både ejede og forpagtede arealer.

Der forekommer ingen biaktiviteter på ejendommen.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er indsendt til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk skema nr. 80160 samt fiktive skemaer nr. 80146 og 80617) første gang den 25. september 2015 (og suppleret med fiktivt skema nr. 86994 den 1. april 2016).

1.2 FORHOLD TIL EKSISTERENDE MILJØGODKENDELSE

Bornholms Regionskommune meddelte 2. juli 2005 miljøgodkendelse til en udvidelse af kvægbruget på Olsminde i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 33 (kapitel 5). Den 16. december 2006 meddelte Bornholms Regionskommune et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse til en yderligere udvidelse af kvægbruget på ejendommen.

Den eksisterende miljøgodkendelse med efterfølgende tillæg giver tilladelse til en kvægbesætning på maksimalt 270 årskøer, 297 opdræt (0-28 mdr.) og 110 kvier i pension pr. år alle af tung race svarende til 540,63 DE med nugældende omregningsfaktorer², eller en kvægbesætning med anden sammensætning svarende til maksimalt samme antal DE.

Ved miljøtilsyn i december 2010 blev besætningen opgjort til 310 årskøer, 233 kvier (6-27 mdr.) og 64 småkalve (0-6 mdr.) svarende til 541,58 DE regnet med nugældende omregningsfaktorer.

Med godkendelsen og tillægget fulgte en 8 års retsbeskyttelse og fastsættelse af tidspunktet for første regelmæssige revurdering 8 år efter godkendelsesdatoen. Revurderingen er dog endnu ikke foretaget. Med nærværende § 12-miljøgodkendelse bortfalder behovet for revurdering af godkendelsen fra 2005 og tillægget fra 2006.

¹ Bekendtgørelse nr. 594 af 4. maj 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

² Bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Efterfølgende har Bornholms Regionskommune den 10. oktober 2011 meddelt, at etablering af et staldafsnit til goldkøer i henhold til § 19c i den daværende husdyrgodkendelsesbekendtgørelse³ ikke krævede miljøgodkendelse, idet udvidelsen skete for at sikre opfyldelse af dyrevelfærdsmæssige krav fastsat i lov om hold af malkekvæg. Der var ingen ændringer i besætningsstørrelse eller –sammensætning.

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved de ansøgte ændringer i husdyrproduktionen på Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem, matr. nr. 77a Østerlarsker m.fl. i forhold til den ved miljøtilsyn i 2010 registrerede produktion, som er i overensstemmelse med eksisterende tillæg til kapitel 5 miljøgodkendelse af 16. december 2006. Da kommunen vurderer, at det ikke er muligt at adskille påvirkningerne på miljø og natur fra udvidelsen/ændringerne fra påvirkningerne fra den eksisterende produktion, behandles sagen som en ansøgning om en ny samlet godkendelse efter husdyrgodkendelseslovens § 12, stk. 3.

1.3 AFGØRELSE OG IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø har vurderet, at der kan meddeles godkendelse af den ansøgte ændring og udvidelse af kvægbesætningen på Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem, matr. nr. 77a Østerlarsker m.fl. i henhold til § 12, stk. 3 i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug samt øvrig gældende lovgivning⁴.

Godkendelsen omfatter alle arealer, der drives under bedriftens CVR-nr. 19332179 samt P-nr. 1003771461.

Miljøgodkendelsen gives som en § 12-miljøgodkendelse, idet kvægproduktionen på Olsminde allerede før udvidelsen overstiger 250 DE.

Miljøgodkendelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 80160 suppleret med fiktive skemaer 80146 (for etape 1), 80617 (for etape 2) og 86994 (for alternativ etape 3)) med tilhørende bilag og øvrigt materiale indsendt af ansøger og ansøgers konsulent samt efterfølgende beregninger.

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles under forudsætning af, at de gældende regler på området og miljøgodkendelsens vilkår overholdes.

I oversigten i Figur 1 er gengivet indholdet af de mest centrale vilkår, der har særlig betydning for indretningen af husdyrbruget og den daglige drift på Olsminde. Den fulde ordlyd af alle stillede vilkår til produktionen kan ses i kapitel 3.

Figur 1. Resumé af de mest centrale vilkår til produktionen på Olsminde

Produktionsomfang

Kvægbruget tillades drevet med en produktion af malkekvæg på maksimalt 690 årskøer, 154 årsopdræt (0-6 mdr.), 379 årsopdræt (6-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race og svarende til 1131,23 DE (Vilkår 3.3.1).

Gulvtype i ny kostald

I den nye kostald skal gangarealerne etableres med en gulvtype med maksimalt 4 % ammoniakfordampning i form af enten typer af faste drænede gulve med skraber og ajleafløb eller typer af spaltegulv m. kanal og skraber både i kanaler og oven på spalterne (Vilkår 3.7.1 og 3.8 + 3.9 + 3.10 med underpunkter).

Foderkorrektion for malkekøer i etape 3

Den samlede foderration til malkekøer må i gennemsnit i etape 3 maksimalt indeholde 165 g råprotein pr. foderenhed (FE) på årsbasis. Hvis gyllebeholderen overdækkes, må foderrationen maksimalt indeholde 167 g råprotein pr. FE (Vilkår 3.11.1 med underpunkter).

Opbevaring af husdyrgødning på anden ejendom

Der skal overføres kvæggylle til opbevaring på andre ejendomme, så der på Olsminde i etape 1 maksimalt opbevares en andel på 30 %, i etape 2 maksimalt 28 % og i etape 3 maksimalt 19 % af den producerede mængde kvæggylle (Vilkår 3.12.1).

³ Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

⁴ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (også kaldet husdyrgodkendelsesloven) jf. lovbekendtgørelse nr. 868 af 3. juli 2015 med senere ændringer, tilhørende Bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og Bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer.

Overdækning af gyllebeholder

Den eksisterende gyllebeholder skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt, hvis der vælges en tildeling af råprotein til malkekøer på maksimalt 167 g råprotein pr. FE (Vilkår 3.14.1 med underpunkter).

Udbringningsarealer

På bedriftens udbringningsarealer må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,67 DE/ha (98,86 % af harmonikravet), fordi en del af arealerne (31,53 ha) er beliggende inden for nitratklasse 1 (Vilkår 3.15.3).

Arealer i nitratfølsomt grundvandsområde

Der må ikke udbringes husdyrgødning på den del af bedriftens dyrkede areal, som er beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde. Det drejer sig om 8,35 ha (Vilkår 3.16.1).

Levering af gylle til Biokraft A/S

Der skal indgås skriftlig aftale om afsætning af kvæggylle til Biokraft A/S (Vilkår 3.17.1).

Vær opmærksom på, at ændring af de eksisterende anlæg og etablering af de nye ikke må igangsættes, før der er givet byggetilladelse og eventuelt andre nødvendige tilladelser fra Bornholms Regionskommune.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og kommunens bemærkninger til og vurdering af udvidelsen og dens påvirkning af miljøet, naturen og naboer. Derudover er der redegjort for ejendommens anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques).

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg og arealer ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Bornholms Regionskommune vurderer desuden, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

Nedenstående er et kort resumé af de væsentligste emner, som miljøgodkendelsen omhandler.Kvægproduktionens størrelse og fordeling af arealer

Kvægproduktionen på Olsminde udvides i tre trin fra de nuværende 310 årskøer, 233 kvier (6-27 mdr.) og 64 småkalve (0-6 mdr.) svarende til 541,58 DE til 690 malkekøer, 533 kvier (0-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 1131,23. Bedriften råder over 413,82 ha til udbringning af husdyrgødningen. Heraf er 59,68 ha forpagtninger. Hertil kommer 170,01 ha med gylleaftaler. Alle udbringningsarealerne ligger inden for en luftlinjeafstand på 7,7 km fra Olsminde.

Overskydende husdyrgødning, som ikke kan udbringes inden for bedriften, afsættes til biogasanlægget Biokraft A/S i Aakirkeby.

En mindre af gyllen opbevares på i gylletank på Olsminde, mens resten opbevares i beholdere på andre ejendomme eller hos Biokraft.

Bygningsanlæggets placering i omgivelserne

I forbindelse med udvidelsen af malkekvægbesætningen på Olsminde opføres en ny kostald syd for de eksisterende bygninger med tilknyttet malkecenter og teknik- og personalerum placeret på staldens nordside. Der bygges endvidere ny kalvestald og ny foderlade øst for de eksisterende bygninger, og arealet med ensilagebeholdere udvides. Byggestil hvad angår farvevalg og byggematerialer bliver som de nyeste af de eksisterende staldanlæg, og hele produktionsanlægget vil fortsat ligge samlet.

Olsminde ligger uden for bygge- og beskyttelseslinjer bort set fra skovbyggelinje, men skovbyggelinjen medfører ikke restriktioner for erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri til en landbrugsejendom. Byggerierne berører ikke fredede eller beskyttede områder. Alle afstandskrav til beboelser, vandforsyning, søer og vandløb, veje, naboskel m.m. i henhold til § 6 og § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt, idet der er stillet vilkår om, at en eksisterende drænledning omlægges til et lukket, tæt rør under de nye staldbygninger og i en afstand på mindst 15 fra bygningerne.

Det vurderes, at udvidelsen og de deraf følgende forandringer i området ikke vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabet i forhold til de nuværende forhold. Samtidig vurderes det, at gennemførelse af det ansøgte projekt ikke vil være i strid med hensynet til de landskabelige-, kulturhistoriske- naturmæssige- geologiske- eller rekreative interesser i området, idet der ved udformningen og placeringen af de nye bygninger er taget de fornødne hensyn.

Produktionens påvirkning af omgivelserne herunder emissioner, transport, osv.

Ammoniakemission og beskyttet natur

Inden for en radius af 1.000 m fra Olsminde ligger der 3 engarealer, 1 moseområde, 1 overdrev, 2 beskyttede vandløb og et antal mindre vandhuller/søer. Nærmeste Natura 2000-område er nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne', som er beliggende ca. 310 m syd for anlægget ved Olsminde. Vest for Olsminde ligger en potentielt ammoniakfølsom skov.

Der er beregnet ammoniakdeposition til de naturområder, som i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kan betegnes som kategori 1-, 2- og 3-natur i nærheden af Olsminde, samt til 3 søer beliggende inden for 300 m af produktionsanlægget. Kravene til maksimal total ammoniakdeposition til habitatområdet (Natura 2000 – kategori 1-natur) er overholdt. Der er ikke kategori 2-natur i nærheden af Olsminde, hvorfor kravet hertil også er overholdt.

Merdeposition af ammoniak i forhold til natur til beskyttet kategori 3-natur (moser, heder og overdrev) er beregnet til under 1 kg N/ha/år, og kommunen kan derfor ikke stille krav om en lavere merdeposition.

Merdeposition af ammoniak til den potentielt ammoniakfølsomme skov (kategori 3-natur) vest for Olsminde er beregnet til maksimalt 2,0 kg N/ha/år. Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af, om der reelt er tale om ammoniakfølsom skov, og hvilken merbelastning over 1 kg N/ha/år, der i så fald kan tillades til skoven.

Bornholms Regionskommune har vurderet, at der er tale om en ammoniakfølsom skov (kategori 3-natur), idet der er tale om gammel skovjordbund eller jordbund, som ikke har været dyrket inden for mere end ca. 200 år. Bornholms Regionskommune har besøgt skoven og vurderet, at den ud fra de registrerede arter har en moderat - høj naturværdi. Det er beregnet, at skoven vil modtage maksimalt 2 kg N/ha/år i merdeposition yderst i skovbrynet tættest på Olsminde, og at totaldepositionen til skoven inkl. baggrundsbelastning er op til 22,6 kg N/ha/år tættest på Olsminde. Ammoniakdepositionen til skoven falder med afstand til Olsminde, så totalbelastningen ca. 30 m inde i skoven er faldet til 20 kg N/ha/år, som er den generelle øvre tålegrænse for skove.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger har benyttet sig af de teknologier, som er mulige i forhold til at nedbringe ammoniakemissionen og i øvrigt har tilpasset sit projekt til naturinteresserne på stedet med hensyn til placering af stalde. Idet der endvidere er tale om en forholdsvis beskeden merdeposition på maksimalt 2 kg N/ha/år i de yderste dele af skoven, er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at den beskrevne ammoniakdeposition kan accepteres, og at der ikke skal stilles yderligere krav om at nedbringe ammoniakdepositionen til skoven.

Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til, at der er registreret bilag IV-arter inden for mere end 300 m af anlægget på Olsminde, og merdeposition med ammoniak til de nærmeste søer, som eventuelt kan være levested for bilag IV-arter, er under 1 kg N/ha/år og vurderes derfor ikke at ville medføre en væsentlig påvirkning af lokaliteterne.

Lugt

Lugtemissionen stiger som følge af, at der bliver flere dyr på ejendommen. Lugtemissionen giver anledning til en beregning af geneafstande til enkeltbeboelser, samlet bebyggelse samt byzone og sommerhusområder. Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk giver følgende resultat:

Områdetype	Nudrift	Etape 3
Enkeltbeboelse	103,89 m	145,93 m
Samlet bebyggelse	267,48 m	560,35 m
Byzone/sommerhusområde	404,30 m	769,80 m

Nærmeste nabobeboelse, Oxholmvej 1, ligger ca. 205 m fra nærmeste anlæg på Olsminde (den nye kostald). Ejendommen er noteret som en landbrugsejendom. Nærmeste nabobeboelse, som ikke er en landbrugsejendom, er Oxholmvej 3 beliggende ca. 235 m fra den nye kostald på Olsminde. Nærmeste byzone er Østermarie mere end 6 km øst for Olsminde. Nærmeste samlede bebyggelse er ved Årsballe ca. 1,2 km fra Olsminde. Nærmeste sommerhusområde ligger ved Melsted mere end 7 km fra Olsminde. Afstandskravene i forhold til lugt er således overholdt i alle etaper, da etape 3 er 'worst case'.

Transporter til og fra ejendommen

Udvidelsen af produktionen på ejendommen forventes at ville medføre en forøgelse af antallet af transportere med op til ca. 30-32 % sammenlignet med nudrift, især som følge af et større behov for flytning af gylle. Dog er ikke alle ekstra antal transportere til eller fra Olsminde, idet op mod ca. 60 % af gyllen udbringes fra gyllebeholdere på andre ejendomme.

Andre miljøpåvirkninger

Den ansøgte produktion på Olsminde overholder alle gældende regler og normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, regulering af skadedyr og belastning af omgivelserne med støj, støv, lys m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, også hvad angår disse faktorer, må betragtes som ikke væsentlige.

Påvirkning fra udbringningsarealerne

En del af bedriftens udbringningsarealer (31,53 ha) er beliggende i områder med restriktioner i forhold til nitratudvaskning til overfladevand. Der vil derfor kun blive tildelt husdyrgødning svarende til 1,67 DE/ha på bedriftens udbringningsarealer i stedet for udgangspunktet på 1,7 DE/ha. Den overskydende mængde husdyrgødning i etape 2 og 3 afsættes til biogasanlægget Biokraft A/S i Aakirkeby.

En lille del af de dyrkede arealer (8,28 ha) er beliggende i et nitratfølsomt vandindvindingsområde. I disse områder må der ikke være en merudvaskning af nitrat i forhold til nudrift, hvis udvaskningen fra markerne i ansøgt drift er større end 50 mg N/l. Ansøger har for at opfylde kravet valgt ikke at tildele husdyrgødning til disse arealer, som derfor heller ikke indgår som udbringningsareal i nærværende miljøgodkendelse.

Ingen af udbringningsarealerne ligger i oplandet til fosforbelastede Natura 2000-områder eller søer.

Alle udbringningsarealer modtager allerede i nudrift husdyrgødning. To af udbringningsarealerne er beliggende i Natura 2000-område og flere er beliggende tæt på. Idet der kun er tale om en beskeden stigning i husdyrtrykket på arealerne fra 1,59 DE/ha udbragt husdyrgødning i nudrift til 1,67 DE/ha i ansøgt drift, er det kommunens vurdering, at dette ikke giver anledning til en væsentlig påvirkning af arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget eller af bilag IV-arter og andre beskyttede naturtyper.

Anvendelse af bedste tilgængelige teknik

Der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen primært ved anvendelse af de ammoniakmæssigt bedste gulvtyper i den nye kostald og flere af de eksisterende, ved at der er installeret skraber på spaltegulvet i den gamle kostald øst, samt ved reduceret tildeling af råprotein til malkekøerne eventuelt i kombination med overdækning af gyllebeholder. Desuden er kravet om BAT-teknologi opfyldt inden for alle dele af produktionen.

Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne sker i overensstemmelse med gældende regler og ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Det vurderes, at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

1.4 OFFENTLIGHED

Bornholms Regionskommune offentliggjorde d. 26. november 2015, at kommunen havde modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse til Olsminde. Fristen for at komme med idéer, forslag og bemærkninger til projektet var 2 uger fra annonceringsdatoen. Der indkom ingen bemærkninger til ansøgningen.

Udkast til miljøgodkendelse blev den 8. april 2016 sendt i høring ved, at udkastet blev lagt offentligt tilgængeligt på Bornholms Regionskommunes hjemmeside, og ved udsendelse af brev med information herom til ansøger selv, naboer og andre berørte (alle naboer inden for konsekvenszonen på 633 m og nabomatrikler til ejendommen, hvor husdyrbruget er placeret) samt en række organisationer, der har anmodet herom. Der var en frist på 6 uger til at kommentere udkastet frem til og med den 20. maj 2016. Der indkom ingen skriftlige høringsvar.

Ansøger har efter, at udkast til miljøgodkendelse blev sendt i høring, valgt at ændre sin ansøgning, så den del af det dyrkede areal, som ligger i nitratfølsomt grundvandsområde, ikke tildeles husdyrgødning. I høringmaterialet var det beskrevet, at arealet ville modtage husdyrgødning, men med vilkår om, at der skulle anvendes et sædskifte med en høj andel af græs, som ville reducere nitratudvaskningen. Ansøger har i stedet for vilkåret om et særligt sædskifte valgt at tage de pågældende arealer ud af bedriftens udbringningsareal, så de fremover ikke må modtage husdyrgødning. Det drejer sig om 8,35 ha, som er beliggende ved Studebyvej. Se Figur 2. Der afsættes i stedet i etape 2 og 3 yderligere 14 DE husdyrgødning til Biokraft.

Teknik og Miljø har vurderet, at den ansøgte ændring ikke giver anledning til at foretage en fornyet høring, idet det ikke vil påføre ombøende større gener eller påvirke natur, overfladevand og grundvand i negativ retning, snarere tværtimod. Miljøgodkendelsen er tilrettet efter de ændrede oplysninger, herunder er vilkår 3.16 ændret.

1.5 KLAGEVEJLEDNING

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

En eventuel klage skal sendes via Klageportalen, som der findes link til fra forsiden af Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Der logges på www.borger.dk eller www.virk.dk, typisk med NEM-ID, og klagen skrives direkte i portalen. Det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen undervejs. Klagen sendes gennem Klageportalen til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, som videresender den til Natur- og Miljøklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Det er muligt at blive fritaget for at bruge Klageportalen ved at sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Anmodningen videresendes herefter til Natur- og Miljøklagenævnet, som afgør, om den kan imødekommes.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Gebyret betales med et betalingskort i Klageportalen. Klagen bliver ikke sendt videre, før gebyret er betalt, og klager har endeligt godkendt klagen. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Natur- og Miljøklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen

Klagefristen udløber den 24. juni 2016, dvs. 4 uger fra den 27. maj 2016, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside www.brk.dk/indflydelse-politik/hoeringer.

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

2 GENERELLE FORHOLD

I dette kapitel beskrives en række juridiske forhold ved godkendelsen, såsom husdyrholdet størrelse, gyldighed og retsbeskyttelse.

2.1 BESKRIVELSE AF HUSDYRBRUGET OG DET ANSØGTE PROJEKT

Miljøgodkendelsen omfatter landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Olsminde, Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem, matr. nr. 77a Østerlarsker m.fl.. Ejendommen ejes af Kim Larsen, som, driver en landbrugsvirksomhed på ejendommen. Virksomheden er registreret under CVR-nummer 19332179 og P-nummer: 1003771461. Olsminde er en mælkeproduktionsejendom, og malkekvægsbesætningen på ejendommen er registreret i det Centrale HusdyrbrugsRegister med CHR-nummer 15577.

Kim Larsen ejer og driver endvidere ejendommene Karensminde, Stavsdalsvej 39 (naboejendom), Tingstedgård, Tingstedvejen 9 og Aarsballevej 57 (landbrug uden beboelse) alle uden dyrehold. Endvidere ejer Kim Larsen en gammel staldbygning beliggende ved Egelund, Stavsdalvej 72, som bruges som halmlade. Kim Larsen har desuden netop købt ejendommene Aspegård, Åsedamsvej 3 og Lynggård, Studebyvej 2.

Kim Larsen har ansøgt om at udvide produktionen på Olsminde i tre etaper.

Etape 1: Kvægsbesætningen udvides til 472 malkekøer, 40 småkalve (0-2 mdr.), 80 småkalve (2-6 mdr.), 221 kvier (6-16 mdr.), 20 kvier (23-24 mdr.) og 223 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 763,66 DE. Kviekalve mellem 16 og 23 mdr. flyttes i kviepenion på en anden bedrift for at gøre plads til udvidelsen i malkekøer, så besætningen kan udvides inden for eksisterende bygninger på ejendommen. Der er siden sidste miljøgodkendelse installeret robotskraber på spalterne i den østlige del af den gamle kostald, som nu medregnes som ammoniakreducerende teknologi.

Etape 2: Der bygges en ny ko- og kviestald syd for de eksisterende bygninger, og de kviekalve, som har været i kviepenion på en anden bedrift, hjemtages. Herudover fastholdes besætningsstørrelsen fra etape 1. Kvægsbesætningen udvides således til i alt 472 malkekøer, 40 småkalve (0-2 mdr.), 80 småkalve (2-6 mdr.), 221 kvier (6-16 mdr.), 100 kvier (16-23 mdr.), 20 kvier (23-24 mdr.) og 223 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 816,10 DE.

Etape 3: Den nye stald syd for ejendommen forlænges og udvides med mælkecenter og teknik- og personale rum vinkelret på stalden og anvendes nu som kostald, mens den eksisterende kostald indrettes til kviestald. Kvægsbesætningen udvides til 690 malkekøer, 52 småkalve (0-2 mdr.), 102 småkalve (2-6 mdr.), 286 kvier (6-17 mdr.), 80 kvier (17-23 mdr.), 13 kvier (23-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 1131,23 DE. Der bygges endvidere ny kalvestald og ny foderlade øst for de eksisterende bygninger. Der indføres en foderkorrektion som virkemiddel til at reducere ammoniakfordampningen, og eventuelt overdækkes den eksisterende gyllebeholder for at mindske kravet til foderkorrektion.

Herudover udvides arealet med ensilagebeholdere i enten etape 1, 2 eller 3.

Der leveres rågylle til Biokraft, som leverer afgasset gylle tilbage. Gylle opbevares i ejede gyllebeholdere på Olsminde og Tingfogedgård og i gyllebeholdere på andre ejendomme i forbindelse med gylleaftaler.

Nærmeste nabobeboelse efter udvidelsen, Oxholmvej 1, ligger ca. 205 m fra nærmeste anlæg på Olsminde (den nye kostald). Ejendommen er noteret som en landbrugsejendom. Nærmeste nabobeboelse, som ikke er en landbrugsejendom, er Oxholmvej 3 beliggende ca. 235 m fra det sydøstlige hjørne af den nye kostald på Olsminde.

En del af bedriftens arealer ligger inden for områder klassificeret som Nitratklasse 1 og nitratfølsomme vandindvindingsområder, mens alle bedriftens udbringningsarealer ligger uden for fosforfølsomme områder.

2.2 MEDDELELSESPLIGT – DE, EJERFORHOLD, AREALER, ANLÆG

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Når besætningen er nået op på 690 malkekøer med opdræt svarende til 1131,23 DE

- Besætningens/produktionens størrelse den 27 maj 2018 (2 år efter godkendelsesdato)
- Besætningens/produktionens størrelse den 27. maj 2021 (5 år efter godkendelsesdato)

Hvis der sker ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal det meddeles til tilsynsmyndigheden senest 1 måned efter, at ændringen er sket (Vilkår 3.2.1).

Hvis der sker ændringer i bedriftens udbringningsarealer, skal dette anmeldes til Bornholms Regionskommune inden gødningsplanårets begyndelse den 1. august (vilkår 3.15.2). Nye arealer inden for samme kategori – hhv. ejede/forpagtede arealer og aftalearealer - kan normalt erstatte arealer i denne miljøgodkendelse, hvis de nye arealer har mindst samme omfang og ikke er mere sårbare. Bornholms Regionskommune skal i hvert tilfælde vurdere, om ændringerne kan gennemføres inden for rammerne af dette tillæg. Ændringerne må ikke sættes i værk, før Bornholms Regionskommune har accepteret dem. Anmeldelsen skal udarbejdes og indsendes til kommunen via www.husdyrgodkendelse.dk eller gennem et andet digitalt system, der opfylder kravene, jf. § 6 i bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø stiller vilkår om, at ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, foder- og gødningsopbevaringsanlæg og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik/BAT. Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, som vurderer, om kravet om BAT er opfyldt (Vilkår 3.2.2 og 3.18.5). Formålet er at sikre, at der fremover anvendes den på det pågældende tidspunkt bedste tilgængelige teknologi også ved ændringer, der ellers ikke kræver godkendelse efter husdyrgodkendelsesloven.

2.3 GYLDIGHED

Miljøgodkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Godkendelsen anses for udnyttet, når ombygnings- og anlægsarbejderne er iværksat inden fristens udløb, og de færdiggøres i et rimeligt tempo. Etape 3 skal være udnyttet inden 5 år fra denne afgørelses meddelelse.

Hvis tillægget ikke har været helt eller delvist udnyttet i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af tillægget, der ikke har været udnyttet de seneste tre år. Produktionen må dog hvert år være op til 15 % mindre end den angivne produktion, uden at dette får konsekvenser for godkendelsen.

Hvis ikke miljøgodkendelsen er opfyldt, eller tillæggets vilkår ikke efterleves, kan dette medføre, at hele eller dele af tillægget bortfalder.

2.4 RETSBESKYTTELSE

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb er 27. maj 2024. Kommunen kan dog i særlige tilfælde meddele forbud eller påbud, før der er forløbet 8 år, jf. § 40, stk. 2 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

2.5 REVURDERING AF MILJØGODKENDELSEN

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering, jf. § 40 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år fra det tidspunkt, hvor virksomheden første gang blev godkendt efter husdyrgodkendelsesloven. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2024.

3 VILKÅR FOR § 12-MILJØGODKENDELSEN

§ 12-miljøgodkendelsen meddeles på følgende specifikke og generelle vilkår, som også fremgår af de enkelte afsnit i miljøredegørelsen. De specifikke vilkår er skærpede krav i forhold til gældende lovgivning eller krav, som stilles pga. virksomhedens art eller beliggenhed. De generelle vilkår er bestemmelser, der gælder generelt for landbrugsdrift, også for landbrugsvirksomheder, som ikke er miljøgodkendt efter miljøbeskyttelses- eller husdyrgodkendelsesloven.

Virksomheden skal drives i overensstemmelse med godkendelsens vilkår og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning.

Specifikke vilkår:

3.1 VILKÅR VEDR. INDRETNING OG DRIFT

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.

3.2 VILKÅR VEDR. INFORMATION OM ÆNDRINGER

- 3.2.1 Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
- 3.2.2 Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommunen inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne godkendelse.

3.3 VILKÅR VEDR. PRODUKTIONENS OMFANG OG FLEKSIBILITET

- 3.3.1 Kvægbruget tillades drevet med en produktion af malkekvæg på maksimalt 690 malkekøer, 52 småkalve (0-2 mdr.), 102 småkalve (2-6 mdr.), 286 kvier (6-17 mdr.), 80 kvier (17-23 mdr.), 13 kvier (23-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 1131,23 DE beregnet efter omregningsfaktorer på godkendelsestidspunktet. Det tillades, at antallet af opdræt må variere inden for de forskellige aldersklasser, dog må det maksimale antal dyreenheder på 1131,23 DE ikke overskrides. Produktionen tillades udvidet i tre etaper:
 - Etape 1:** 472 malkekøer, 40 småkalve (0-2 mdr.), 80 småkalve (2-6 mdr.), 221 kvier (6-16 mdr.), 20 kvier (23-24 mdr.) og 223 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 763,66 DE.
 - Etape 2:** 472 malkekøer, 40 småkalve (0-2 mdr.), 80 småkalve (2-6 mdr.), 221 kvier (6-16 mdr.), 100 kvier (16-23 mdr.), 20 kvier (23-24 mdr.) og 223 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 816,10 DE.
 - Etape 3:** 690 malkekøer, 52 småkalve (0-2 mdr.), 102 småkalve (2-6 mdr.), 286 kvier (6-17 mdr.), 80 kvier (17-23 mdr.), 13 kvier (23-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg) svarende til 1131,23 DE.

3.4 VILKÅR FOR OPFØRELSE AF NY KOSTALD

- 3.4.1 Det er en betingelse for godkendelse af etablering af den nye kostald som beskrevet i ansøgningens etape 2 og 3, at det eksisterende dræn på stedet rørlægges til et tæt rør under bygningerne og i en afstand på mindst 15 m fra bygningerne.

3.5 VILKÅR VEDR. GULVTYPE I EKSISTERENDE KVIESTALD VEST, GL. KOSTALD MIDT OG GL. GOLDKOSTALD

- 3.5.1 I de eksisterende stalde 'Kviestald vest', Gl. kostald midt' og 'Gl. goldkostald' skal gulvtypen oprettholdes som præfabrikeret drænet gulv eller fast gulv med 2 % hældning med skraber.

Vilkårene 3.8.5 - 3.8.10 for drift og egenkontrol skal desuden følges.

3.6 VILKÅR VEDR. GULVTYPE MED SKRABER I EKSISTERENDE GL. KOSTALD ØST

- 3.6.1 I den eksisterende 'Gl. kostald øst' skal der i gangarealet med spalter anvendes skraber på spalterne.

Vilkårene 3.10.1 - 3.10.10 for drift og egenkontrol skal desuden følges.

3.7 VILKÅR VEDR. GULVTYPE I NY KOSTALD

- 3.7.1 I den nye kostald skal gangarealerne etableres med en gulvtype med maksimalt 4 % ammoniakfordampning i form af enten typer af faste drænedede gulve med skraber og ajlefløb eller typer af spaltegulv med kanal og skraber både i kanal og ovenpå spalterne.

Hvis fast drænet gulv vælges, skal vilkårene 3.8.1 - 3.8.10 for indretning, drift og egenkontrol desuden følges.

Hvis spaltegulv vælges, skal vilkårene 3.9.1 - 3.9.7 og 3.10.1 - 3.10.10 for indretning, drift og egenkontrol desuden følges.

3.8 VILKÅR VEDR. FAST DRÆNET GULV

Indretning og drift

- 3.8.1 I ny kostald skal der (*hvis fast drænet gulv vælges*) i gangarealet etableres faste, drænedede gulve med skraber.
- 3.8.2 Gulve støbt på stedet skal være dimensioneret med et fald på minimum 1,5 % mod gulvmidte. Præfabrikerede gulve skal have et fald på minimum 1,0 % mod gulvmidte.
- 3.8.3 Gulvet skal være udført med ajlefløb.
- 3.8.4 Lysningsarealet til ajlefløb/gylleopsamling må maksimalt udgøre 5 % af det samlede gangareal i stalden.

- 3.8.5 Der skal hver dag foretages skrabninger hver anden time.
- 3.8.6 Skraberens skal være forsynet med timer.
- 3.8.7 Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Egenkontrol

- 3.8.8 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
- 3.8.9 Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed af mere end 2 uger.
- 3.8.10 Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.9 VILKÅR VEDR. SKRABER I GYLLEKANALER

Indretning og drift

- 3.9.1 I staldafsnit med kanal og linespil skal der installeres skraber i langsgående og tværgående gyllekanaler.
- 3.9.2 Der skal hver dag foretages skrabning af kanalerne (langsgående og tværgående) hver ottende time.
- 3.9.3 Skraberens skal være forsynet med timer.
- 3.9.4 Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Egenkontrol

- 3.9.5 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
- 3.9.6 Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed af mere end 2 uger
- 3.9.7 Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.10 VILKÅR VEDR. SKRABER PÅ SPALTER I GANGAREALER

Indretning og drift

Hvis stationær skraber vælges:

- 3.10.1 Der skal hver dag foretages skrabning af gulvet hver fjerde time.
- 3.10.2 Tværgange, som ikke skrubes automatisk, skal hver dag rengøres manuelt mindst 2-3 gange.
- 3.10.3 Skraberens skal være forsynet med timer.
- 3.10.4 Skraberens skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Hvis robotskraber vælges:

- 3.10.5 Robotskraberen skal indstilles til at skrabe gangarealerne hver fjerde time.
- 3.10.6 I 'gl. kostald øst' skal robotskraberen skrabe 2.970 m² i døgnet (udregnet som 495 m² spaltegulv 6 gange i døgnet).

Ansøger skal, når den nye stald er bygget færdig, til Teknik og Miljø oplyse størrelsen på gangarealet med spaltegulv. Dette for at fastlægge, hvor mange m² robotskraberen skal skrabe i døgnet i denne stald.

- 3.10.7 Skraberens vedligeholdelse skal være i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.

Egenkontrol

Stationær skraber og robotskraber

- 3.10.8 Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed.
- 3.10.9 Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed af mere end 2 uger.
- 3.10.10 Logbog, servicefaktura, registrering fra datalogger eller lignende, der dokumenterer, at skraberens/robotskraberen er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.11 VILKÅR VEDR. REDUCERET TILDELING AF RÅPROTEIN TIL MALKEKØER I ETAPE 3

Drift

- 3.11.1 Den samlede foderration til malkekøer må i gennemsnit i etape 3 maksimalt indeholde 165 gram total råprotein pr. foderenhed (FE) på årsbasis, dog må den, hvis gyllebeholderen overdækkes, indeholde maksimalt 167 g råprotein pr. FE.

Egenkontrol

- 3.11.2 Foderplaner skal indeholde oplysninger om indholdet af råprotein i foderet.
- 3.11.3 Hvert parti eller slæt af grovfodermidler, der udgør mere end 10 % af FE/ko/dag, skal analyseres for indholdet af råprotein, AAT og PBV. Dette gælder dog ikke frisk græs i sommerperioden. Analyserne skal foretages af et akkrediteret laboratorium.
- 3.11.4 Endagsfoderkontrol (EFK) skal foretages fire gange om året. I forbindelse med endagsfoderkontrollen skal indholdet af råprotein, AAT og PBV beregnes for alle fodermidler.
- 3.11.5 Foderplaner, analyser, resultater fra endagsfoderkontrollen samt indlægs- og følgesedler fra indkøbt kraftfoder og råvarer skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.12 VILKÅR VEDR. OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING PÅ ANDEN EJENDOM

- 3.12.1 Der skal overføres kvæggylle til opbevaring på andre ejendomme, så der på Olsminde i etape 1 maksimalt opbevares en andel på 30 %, i etape 2 maksimalt 28 % og i etape 3 maksimalt 19 % af den mængde kvæggylle, som produceres på ejendommen ved fuld produktion som beskrevet i miljøgodkendelsen. Dette svarer til, at der i gyllebeholderen på Olsminde maksimalt opbevares 4267 m³ gylle pr. år, hvilket er beholderens opbevaringskapacitet ved krav om 9 måneders opbevaring.

3.13 VILKÅR VEDR. PLACERING AF MARKSTAK

- 3.13.1 Markstakke med kompostlignende dybstrøelse må ikke placeres på arealerne syd eller vest for bygningerne på ejendommen.

3.14 VILKÅR VEDR. OVERDÆKNING AF GYLLEBEHOLDER

Drift og indretning

- 3.14.1 Gyllebeholderen på Olsminde skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt, hvis der vælges en tildeling af råprotein til malkekøer på maksimalt 167 g råprotein pr. FE. I så fald skal vilkårene 3.14.2 - 3.14.5 vedr. drift og egenkontrol desuden følges.

Hvis der vælges en tildeling af råprotein til malkekøer på maksimalt 165 g råprotein pr. FE, skal ansøger ikke opfylde vilkårene 3.14.1 - 3.14.5.

- 3.14.2 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 3.14.3 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
- 3.14.4 Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

Egenkontrol

- 3.14.5 Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

3.15 VILKÅR VEDR. UDBRINGNINGSAREALER

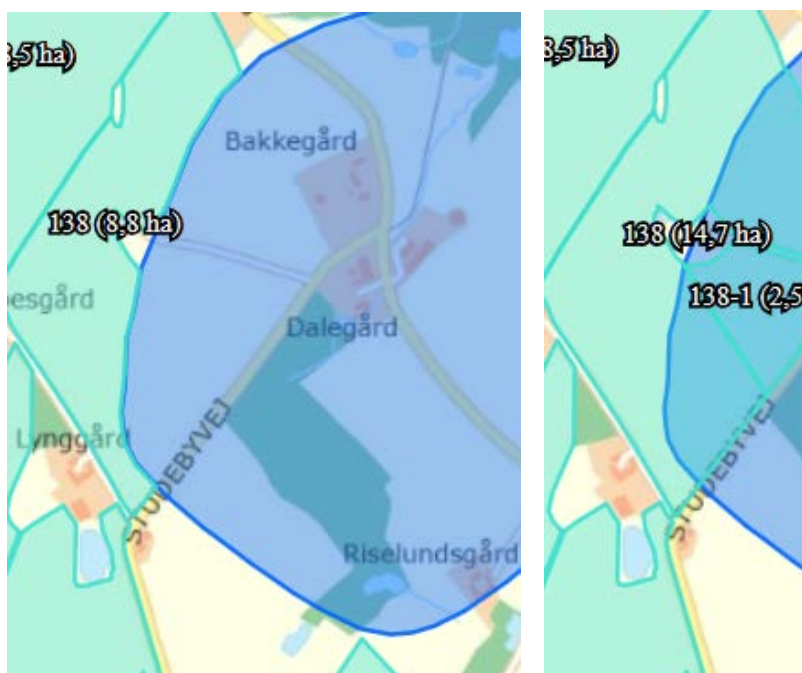
- 3.15.1 Godkendelsen tager udgangspunkt i de 413,82 ha udbringningsarealer, der fremgår af Tabel 1 side 34. Husdyrgødning fra den miljøgodkendte kvægproduktion må udbringes på de arealer, som fremgår af denne tabel og Figur 7. Endvidere er det forudsat, at en del af husdyrgødningen i form af kvæggylle leveres til Biokraft A/S.
- 3.15.2 Ændringer i udbringningsarealet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der vurderer, om de nye arealer er mere sårbare end de nuværende. Fristen for anmeldelse af nye arealer er 1. august forud for det planår, hvor arealerne ønskes anvendt.
- 3.15.3 På bedriftens udbringningsarealer må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,67 DE/ha (98,86 % af harmonikravet), fordi en del af arealerne (31,53 ha) er beliggende inden for nitratklasse 1. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation herfor for de seneste 5 år f.eks. i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen, og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer overholdelsen af dette vilkår 5 år tilbage i tiden).

3.15.4 Der må ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som f.eks. spildevandsslam.

3.16 VILKÅR VEDR. MARKER I NITRATFØLSOMT GRUNDVANDSOMRÅDE

3.16.1 Der må ikke udbringes husdyrgødning på den del af bedriftens dyrkede areal, som er beliggende i nitrutfølsomt grundvandsområde. Det drejer sig om hele mark 138-1 (2,45 ha) og dele af mark 138 (5,9 ha), således at den del af mark 138, som kan anvendes til husdyrgødning, udgør de resterende 8,8 ha. Arealerne fremgår af Figur 2 herunder.

Figur 2 Til venstre er vist den fulde udstrækning af markerne 138 og 138-1. Til højre er udbringningsarealet reduceret, så det ikke omfatter den del af mark 138 og mark 138-1, som er beliggende i nitrutfølsomt grundvandsområde (blå skravering).

3.17 VILKÅR VEDR. LEVERING AF GYLLE TIL BIOKRAFT A/S

3.17.1 Der skal indgås skriftlig aftale om afsætning af kvæggylle uden for husdyrbruget. Aftalen skal som minimum indeholde følgende oplysninger: leverandørens og modtagers navn, adresse og CVR-nummer, samt hvor mange dyreenheder og hvor mange kg kvælstof og fosfor, som aftalen omfatter.

3.17.2 Hvis driftsforstyrrelser på Biokraft A/S eller andre forhold medfører, at husdyrgødning ikke kan leveres til biogasanlægget i de forudsatte mængder, skal ejendommens driftsansvarlige skriftligt overfor tilsynsmyndigheden redegøre for, hvorledes det vil blive sikret, at såvel opbevaring som bortskaffelse af den overskydende husdyrgødningsmængde sker under overholdelse af reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv.

3.18 VILKÅR VEDR. BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

3.18.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.

- 3.18.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 3.18.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.18.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås
- 3.18.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

3.19 VILKÅR VEDR. ANMELDELSE AF DRIFTSOPHØR

- 3.19.1 Ophører driften på husdyrbruget, skal den driftsansvarlige inden for en frist på 4 uger anmelde ophøret til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø samt gøre rede for og erklære, om der ved driften har været anvendt stoffer, der har kunnet give anledning til jord- eller grundvandsforurening.

Generelle vilkår:

3.20 VILKÅR VEDR. RENHOLDELSE OG HYGIEJNE

- 3.20.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
- 3.20.2 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener udenfor ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

3.21 VILKÅR VEDR. GYLLEOPBEVARING OG -HÅNDTERING

- 3.21.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.21.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.21.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.
- 3.21.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.21.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer

til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

3.22 VILKÅR VEDR. UDBRINGNING AF GYLLE

- 3.22.1 Husdyrgødning må ikke udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone udlagt til boligformål.
- 3.22.2 Transport af husdyrgødning til udbringningsarealerne må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.
- 3.22.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

3.23 VILKÅR VEDR. STØJKILDER

- 3.23.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	8 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	8 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

- 3.23.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.23.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.
- 3.23.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.23.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

3.24 VILKÅR VEDR. STØV

3.24.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

3.25 VILKÅR VEDR. SKADEDYR

3.25.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer i Skadedyrsguiden, der vedligeholdes af Institut for Agroøkologi under Århus Universitet og findes på www.dpil.dk. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.

Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

3.26 VILKÅR VEDR. SPILDEVAND OG OVERFLADEVAND (RESTVAND)

3.26.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).

3.26.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

3.26.3 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.

3.26.4 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjtemiddelrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

3.27 VILKÅR VEDR. OPLAG AF OLIE

3.27.1 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening

3.27.2 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtæg.

3.27.3 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

3.27.4 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

3.28 VILKÅR VEDR. OPLAG AF AFFALD

- 3.28.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
- 3.28.2 Affald skal opbevares og bortskaffes i overensstemmelse med BOFA I/S' regulativer.
- 3.28.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativ (haveaffald).
- 3.28.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.
- 3.28.5 Indtil afhentning skal døde produktionsdyr opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr og under sådanne forhold at opbevaringen ikke udgør risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.28.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.28.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.

3.29 VILKÅR VEDR. MEDICIN OG PESTICIDER

- 3.29.1 Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.
- 3.29.2 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.
- 3.29.3 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.29.4 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

3.30 VILKÅR VEDR. UHELD OG RISICI

- 3.30.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.30.2 Der skal udarbejdes en beredskabsplan for Olsminde, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på gården og skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede.
- 3.30.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

3.31 VILKÅR VEDR. TILSYN, KONTROL OG EGENKONTROL

- 3.31.1 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udbringning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.31.2 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 3.31.3 Dokumentation i form af forpagtnings- og overførselsaftaler om husdyrgødning (af mindst 1 års varighed) m.v. skal opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.

4 HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

I dette kapitel beskrives og vurderes projektet set i forhold til afstandskrav til naboer, vandforsyning, vandløb og søer, offentlig vej m.v. samt husdyrbrugets beliggenhed i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger, beskyttet natur m.v. Desuden beskrives og vurderes husdyrbrugets placering i landskabet i forhold til de landskabelige værdier.

4.1 HUSDYRBRUGETS BYGNINGER OG FASTE AFSTANDSKRAV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ejendommens beboelse og staldbygninger

I det følgende er udformningen af driftsbygningerne beskrevet. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning er nærmere beskrevet i afsnit 5.4.

Eksisterende bygninger

Ældste staldanlæg ligger som en hestesko i tilknytning til stuehuset. Disse stalde bruges ikke længere undtagen til lidt opmagasinering og i nødstilfælde som bufferstalde. Gråt tag og lyse/hvide vægge.

Foderlade (bygget 1986). Grønne plader og gråt tag. Ca. 20 m x 30 m. ca. 6-7 m til kip. Foderopbevaring: Korn, storsække og pallearer. Kornvalse.

To udendørs gastætte siloer i mat metal, ca. 10 m høje.

Halmlade i gl. kviestald (bygget 1979), hvor fuldspalter er fjernet. Gule mursten og gråt tag. Ca. 10 m x 35 m, og ca. 5 m til kip.

Kalvehytter på fast bund (gl. møddingsplads) med afløb. Både enkelthytter (grå plastik og ca. 1,3 m høje) og fælleshytter (brune plader og max. 2,5 m høje).

5 ensilagesiloer (opført 2000 til 2004) i grå betonelementer, ca. 3 m høje og i alt ca. 47 m x 60 m = 2820 m².

Gyllebeholder i grå betonelementer (opført 1999). 3200 m³. Diameter 32 m, og højde 4 m.

Gl. kostald øst (bygget år 1999), ca. 23 m x 67 m. Gråt eternittag og vægge i gule mursten med net/gardiner. Taghældning 25 grader. Ca. 3 m benhøjde og 6-7 m til kip. Nordlige del af stald (ca. 25 m) indeholder plansiloer til foder og teknikrum. I bygningens østlige del er tankrum, og mælken afhentes ca. midt på østlig langside. Fortank, hvor Biokraft afhenter rågylle, er også placeret på østlig langside, lidt længere mod syd end tankrum. Resten af bygningen, ca. 45 m x 23 m, er indrettet med spalter, sengebåse, og stationær foderblander og foderkæde. P.t. er der malkerobotter.

Gl. kostald midt (bygget år 2007), ca. 15 m x 65 m, ca. 6-7 meter til kip og ca. 4 m benhøjde. Taghældning ca. 25 grader. Sammenbygget med gl. kostald mod øst og kviestald mod vest. Gråt tag og grønne gavle. Sengebåse. P.t. er der malkerobotter. Fast drænet gulv med skraber.

Kviestald (bygget år 2002), ca. 25 m x 80 m, ca. 6-7 m til kip. Grønne plader i gavl og sider og gråt tag. Sengebåse, fast gulv med skraber. Dybstrøelsesbokse i staldens nordvestlige del til små kvier. Halvdelen af stalden (østlig langside) indrettes til malkende køer, idet der indsættes malkerobotter, og sengebåsens bredde øges. Der ændres ikke på gulvtypen.

Goldkostald (bygget år 2011), ca. 10 m x 80 m, højde ca. 3,5 m. Skråtag med grå plader. Taghældning ca. 15 grader. Sider mod nord, vest og syd i grønne plader, åben langside mod øst med udendørs foder (delvist overdækket). Nordlig del med dybstrøelsesbokse og sydlig del af stalden med sengebåse, fast gulv og skraber.

Nye bygninger

Ny møddingsplads, ca. 20 m x 30 m. Vinkelret på ensilagesilo. Nordlig bagkant 3 m høj, grå betonelementer. Støbt betonplads med afløb til gyllebeholder. Enten 2 m randbelægning eller sider i 3 m høje elementer.

Ny kostald (i etape 2 både ko- og kviestald), som planlægges bygget i to etaper; i etape 2 bygges første del, ca. 40 m x 65 m til både køer og kvier.

I etape 3 bygges anden del, så stalden i alt bliver 40 m x 190 m. I etape 3 bygges malkecenter vinkelret på stalden, ca. 30 m x 40 m. Malkecenter indeholder teknikrum, malketank og tankrum, kontor, mandskabsrum, bad og toilet mv. Ca. 8 m til kip, benhøjde ca. 4 m, taghældning ca. 20-25 grader. Tag i gråt eternit eller grå stålplader, fodmur/sider ca. 1 m i grå elementer eller grønne plader, derefter gardiner. Gavle i grønne plader. Stalden indrettes med sengebåse og 4 %-gulv (f.eks. dobbeltskrabet spaltegulv, eller fast gulv med ajledræn og skraber). Stalden indrettes som enten malkestald eller med malkebotter (beslutning træffes senere).

Kalvestald bygges øst for malkecenter og nord for ny kostald til småkalve 0-6 mdr. Enkelt- og fællesbøse med dybstrøelse. Ca. 20 m x 40 m. Naturlig eller mekanisk ventilation (ikke besluttet endnu). Gråt tag og sider i grå elementer eller i grønne plader. Fast bund med afløb til gylletank. Højde er ikke besluttet endeligt endnu, men bliver ikke højere end den nye staldbygning. Bygges i etape 2 eller 3.

Ny foderlade bygges nord for kalvestald. Grønne eller grå plader i sider og gavle. Fast støbt bund. Gråt tag. Ca. 25 m x 50 m. Højde ca. 5 m. Bygges i etape 1, 2 eller 3.

Eksisterende ensilageplansiloer forlænges med ca. 30 m, og siloerne slås sammen, så der bliver fire store siloer i stedet for de fem i nudrift. Forlængelsen har et areal på ca. 1420 m² (ca. 30 x 47 m). Alternativt bygges en ny ensilagesilo vinkelret på de eksisterende øst for disse. En ny ensilagesilo vil have et areal på ca. 1200 m² (ca. 20 m x 60 m).

Den eksisterende gyllebeholder overdækkes eventuelt i etape 3 med teltoverdækning.

Afstandskrav i henhold til § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Olsminde ligger i landzone og uden for eksisterende eller fremtidigt byzone- eller sommerhusområde. Ejendommen ligger desuden ikke i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign. Afstanden til disse områder er mere end 3 km.

Nærmeste nabobeboelse er Oxholmvej 1, som ligger ca. 205 m fra det sydøstlige hjørne af den nye kostald på Olsminde. Ejendommen er noteret som en landbrugsejendom. Nærmeste nabobeboelse, som ikke er en landbrugsejendom, er Oxholmvej 3 beliggende ca. 235 m fra det sydøstlige hjørne af den nye kostald på Olsminde.

Afstandskrav i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m): Ejendommen forsynes med vand fra vandværk. Der er ifølge Kim Larsen en privat boring ved stuehuset, som ikke længere er i brug. Bornholms Regionskommune har ikke registreret nogen boringer på adressen, men der kan forekomme ældre boringer, som ikke er registreret.

Almene vandforsyningsanlæg (50 m): Der er ikke fælles vandforsyningsanlæg inden for 50 m af staldanlæggene.

Vandløb (herunder dræn) og søer (15 m): Nærmeste vandløb ligger ca. 200 m vest for den vestligste af eksisterende og kommende bygninger på Olsminde. Nærmeste sø/vandhuld er beliggende ca. 175 m sydvest for anlægget på Olsminde. Der løber et eksisterende dræn fra nord mod syd øst for gyllebeholderen og den kommende møddingsplads. Den nye kostald og en del af den nye malkestald ønskes placeret henover dette dræn. Ansøger ønsker at bibeholde drænet under de nye bygninger men vil omlægge det til et lukket rør under bygninger og i en afstand af 15 m fra de nye bygninger Figur 3.

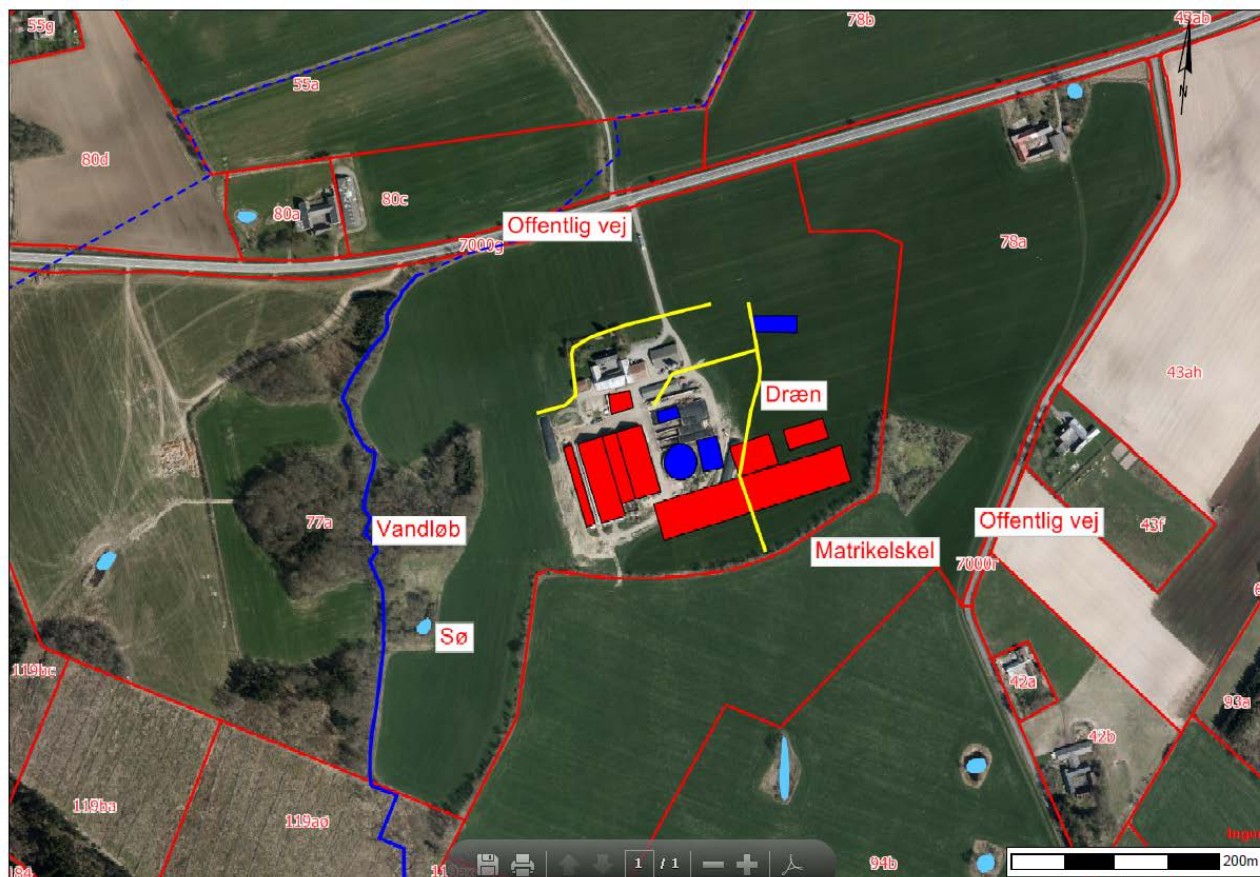
Offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Nærmeste vej er Stavsdalvej nord for ejendommen. Afstand fra eksisterende bygninger er mindst 130 m. De kommende bygninger placeres ikke tættere på vejen end de eksisterende bygninger. Nærmeste vej på den nye stald er Oxholmvej. Afstanden er ca. 140 m fra det sydøstlige hjørne af den nye kostald.

Levnedsmiddelvirksomhed (25): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder på eller i nærheden af ejendommen.

Beboelse på samme ejendom (15 m): Afstanden fra de nye staldbygninger til stuehuset er minimum ca. 135 m, og fra den nye ensilageplansilo minimum 80 m.

Naboskel (30 m): Fra den nye kostald er der på det korteste sted kun ca. 23 m til nærmeste naboskel mod syd og øst til naboejendommen Stavsdalvej 39. Afstanden fra de andre bygninger til naboskel er over 30 m. Stavsdalvej 39 ejes imidlertid af Kim Larsen.

Figur 3. Beliggenheden af nærmeste offentlige vej, sø, å, vandløb og eksisterende drænledning omkring anlægget (dræn indtegnet ud fra ansøgers oplysninger), alle relevante i henhold til § 8 i husdyrgodkendelsesloven

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Husdyrbrugets projekterede anlæg og de eksisterende anlæg, som udvidelse eller ændringer skal gennemføres i, ligger alle mere end de krævede 50 m fra det nærmeste punkt i områder og ved beboelse omfattet af § 6 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Bornholms Regionskommune konkluderer derfor, at de gældende afstandskrav i forhold til omkringboende er overholdt.

De generelle afstandskrav til vandforsyning, søer og vandløb, veje, levnedsmiddelvirksomhed og beboelse på samme ejendom i henhold til § 8 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt. Der er mindre end 30 m til skellet mod naboejendommen Stavsdalvej 39 fra den nye kostald, men idet denne ejes af Kim Larsen selv, kan Bornholms Regionskommune dispensere fra kravet.

Det eksisterende dræn ønskes bibeholdt under den nye kostald og malkecenter men omlægges til et lukket rør (ikke permeabelt) under bygningerne og i en afstand på 15 m fra bygningerne. Bornholms Regionskommune vurderer, at idet røret på denne strækning lukkes til et tæt rør, hvor der ikke er risiko for eventuel forurening, er formålet med afstandskravet opfyldt, og Bornholms Regionskommune kan dispensere fra kravet

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår vedr. afstandskrav:

3.4.1 Det er en betingelse for godkendelse af etablering af den nye kostald som beskrevet i ansøgningens etape 2 og 3, at det eksisterende dræn på stedet rørlægges til et tæt rør under bygningerne og i en afstand på mindst 15 m fra bygningerne.

4.2 BYGGE- OG BESKYTTELSESLINJER OG PLACERING I LANDSKABET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Olsminde er placeret imellem Årsballe og Østerlars, tættest på Årsballe.

Landskabsrummet omkring Olsminde er mod vest afgrænset af privat skov og mod syd af den kommunalt ejede skov Stavsdal Plantage. Nord og øst for ejendommen er landskabet mere åbent og præges af dyrkede marker med spredt bebyggelse og småbeplantninger/-skove. Landskabet er forholdsvis kuperet. Syd for de eksisterende og kommende bygninger er et ældre sten- eller jorddige som en forhøjning i dyrkningsfladen og bevokset med levende hegn. Øst for bygningerne og tæt på den nye kostald ligger en eng med en del træbevoksning i kanterne. Mod nord løber landevejen mellem Årsballe og Østerlars. Stuehus og de ældre bygninger ligger tættest på landevejen. Mod øst løber Oxholmvej, hvor de nærmeste nabobeboelser er beliggende.

De nye bygninger placeres øst og syd for og i tilknytning til de eksisterende staldbygninger.

I etape 1 vil der ikke være synlige forandringer i bygningsmassen ud over, at ensilagesiloerne forlænges, eller der bygges en ny ensilagesilo. I etape 2 bygges første del af ny kostald, som i etape 2 bruges til både kvier og køer. Der bygges en mindre kalvestald og en foderlade i enten etape 2 eller 3. I etape 3 vil den nye kostald i hele sin længde inklusiv malkecenter blive bygget.

Den nye kostald bliver holdt i afdæmpede farver hovedsageligt gråt og grønt. Det svarer til de nyere af de eksisterende staldes farver. Den nye foderlade bygges med grønne eller grå plader i sider og gavle. Kalvestald bygges ligeledes med gråt tag og sider i grå elementer eller i grønne plader.

Foto 1. Billede af Olsminde taget fra Stavsdalvej nordøst for ejendommen

Figur 4 Billede af Olsminde taget fra Stavsdalvej nord for ejendommen

Figur 5 Billede af Olsminde taget fra Stavsdalvej nordvest for ejendommen

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

I henhold til Kommuneplan 2013 for Bornholm ligger Olsminde i særligt værdifuldt landbrugsområde, hvor almindelig landbrugsdrift normalt kan foregå uden rådighedsindskrænkninger, dog med respekt for de miljømæssige regler for landbrugsdrift, husdyrhold m.m.

Bygge- og beskyttelseslinjer

Nye bygninger må som udgangspunkt ikke placeres inden for nedenstående bygge- og beskyttelseslinjer i medfør af naturbeskyttelsesloven og planloven.

Strandbeskyttelseslinje (300 m): Olsminde ligger ca. 7 km fra kysten og ligger derfor uden for strandbeskyttelseslinjen.

Klitfredningslinje: Der er ingen klitfredede arealer på Bornholm.

Sø- og å-beskyttelseslinje (150 m): Der er ingen søer eller åer med beskyttelseslinje i nærheden af Olsminde.

Skovbyggelinje (300 m): Olsmindes eksisterende bygninger og størstedelen af de nye ligger inden for skovbyggelinje afkastet af skoven vest for ejendommen.

Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m): Der er ingen fortidsminder med fortidsmindebeskyttelseslinjer i området omkring Olsminde.

Kirkebyggelinje (300 m): Nærmeste kirkebyggelinje er udlagt omkring Østerlars Kirke, som ligger ca. 3,7 km nordøst for Olsminde.

Kystnærhedszone (3 km): Olsminde ligger uden for kystnærhedszonen.

Vejbyggelinje: Der er vejbyggelinje på 20 m fra midten af Stavsdalvej. Der er minimum 115 m fra bygninger på Olsminde til denne vejbyggelinje.

De planlagte byggerier på Olsminde ligger uden for strand-, sø- og å-beskyttelseslinjer samt fortidsmindelinjer og vej- og kirkebyggelinjer. Størstedelen ligger inden for skovbyggelinje, men skovbyggelinjen medfører ikke restriktioner for erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri til en landbrugsejendom.

Ansøger har redegjort for, at de nye bygninger opføres i tilknytning til og tilpasses ejendommens nuværende bygninger med hensyn til farve- og materialevalg. Ansøger har ligeledes redegjort for, at de nævnte byggerier er nødvendige for gårdens drift. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at der er tale om erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri beliggende i tilknytning til ejendommens eksisterende bygninger, og at ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet. Der er således ikke behov for at meddele dispensationer i forhold til bygge- og beskyttelseslinjer.

Ny kostald, kalvestald og foderlade vil være nye elementer i landskabet, og den nye kostald vil være væsentligt større og længere end de eksisterende stalde på ejendommen. Afstanden til landevejen er dog forholdsvis stor, og de nye bygninger placeres tilbagetrukket i forhold til det ældre bygnings sæt og i tilknytning til eksisterende bygninger. I forhold til naboerne mod øst vil den eksisterende bevoksning i engen øst for bygningerne og matrikelskellet med sten-/jorddige og bevoksning skærme af for den nye kostald. Bornholms

Regionskommune vurderer derfor, at områdets landskabelige værdier ikke forringes væsentligt som følge af nye bygninger.

Naturområder og fredninger

Internationale naturbeskyttelsesområder: Nærmeste Natura 2000-område ift. Olsminde er nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' (habitatområde nr. 162 og fuglebeskyttelsesområde nr. F80), som er beliggende syd for ejendommen. Afstanden til Natura 2000-området fra bygningerne ved Olsminde er ca. 310 m.

Beskyttede naturområder (§ 3 områder): Inden for en radius af 1.000 m fra Olsminde ligger der 3 engarealer, 1 moseområde, 1 overdrev, 2 beskyttede vandløb og et antal mindre vandhuller/søer.

Nærmeste beskyttede naturområde er en eng beliggende ca. 20 m fra den nye kostalds østligste ende. Ca. 140 m sydvest for ejendommens vestligste bygninger ligger en anden mindre eng. De nærmeste søer er tre små vandhuller beliggende henholdsvis ca. 175 m, 220 m og 290 m sydvest, syd og sydøst for anlægget på Olsminde. Der ligger flere småsøer fra 300 m og længere væk fra anlægget. Ca. 550 m sydøst for Olsminde ligger en mose, ca. 630 m nord for Olsminde et engareal og ca. 810 m nord for Olsminde et overdrev. Nærmeste beskyttede vandløb er beliggende ca. 400 m nord for anlægget ved Olsminde.

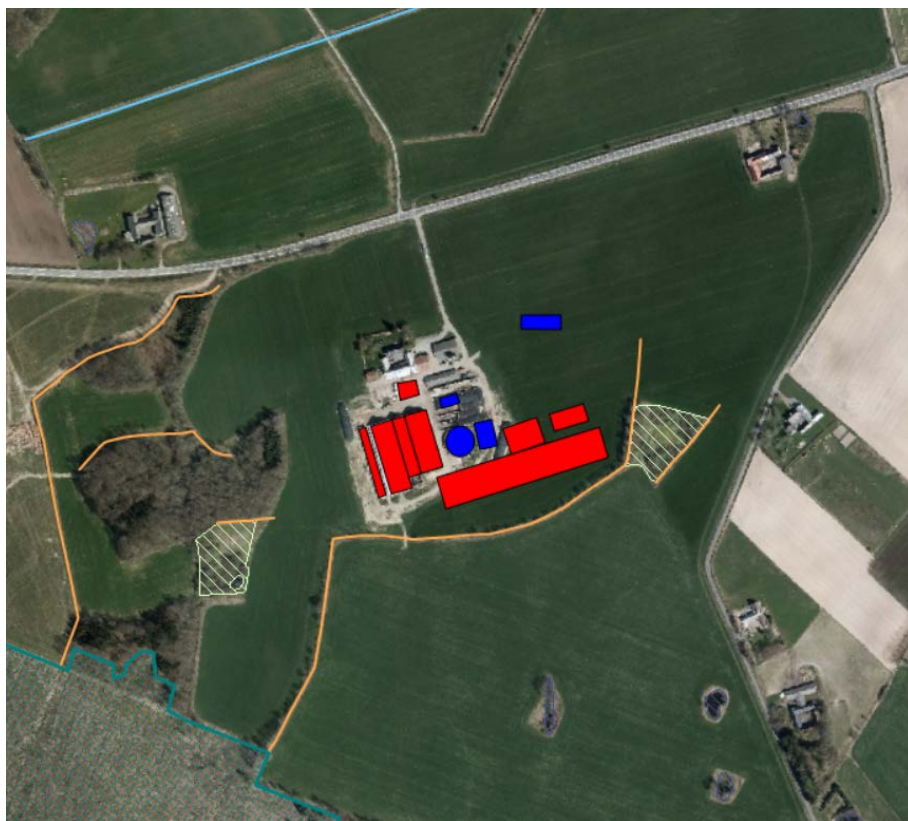
Lavbundsområde: Arealet ved Olsminde, hvors bygningerne skal placeres, ligger uden for udpegede lavbundsområder.

Fredede områder: Der er ingen fredede områder i nærheden af anlægget på Olsminde.

Beskyttede jord- og stendiger: Der er en del jord- og stendiger i området. Disse er hovedsageligt placeret i markskel og langs kanten af småskove. Nærmeste jord- eller stendige ved Olsminde er beliggende syd for Olsmindes nuværende og kommende bygninger i afstande mellem ca. 20 til 40 m fra bygningerne.

Ingen af de beskyttede diger eller naturområder i nærheden af Olsminde berøres direkte af den planlagte udvidelse og byggerierne på Olsminde (se Figur 6).

Figur 6. Placering af § 3 beskyttet natur, Natura 2000-område og jord- og stendiger i nærheden af Olsminde

Interesseområder i kommuneplanen

Interesseområde (ferie, fritid, råstoffer, naturbeskyttelse): Anlægget på Olsminde er beliggende uden for interesseområde for ferie- og fritidsformål, byudvikling, råstofindvinding samt naturbeskyttelse. Umiddelbart syd og vest for ejendommen ligger et interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser langs skovene.

Kulturmiljøområde: Olsminde ligger ikke i kulturmiljøområde, og der er mere end 2 km til nærmeste udlagte kulturmiljøområde.

Geologiske interesser: Anlægget på Olsminde ligger uden for område med geologiske interesser. Fra ca. 550 m syd for Olsminde og sydpå er udpeget et nationalt geologisk værdifuldt område.

Rekreative interesser: Der er ingen fritidsfaciliteter, vandre- eller cykelstier i umiddelbar nærhed af Olsminde.

Bornholms Regionskommune vurderer, at Olsminde fremtræder som en samlet enhed i landskabet, hvor bygningerne er placeret i tilknytning til hinanden. Det vurderes, at udvidelsen og de deraf følgende ændringer i området ikke vil ændre væsentligt på oplevelsen af landskabet i forhold til de nuværende forhold. Samtidig vurderes det, at gennemførelse af det ansøgte projekt ikke vil være i strid med hensynet til de landskabelige-, kulturhistoriske- naturmæssige- geologiske- eller rekreative interesser i området, idet der ved udformningen og placeringen af de nye bygninger er taget de fornødne hensyn.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. bygge-/beskyttelseslinjer og landskabsinteresser.

5 PRODUKTIONSAPPARATET OG DRIFTEN

I dette kapitel beskrives og vurderes landbrugsarealet, husdyrholdets sammensætning, staldindretning inkl. ventilation og rengøring, samt produktion og håndtering af husdyrgødningen.

5.1 HARMONIAREALET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Kim Larsen råder over et areal til udbringning af den producerede husdyrgødning på i alt 413,82 ha i henhold til ansøgning om miljøgodkendelse. Heraf er 59,68 ha forpagtet af flere forskellige ejere. Samlet ejes 289,16 ha udbringningsarealer. De ejede og forpagtede arealer er anført i Tabel 1, og beliggenheden kan ses på kortet i Figur 7.

Tabel 1. Ejede og forpagtede arealer til rådighed for husdyrproduktionen på Olsminde

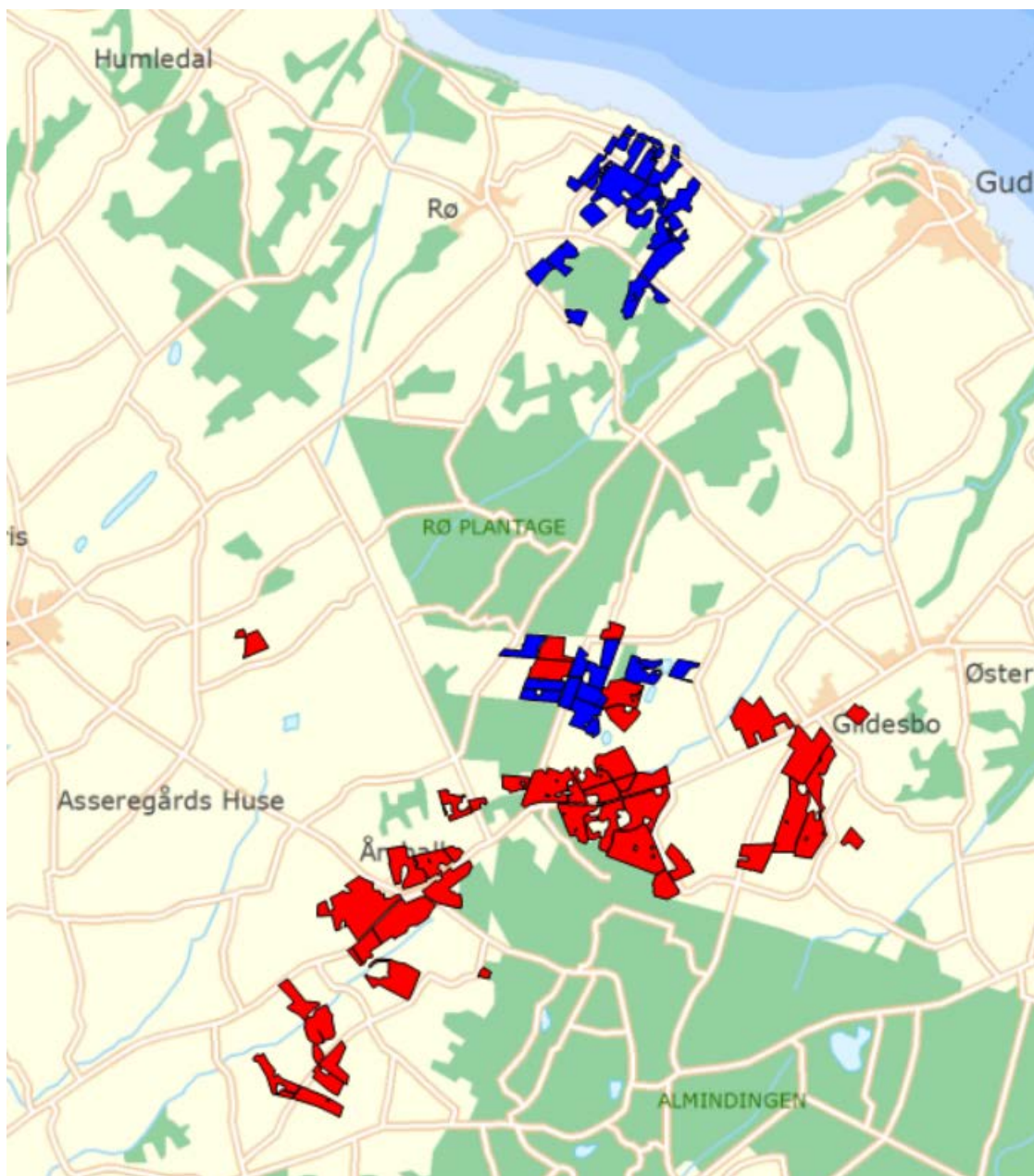
Ejerforhold	Gårdnavn/Ejer	Adresse	Hovedmatrikel nr.	Matrikel areal (ha)	Areal til udbringning (ha)
Ejet	Olsminde	Stavsdalvej 41, 3760 Gudhjem	77a Østerlarsker m.fl.	133,2684	119,38
Ejet	Karensminde	Stavsdalvej 39, 3760 Gudhjem	78a Østerlarsker m.fl.	39,2624	36,51
Ejet	Tingstedgård	Tingstedvejen 9, 3700 Rønne	67a Vestermarie m.fl.	43,1330	40,63
Ejet	Landbrug uden beboelse	Aarsballevej 57A, 3700 Rønne	47a Klemensker m.fl.	115,2027	92,54
Ejet	Aspegård	Åsedamsvej 3, 3760 Gudhjem	40a Østerlarsker m.fl.	41,3696	65,25
Ejet	Lynggård	Studebyvej 2, 3760 Gudhjem	39a Østerlarsker m.fl.	36,1117	
Ejet				408,3478	354,31
Forpagtet	Birgitte Pelsen (Nygård)	Stavsdalvej 70, 3760 Gudhjem	55a Østerlarsker m.fl.	36,2278	21,39
Forpagtet	Henry Jespersen (Lillevang)	Tingstedvejen 8, 3700 Rønne	65e Vestermarie	5,4872	5,13
Forpagtet	Tom Benno Jørgensen (Marienhåb)	Søndre Lyngvej 40, 3700 Rønne	175dl Klemensker m.fl.	11,8300	7,10
Forpagtet	Leif Frede Folkmann (Østervang)	Aarsballe By 45, 3700 Rønne	107a Klemensker m.fl.	17,3668	10,74
Forpagtet	Esben Munch Hansen og Anja Sonne (Østertoft)	Dyndegårdsvej 7, 3782 Klemensker	37o Klemensker m.fl.	10,3795	5,60
Forpagtet	Mogens Flemming og Ruth Marie Køhlert (Granly)	Skovvej 2, 3760 Gudhjem	119c Østerlarsker m.fl.	8,4674	3,44
Forpagtet	Birthe Elisabeth Larsen (Landlyst)	Kildevad 2, 3760 Gudhjem	38b Østerlarsker	3,5160	3,25
Forpagtet	Niels Kofoed Wibe (Rise-lundsgård)	Risenholmsvej 10, 3760 Gudhjem	35a Østerlarsker	32,4530	3,03
Forpagtet					59,68
I alt					413,99 (arealet er i ansøgningskemaet beregnet mere præcist til 413,82 ha)

Der er indgået to aftaler om overførsel af husdyrgødning til tredjemandsarealer foruden aftale med biogasanlægget Biokraft A/S i Aakirkeby om afsætning af rågylle og modtagelse af byttegylle. De to gylleaftaler er indgået med Bent Harbo Jensen, Dalbygård, og Paul Henrik Olsen, Klippedam. Disse råder over arealer til udbringning af husdyrgødning som anført i Tabel 2 herunder.

Tabel 2 Tredjemandsaftaler (gylleaftaler) til rådighed for udbringning af husdyrgødning fra Olsminde

Ejerforhold	Gårdnavn (ejer)	Adresse	Hovedmatrikel nr.	Matrikel areal (ha)	Areal til udbringning (ha)
Aftaleareal	Bent Harbo Jensen (Dalbygård)	Røstadvej 2, 3760 Gudhjem	15a Rø m. fl.	56,0615	44,82
Aftaleareal	Bent Harbo Jensen (Landbrug uden beboelse)	Røbrovej 9B, 3760 Gudhjem	17i Rø m. fl.	31,1762	18,10
Aftaleareal	Paul Henrik Olsen (Klippedam)	Egeskovvej 5, 3760 Gudhjem	119e Østerlarsker m.fl.	55,8183	47,96
Aftaleareal	Jennifer Jane Hald (Lindholmmsgård)	Røstadvej 6, 3760 Gudhjem	35a Rø m.fl.	22,0856	9,00
Aftaleareal	Steen og Nicole Lynghus Frandsen	Helligdomsvej 11, 3760 Gudhjem	41a Rø m.fl.	6,9508	3,72
Aftaleareal	Vivian Nielsen	Vassebækvej 2, 3760 Gudhjem	62 Rø m.fl.	11,1631	8,33
Aftaleareal	Dennie Roger Oskar og Lina Marie Hilding	Vassebækvej 5, 3760 Gudhjem	57a Rø m.fl.	2,0001	1,32
Aftaleareal	Jørgen Kim og Jytte Fuhrmann Christiansen	Røbrovej 6, 3760 Gudhjem	19a Rø m.fl.	64,8416	13,71
Aftaleareal	Eva Karin Schytte	Røstadvej 4, 3760 Gudhjem	16a Rø	13,7500	8,37
Aftaleareal	Henrik og Brith Vikær Messerschmidt	Kongensmark 12, 3700 Rønne	175ax Klemensker	10,0700	6,36
Aftaleareal	Boet efter Benny Kofoed Jensen og Anne Marie Svendsen Jensen	Hjortevej 11, 3760 Gudhjem	64c Østerlarsker	5,3958	3,98
Aftaleareal	Flemming Skou	Egeskovvej 3, 3760 Gudhjem	119d Østerlarsker	8,5241	4,37
I alt					170,01

Figur 7. Beliggenheden af de 413,82 ha ejede/forpagtede udbringningsarealer (rød farve) og 170,01 ha aftalearealer (blå farve).

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Miljøgodkendelsen af Olsminde omfatter alle bedriftens ejede og forpagtede arealer drevet under samme CVR-nummer. For at arealerne kan medregnes som udbringningsarealer kræves, at de dyrkes med afgrøder, som har en kvælstofnorm eller en retningsgivende norm for fosfor og kalium og, at der kan og må udbringes husdyrgødning.

Af de ejede arealer er ca. 65,69 ha ud af det samlede matrikulerede areal på 408,35 ha ejet af Kim Larsen ikke medregnet som udbringningsarealer, idet de udgøres af bygningsparceller, veje, skov, beskyttet eller uopdyrket natur m.m. Endvidere er 8,35 ha af det dyrkede areal ikke medregnet som udbringningsareal, idet arealet er beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde. Ansøger har valgt at opfylde kravet til nitratudvaskning i dette område ved ikke at udbringe husdyrgødning på disse arealer. Disse arealer indgår derfor heller ikke som udbringningsarealer i ovenstående Tabel 1 og Figur 7. Se afsnit 8.3.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. udbringningsarealerne:

- 3.15.1 Godkendelsen tager udgangspunkt i de 413,82 ha udbringningsarealer, der fremgår af Tabel 1 side 33. Husdyrgødning fra den miljøgodkendte kvægproduktion må udbringes på de arealer, som fremgår af denne tabel og Figur 7. Endvidere er det forudsat, at en del af husdyrgødningen i form af kvæggylle leveres til Biokraft A/S.
- 3.15.2 Ændringer i udbringningsarealet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, der vurderer, om de nye arealer er mere sårbare end de nuværende. Fristen for anmeldelse af nye arealer er 1. august forud for det planår, hvor arealerne ønskes anvendt.
- 3.16.1 Der må ikke udbringes husdyrgødning på den del af bedriftens dyrkede areal, som er beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde. Det drejer sig om hele mark 138-1 (2,45 ha) og dele af mark 138 (5,9 ha), således at den del af mark 138, som kan anvendes til husdyrgødning, udgør de resterende 8,8 ha. Arealerne fremgår af Figur 2.

5.2 HUSDYRHOLDET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Olsminde er en mælkeproduktionsejendom med tilhørende planteavl. Kim Larsen ønsker som ejer at modernisere og udvide mælkeproduktionen på ejendommen.

Den nuværende godkendte produktion består af 310 årskøer, 64 småkalve (0-6 mdr.) og 233 kvier (6-27 mdr.) svarende til 541,58 DE. Denne besætning ønskes ændret og udvidet i tre etaper.

Etape 1:

Kvægbesætningen udvides til i alt 763,66 DE.

Kviekalve mellem 16 og 23 mdr. flyttes i kviepension på en anden bedrift for at gøre plads til udvidelsen i malkekøer, så besætningen kan udvides inden for eksisterende bygninger på ejendommen.

Der ansøges således om en udvidelse til 472 malkekøer, 40 småkalve (0-2 mdr.), 80 småkalve (2-6 mdr.), 221 kvier (6-16 mdr.), 20 kvier (23-24 mdr.) og 223 tyrekalve (40-70 kg).

Etape 2:

Der udvides til i alt 816,10 DE.

Kviekalvene, som var i kviepension på anden bedrift i etape 1, tages hjem. Herudover fastholdes besætningsstørrelsen fra etape 1. Kvægbesætningen udvides således til i alt 472 malkekøer, 40 småkalve (0-2 mdr.), 80 småkalve (2-6 mdr.), 221 kvier (6-16 mdr.), 100 kvier (16-23 mdr.), 20 kvier (23-24 mdr.) og 223 tyrekalve (40-70 kg).

Etape 3:

Udvidelse til i alt 1131,23 DE.

Kvægbesætningen udvides til 690 malkekøer, 52 småkalve (0-2 mdr.), 102 småkalve (2-6 mdr.), 286 kvier (6-17 mdr.), 80 kvier (17-23 mdr.), 13 kvier (23-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg).

Den samlede udvidelse svarer til en stigning i antallet af dyreenheder fra 541,58 DE til 1131,23 DE. Fordeelingen af antal dyr og dyreenheder på dyrekategori før og efter gennemførelse af udvidelsens tre etaper fremgår af Tabel 3.

Tabel 3. Ejendommens husdyrproduktion før og efter udvidelse

Ejendom	Eksisterende godkendt produktion		Etape 1		Etape 2		Etape 3	
	Dyr	DE	Dyr	DE	Dyr	DE	Dyr	DE
Olsminde	310 årskøer 64 småkalve (0-6 mdr.) 233 kvier (6-27 mdr.)	541,58	472 malkekøer 40 småkalve (0-2 mdr.) 80 småkalve (2-6 mdr.) 221 kvier (6-16 mdr.) 20 kvier (23-24 mdr.) 223 tyrekalve (40-70 kg)	763,66	472 malkekøer 40 småkalve (0-2 mdr.) 80 småkalve (2-6 mdr.) 221 kvier (6-16 mdr.) 100 kvier (16-23 mdr.) 20 kvier (23-24 mdr.) 223 tyrekalve (40-70 kg)	816,10	690 malkekøer 52 småkalve (0-2 mdr.) 102 småkalve (2-6 mdr.) 286 kvier (6-17 mdr.) 80 kvier (17-23 mdr.) 13 kvier (23-24 mdr.) 313 tyrekalve (40-70 kg)	1131,23

Det tilstræbes, at besætningen har en ensartet sammensætning over året, men antallet af dyr i de forskellige grupper kan variere f.eks. i perioder med mange kviefødsler. Det maksimale antal DE vil dog altid være overholdt. Alle dyr er på stald hele året.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ved opfyldelse af det stillede vilkår til maksimal produktion og mulighed for fleksibilitet ikke vil være væsentlige virkninger på omgivelserne i relation til produktionsomfanget. Husdyrgodkendelseslovens krav til produktionen er opfyldt i alle tre etaper.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrholdet:

- 3.3.1 Kvægbruget tillades drevet med en produktion af malkekvæg på maksimalt 690 malkekøer, 52 småkalve (0-2 mdr.), 102 småkalve (2-6 mdr.), 286 kvier (6-17 mdr.), 80 kvier (17-23 mdr.), 13 kvier (23-24 mdr.) og 313 tyrekalve (40-70 kg) alle af stor race svarende til 1131,23 DE beregnet efter omregningsfaktorer på godkendelsestidspunktet. Det tillades, at antallet af opdræt må variere inden for de forskellige aldersklasser, dog må det maksimale antal dyreenheder på 1131,23 DE ikke overskrides. Produktionen tillades udvidet i tre etaper.

5.3 STALDINDRETNING, VENTILATION OG RENGØRING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

En oversigt over fordelingen af dyr i de enkelte staldafsnit i etape 1, 2 og 3 er vist i Tabel 4. Yderligere beskrivelse af de enkelte stalde og deres indretning følger efter tabellen.

Table 4. Animal husbandry and types of stalls in the application stage 1, 2 and 3

Stald	Staldtype	Etape 1			Etape 2			Etape 3		
		Dyrekategori	Antal	DE	Dyrekategori	Antal	DE	Dyrekategori	Antal	DE
Ny kostald	Sengestald m. præfabrikeret drænet gulv eller spaltegulv med kanal og linespil samt skraber på spalterne*				Kvier (16-23 mdr.)	100	52,44	Malkekøer	630	840
					Malkekøer	70	93,33			
Gl. kostald øst	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Malkekøer	147	196,00	Malkekøer	127	169,33	Kvier (6-17 mdr.)	161	63,78
Kvie-stald vest	Sengestald m. fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver anden time	Malkekøer	100	133,33	Malkekøer	100	133,33	Kvier (6-17 mdr.)	125	49,52
		Kvier (6-16 mdr.)	221	85,78	Kvier (6-16 mdr.)	221	85,78			
	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Småkalve (2-6 mdr.)	80	22,93	Småkalve (2-6 mdr.)	80	22,93	Småkalve (2-6 mdr.)	102	29,24
Gl. kostald midt	Sengestald m. præfabrikeret drænet gulv	Malkekøer	175	233,33	Malkekøer	125	166,67	Køer	25	33,33
								Kvier (17-23 mdr.)	80	42,59
Gl. goldkostald	Sengestald m. fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver anden time	Køer	35	46,67	Køer	35	46,67	Køer	20	26,67
		Dybstrøelse	15	20,00	Køer	15	20,00	Køer	15	20,00
		Dybstrøelse	Kvier (23-24 mdr.)	20	11,77	Kvier (23-24 mdr.)	20	11,77	Kvier (23-24 mdr.)	13
Kalvehytter	Dybstrøelse	Småkalve (0-2 mdr.)	40	9,47	Småkalve (0-2 mdr.)	40	9,47	Tyrekalve (40-70 kg)	313	6,14
		Tyrekalve	223	4,37	Tyrekalve	223	4,37			
Ny kalvestald	Dybstrøelse							Småkalve (0-2 mdr.)	52	12,31
I alt				763,65			816,09			1131,23

*Begge gulvtypen hører under betegnelsen "kvægstaldgulve med 4 % ammoniakfordampning". Ansøger ønsker valgfrihed mellem de gulvtypen med 4 % ammoniakfordampning.

Gammel kostald øst: Stalden er indrettet med spaltegulv og sengebåse. Der er allerede i nudrift indsat mobil skraber på spaltegulvet som frivilligt tiltag til at holde gulvet tørt og reducere ammoniakfordampningen. Dette indgår i ansøgningen som ammoniakreducerende tiltag i alle tre etaper. Stalden huser i etape 1 og 2 malkende køer og i etape 3 hovedsagelig kvier.

Gammel kostald midt: Stalden er indrettet med præfabrikeret gulv med skraber, ajlerille og dræn (et såkaldt 4 %- gulv). I etape 1 og 2 huser stalden hovedsageligt malkende køer og i etape 3 hovedsageligt kvier.

Kviestald vest: Stalden er oprindeligt bygget som kvie- og goldkostald og er indrettet med sengebåse og fast gulv med skraber. I etape 1 indsættes malkerobotter og malkende køer i halvdelen af stalden (langsiden mod øst), mens der fortsat er kvier i den vestlige del af stalden. I etape 3 vil der hovedsageligt være kvier i stalden. I staldens nordvestlige hjørne er et areal med dybstrøelse til de små kvier (ca. 2-6 mdr.) i alle tre etaper.

Gammel goldkostald (yderst mod vest): Stalden er indrettet dels med fast gulv og skraber og dels med dybstrøelse til højdrægtige og kælvende køer og kvier. De tunge højdrægtige køer tilbringer her den sidste tid før kælving på dybstrøelse. Kælvingen foregår ligeledes på dybstrøelse. Det sker for at tilgodese køernes basale behov for fjerne sig fra flokken omkring kælving og finde et blødt eftergivende underlag at kælve på.

Kalvehytter (alle etaper) og ny kalvestald (etape 3): Småkalve (0-2 mdr.) og tyrekalve går i etape 1 og 2 i kalvehytter med dybstrøelse. I etape 3 bygges en ny kalvestald til småkalvene (0-2 mdr.) også med dybstrøelse, hvorefter kun tyrekalvene går i kalvehytterne.

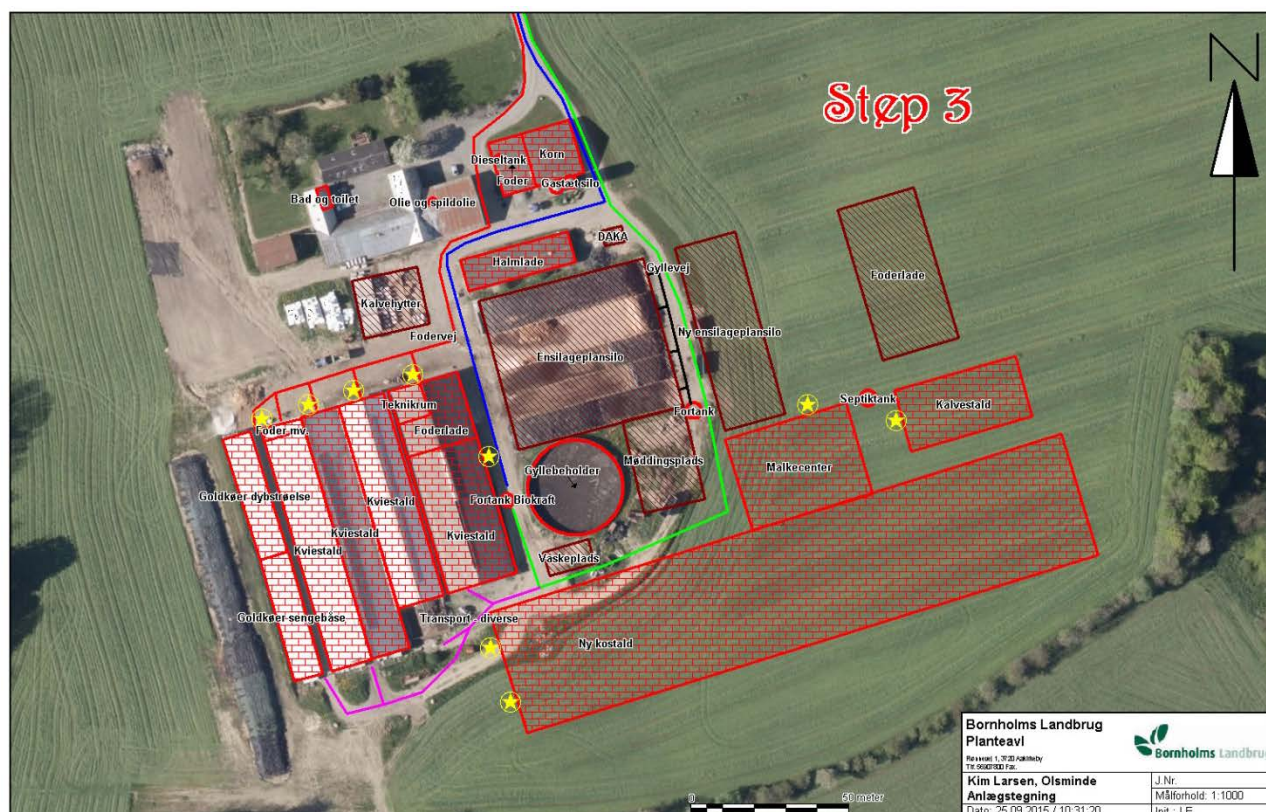
Kalve har brug for et varmt og velstrøet leje og opstaldning under forhold, som forhindrer træk og fugtige forhold. Opstaldningen skal sikre, at kalvene holder kropstemperaturen. Småkalvene producerer ikke selv meget kropsvarme, og er derfor afhængige af et varmt strøet leje. I modsat fald risikerer man stor kalvedødelighed på grund af f.eks. lungebetændelse.

Disse betingelser opfylder kalvehytter og enkelt- og fællesbokse med dybstrøelse. En dybstrøelsesmåtte udvikler varme efterhånden som der sker en kompostering og er derfor ideel til at opfylde små kalves behov.

Der er kun moderat ammoniakfordampning fra en dybstrøelsesmåtte, som holdes tør med ny strøelse hver dag. Der er p.t. ikke reelle alternativer til opstaldning af småkalve, som har en dokumenteret mindre ammoniakfordampning. Sengebåse med skraber i gangarealet, eller sengebåse med spalter og forsøringsanlæg er ikke velegnede til kalve, da de ikke opfylder kalvenes elementære behov for et varmt, tørt og strøet leje.

Se oversigtstegning over anlægget i etape 3 i Figur 8. Anlægstegningen kan desuden ses i Bilag 1 Anlægstegninger sammen med anlægstegninger for etape 1 og 2 samt alternativ placering af ny ensilageplansilo som en forlængelse af de eksisterende i stedet for en ny, som er vist på Figur 8.

Figur 8. Placering af bygninger, befæstede arealer, afløb og brønde, dræn, interne transportveje, belysningsanlæg, olietanke m.v. i etape 3. Anlægstegninger for etape 1 og 2 samt alternativ udvidelse af ensilageplansilo som en forlængelse af de eksisterende i stedet for en ny ses i Bilag 1.

Rengøring og desinfektion

Både malkebotter og mælketanken er installeret med automatiske programmer til daglig vask. Vasken kontrolleres gennem mejeriets kvalitetstal for mælken og gennem de årlige eftersyn af automatikken i malkebotterne og køletanken til mælk. Til rengøring bruges kraftige desinfektionsmidler (base og syre). Der er altså tale om daglig vask af malkebotter og spuling af gulvet i malkebotterne, mælketank og spuling af fliser/gulv i tankrum.

I etape 3 bygges ny kostald. Der er ikke taget endelig stilling til, om den nye stald skal udstyres med malkebotter eller malkestald/malkecenter.

Staldene rengøres kun ved behov, idet de åbne og naturligt ventilerede stalde generelt holder sig tørre med lavt smittetryk. Udtørring er derfor vigtig del af den hygiejniske strategi, og vask med vand og rengøringsmidler bruges derfor kun, hvor der er et særligt behov. Ved behov kan der højtryksrensnes og eventuelt desinficeres med f.eks. Virksom S.

Der er skraber på alle faste gulve og spaltegulve i ko- og kviestalde, hvilket er medvirkende til at holde gulvene rene og tørre.

Kalvehytter rengøres, når en ny kalv indsættes, og desinficeres efter behov.

Ventilation

Alle staldene har pt. naturlig ventilation. I ansøgt drift vil staldene ligeledes have naturlig ventilation, dog er det ikke besluttet hvilken form for ventilation, der skal være i den nye kalvestald (etape 3).

Med naturlig ventilation er der sikret et stort luftskifte, hvilket betyder at staldgulvene primært er forholdsvis tørre, men det store lugtskifte betyder ligeledes en lavere koncentration af ammoniak og lugt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ansøger har valgt at etablere BAT-gulve med et dokumenteret ammoniaktab på maksimalt 4 % ved opførelse af den nye kostald. I miljøgodkendelsen har ansøger fået valgfrihed til at vælge mellem disse gulvtyper,

hvilket vil sige, at stalden skal etableres som enten en type af sengestald med præfabrikeret drænet gulv og skraber eller spaltegulv med kanal og linespil samt skraber på spalterne. Der er stillet vilkår til begge gulvtyper.

En beskrivelse af mulighederne inden for disse gulve findes i "Videnskatalog over kvægstaldgulve med 4 % ammoniakfordampning" udarbejdet i et samarbejde mellem Miljøstyrelsen og Videncentret for Landbrug, kvæg.

Det samlede tab af kvælstof i form af ammoniak fra både stald, lager og mark er større fra staldsystemer, hvor husdyrgødningen håndteres som dybstrøelse end, hvor dyrene er opstaldet i staldsystemer med gylle.

Bornholms Regionskommune vurderer dog, at Olsminde samlet set anvender BAT inden for staldteknologi, idet andelen af staldafsnit med dybstrøelse er begrænset til kalvehytter/bokse til tyrekalve op til en måned og kvier op til 6 måneder samt aflastnings-/kælvningsbokse til kælvende køer og kvier.

Det er desuden beregnet, at ammoniakemissionen fra produktionen ligger under det vejledende emissionsniveau som beskrevet i kapitel 11, hvor yderligere redegørelse for BAT kan ses.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. staldindretning:

- 3.5.1 I de eksisterende stalde 'Kviestald vest', 'Gl. kostald midt' og 'Gl. goldkostald' skal gulvtypen opretholdes som præfabrikeret drænet gulv eller fast gulv med 2 % hældning med skraber. Vilkårene 3.8.5 - 3.8.10 for drift og egenkontrol skal desuden følges.
- 3.6.1 I den eksisterende 'Gl. kostald øst' skal der i gangarealet med spalter anvendes skraber på spalterne. Vilkårene 3.10.1 - 3.10.10 for drift og egenkontrol skal desuden følges.
- 3.7.1 I den nye kostald skal gangarealerne etableres med en gulvtype med maksimalt 4 % ammoniakfordampning i form af enten typer af faste drænedede gulve med skraber og ajleaffløb eller typer af spaltegulv med kanal og skraber både i kanal og ovenpå spalterne.

Hvis fast drænet gulv vælges, skal vilkårene 3.8.1 - 3.8.10 for indretning, drift og egenkontrol desuden følges.

Hvis spaltegulv vælges, skal vilkårene 3.9.1 - 3.9.7 og 3.10.1 - 3.10.10 for indretning, drift og egenkontrol desuden følges.
- 3.18.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedste tilgængelige teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsopbevaring.
- 3.18.5 Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar og lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.
- 3.20.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

5.4 PRODUKTION OG OPBEVARING AF HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mængder og næringsstofindhold i husdyrgødningen

Husdyrgødningens indhold af kvælstof og fosfor er beregnet i husdyrgodkendelse.dk og er angivet i nedenstående Tabel 5, Tabel 6, Tabel 7 og Tabel 8 for hhv. nudrift, etape 1, etape 2 og etape 3.

Der leveres rågylle til biogasanlægget Biokraft A/S, som leverer afgasset gylle retur i den mængde, som kan udbringes på bedriftens udbringningsarealer og gylleaftaler og beholder resten som en nettolevering. I takt med udvidelserne i etape 1, 2 og 3 skal der afsættes en stadig større mængde husdyrgødning til Biokraft A/S, end der modtages afgasset gylle retur, for at bedriften lever op til harmonireglerne.

Ansøger bytter i nudrift al produceret kvæggylle til afgasset gylle, så der ikke udbringes rågylle på bedriftens udbringningsarealer. Ansøger planlægger at gøre dette også i ansøgt drift men ønsker fleksibilitet, således at han kan vælge at beholde gyllen eller en del af gyllen på bedriften som rågylle.

Den afgassede 'returgylle' indeholder ifølge beregning fra planteavlkontoret på Bornholms Landbrug 100 kg N/DE og ca. 17,84 kg P/DE. Biogasanlægget udtager løbende prøver af den afgassede gylle, og analysere-

sultaterne meddeles til modtagerne. Indholdet af N og P pr. ton kan variere men nyeste analyseresultater vil indgå i gødningsplanlægningen. Planteavlskontoret ved Bornholms Landbrug udfærdiger hvert år gødningsplaner, og den gældende lovgivning i forhold til udbringningsarealer vil til enhver tid blive overholdt.

I ansøgningskemaerne i husdyrgodkendelse.dk er beregningerne foretaget ud fra husdyrgødning som rågylle. I nedenstående tabeller Tabel 5 - Tabel 8 er endvidere angivet indhold af N og P for afgasset gylle under forudsætning af, at al gylle leveres til Biokraft og beregnet ud fra ovenstående indhold af N og P pr. DE i den afgassede gylle.

Forudsætningen for beregningen i nudrift er 310 årskøer, 233 kvier (6-27 mdr.) og 64 småkalve (0-6 mdr.) I nudrift anvendes al husdyrgødning på bedriften. Der produceres 517,61 DE kvæggylle. Al gyllen leveres til Biokraft A/S, og der modtages samme mængde gylle retur beregnet i antal DE som afgasset gylle (se Tabel 5).

Tabel 5. Mængder og indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning til rådighed i nudrift

Gødningstype	Kvælstof, N (kg)	Fosfor, P (kg)	DE
Kvæggylle	51.416	7.562	517,61
Dybstrøelse og fast gødning*	3.769	622	23,96
I alt produceret og tilført rågylle, dybstrøelse og fast gødning	55.185	8.184	541,57
Byttet kvæggylle (til Biokraft)	÷51.416	÷7.562	÷517,61
Modtaget afgasset gylle	+51.761	+9.234	+517,61
I alt til rådighed efter bytning af al gylle	55.530	9.856	541,57
Netto afsat til Biokraft			0,00

* Inkl. 14,09 DE fast gødning tilført fra anden bedrift

Forudsætningen for beregningen i ansøgt etape 1 er 472 årskøer, 120 småkalve (0-6 mdr.), 241 kvier (6-27 mdr.) og 223 tyrekalve. Der produceres kvæggylle svarende til 695,11 DE. Al gyllen leveres til Biokraft A/S, og der modtages afgasset gylle svarende til det antal DE, som kan udbringes på udbringningsarealet inklusiv aftalearealer (se Tabel 6).

Tabel 6. Mængder og indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning til rådighed i etape 1

Gødningstype	Kvælstof, N (kg)	Fosfor, P (kg)	DE
Kvæggylle	69.809	10.214	695,11
Dybstrøelse og fast gødning*	8.353	1.248	82,63
I alt produceret og tilført rågylle, dybstrøelse og fast gødning	78.162	11.462	777,74
Byttet/afsat kvæggylle til Biokraft	÷69.809	÷10.214	÷695,11
Modtaget afgasset gylle til gylleaftaler	+7.100	+1.267	+71,00
Modtaget afgasset gylle til ejede/forpagtede arealer	+62.411	+11.134	+624,11
I alt til rådighed	77.864	13.649	777,74
Netto afsat til Biokraft			0,00

* Inkl. 14,09 DE fast gødning tilført fra anden bedrift

Forudsætningen for beregningen i ansøgt etape 2 er 472 årskøer, 120 småkalve (0-6 mdr.), 341 kvier (6-27 mdr.) og 223 tyrekalve. Der produceres kvæggylle svarende til 747,55 DE. Al gyllen leveres til Biokraft A/S, og der modtages afgasset gylle svarende til det antal DE, som kan udbringes på udbringningsarealet inklusiv aftalearealer (se Tabel 7).

Tabel 7. Mængder og indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning til rådighed i etape 2

Gødningstype	Kvælstof, N (kg)	Fosfor, P (kg)	DE
Kvæggylle	75.025	10.941	747,55
Dybstrøelse og fast gødning*	8.353	1.248	82,63
I alt produceret og tilført rågylle, dybstrøelse og fast gødning	83.378	12.189	830,18
Byttet/afsat kvæggylle til Biokraft	-75.025	-10.941	-747,55
Modtaget afgasset gylle til gylleaftaler	+8.600	+1.534	+86,00
Modtaget afgasset gylle til ejede/forpagtede arealer	+60.655	+10.821	+606,55
I alt til rådighed	77.608	13.603	775,18
Netto afsat til Biokraft			55,00

* Inkl. 14,09 DE fast gødning tilført fra anden bedrift

Forudsætningen for beregningen i ansøgt etape 3 er 690 årskøer, 154 småkalve (0-6 mdr.), 379 kvier (6-27 mdr.) og 313 tyrekalve. Der produceres kvæggylle svarende til 1.055,89 DE. Al gyllen leveres til Biokraft A/S, og der modtages afgasset gylle svarende til det antal DE, som kan udbringes på udbringningsarealet inklusiv aftalearealer (se Tabel 8).

Tabel 8. Mængder og indhold af kvælstof og fosfor i husdyrgødning til rådighed i etape 3

Gødningstype	Kvælstof, N (kg)	Fosfor, P (kg)	DE
Kvæggylle	101.658	15.491	1.055,89
Dybstrøelse og fast gødning*	8.832	1.310	89,42
I alt produceret og tilført rågylle, dybstrøelse og fast gødning	110.490	16.801	1.145,31
Byttet/afsat kvæggylle til Biokraft	-101.658	-15.491	-1.055,89
Modtaget afgasset gylle til gylleaftaler	+21.900	+3.907	+219,00
Modtaget afgasset gylle til ejede/forpagtede arealer	+60.189	+10.738	+601,89
I alt til rådighed	90.921	15.955	910,31
Netto afsat til Biokraft			235,00

* Inkl. 14,09 DE fast gødning tilført fra anden bedrift.

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Kvæggylle

Al rågyllen leveres i nudrift til Biokraft, som leverer afgasset gylle retur. Gyllen pumpes fra stald til fortank på den østlige side af de eksisterende ko- og kvistalde og afhentes her af Biokraft. I nudrift afhenter Biokraft rågylle fem dage om ugen, mens det i ansøgt drift vil foregå 7 dage om ugen op til flere gange pr. dag. Gyllebeholderen fyldes med returgyllle af Biokraft via overpumpning med sugeskran monteret på biogasanlæggets tankbiler.

Den afgassede kvæggylle leveres af Biokraft til gyllebeholdere på såvel Olsminde som andre ejendomme, hvor den opbevares ind til udbringning. Der anvendes en gyllebeholder på Olsminde og en gyllebeholder på Tingfogedgård, som ansøger også ejer. Gyllebeholdere på ejendommene Klippedam og Dambygård anvendes i forbindelse med gylleaftale med ejerne. En beholder på ejendommen Nordvang, Skovvej 4, lejes/lånes. Endvidere opbevarer Biokraft 2 måneders gylleproduktion, idet der ikke leveres returgylle i to vintermåneder (december og januar), men i stedet lige til sæsonen for gylleudkørsel. I ansøgt drift vil Biokraft endvidere opbevare den mængde husdyrgødning, som ansøger ikke har opbevaringskapacitet til.

Vand fra befæstede arealer (kalvehytter og møddingsplads) ledes til gylletank, mens vand fra ensilageplansområder ledes til separat tank og sprinkles ud på græsarealer.

Den samlede opbevaringskapacitet til gylle udgøres af fem gyllebeholdere på fem forskellige ejendomme, hvoraf en er gyllebeholderen på Olsminde. Ansøger har indgået aftaler om anvendelse af de andre fire. Den samlede opbevaringskapacitet i de fem gyllebeholdere er 7.800 m³.

Gyllebeholderen på Olsminde er en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Beholderens bund og vægge består af betonelementer og er tætte. Beholderen har en diameter på 32 m og en dybde på 4 m. Tanken tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse. Herudover kontrolleres beholderen ved den lovpligtige 10-års beholderkontrol. Gyllebeholderen er opført i 1999 og seneste beholderkontrol var i 2009.

Beholderen er overdækket med naturligt flydelag, som sikres ved at tilsætte halm og kalvemøg. Efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag. Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på, at flydelaget lever op til kravene. Beholderen overdækkes eventuelt i etape 3 med teltoverdækning.

Gyllen omrøres kun umiddelbart før tømning i forbindelse med udkørsel af gylle.

I Tabel 9 er opbevaringskapaciteten og andre data om beholderne angivet.

Dybstrøelse

Dybstrøelsen opbevares i markstak, som overdækkes, og vis placering ændres fra år til år, så der er mindst 5 år imellem samme placering. Følgende års opbevaringsplads opdyrkes de følgende år med kvælstofoptagende afgrøder.

Der etableres i forbindelse med udvidelsen en ny møddingsplads på 20 x 30 m, hvor fast gødning fra småkalve opbevares. Der etableres afløb fra møddingspladsen til gyllebeholder. Ind til den nye møddingsplads er etableret, opbevares fast gødning i plansiloer med ledig kapacitet. Der er afløb herfra til særskilt tank. Eller kalvemøg opbevares i gylletank.

En del af dybstrøelsen og den faste gødning kommer ikke i markstak eller på møddingsplads, men opbevares i staldene indtil den køres direkte ud og pløjes ned på udbringningsarealerne.

Tabel 9. Opbevaringsanlæg for husdyrgødning til rådighed for produktionen på Olsminde

Lager	Kapacitet
Gyllebeholder Olsminde	3.200 m ³
Gyllebeholder Tingfogedgård (ejet)	1.100 m ³
Gyllebeholder Klippedam (aftale)	1.500 m ³
Gyllebeholder Dambygård (aftale)	1.200 m ³
Gyllebeholder Nordvang, Skovvej 4, 3760 Gudhjem (aftale)*	800 m ³
Samlet kapacitet	7.800 m³
Biokraft	2 mdr. produktion + yderligere
Fortank til afhentning af Biokraft	Medregnes ikke som opbevaringskapacitet
Fortank til overfladevand fra plansiloer	Anvendes ikke til gylle
Ny møddingsplads til fast gødning	20 x 30 m
Markstak	Dybstrøelse

Alle gyllebeholdere anvendes udelukkende til opbevaring af husdyrgødning fra produktionen på Olsminde eller til returgylle fra Biokraft.

Tilstrækkelig opbevaringskapacitet

Den producerede mængde husdyrgødning er beregnet i programmet DLBR PlanteIT ud fra gældende normtal. I mængden af kvæggylle er indregnet nedbør i gyllebeholdere samt standardmængder drikkevandsspild og vand fra vask af malkeanlæg og stalde 3 m³/ko/år. Hertil kommer regnvand fra kalvehytter og møddingsplads. Overfladevand fra ensilagesiloer ledes til særskilt tank og sprinkles ud på græsmark og er derfor ikke indregnet i mængden af kvæggylle til opbevaring.

Den samlede opbevaringskapacitet udgøres af fem gyllebeholdere på fem forskellige ejendomme, hvoraf en er gyllebeholderen på Olsminde. Den samlede opbevaringskapacitet i de fem gyllebeholdere er 7.800 m³.

Beregningen af opbevaringskapacitet er inkl. ekstra vand til gyllebeholder fra kalvehytter og møddingsplads men eksklusiv vand fra plansiloanlæg, som ledes til særskilt beholder. Vaskevand fra stalde er indeholdt i normtal for kvæggylle.

Etape 1:

Der produceres 14.523 m³ kvæggylle. Der ledes 592 m³ ekstra vand til gyllebeholder fra møddingsplads og plads til kalvehytter. Der skal således opbevares i alt 15.115 m³ eller alternativt samme mængde modtaget afgasset gylle til opbevaring og udbringning.

Den samlede opbevaringskapacitet er på 7.800 m³. Dette giver en opbevaringskapacitet ved krav om opbevaring af 9 måneders produktion på 10.400 m³ pr. år. Der skal derfor indgås aftaler om opbevaring af 4715 m³ andetsteds. Ansøger har i forvejen en aftale med Biokraft om at opbevare 2 måneders produktion om vinteren, som udgør 2.421 m³, og vil indgå aftale om at opbevare den ekstra mængde, indtil han eventuelt bygger eller lejer flere gyllebeholdere.

Etape 2:

Der produceres 15.231 m³ kvæggylle. Der afsættes netto 41 DE til Biokraft svarende til 835 m³ gylle (udregnet som 5,48 % af den samlede mængde kvæggylle), som ikke skal retur og dermed heller ikke opbevares til udbringning. Der ledes 592 m³ ekstra vand til gyllebeholder fra møddingsplads og plads til kalvehytter. Der skal således opbevares i alt 14.988 m³ eller alternativt samme mængde modtaget afgasset gylle til opbevaring og udbringning.

Den samlede opbevaringskapacitet er på 7.800 m³. Dette giver en opbevaringskapacitet ved krav om opbevaring af 9 måneders produktion på 10.400 m³ pr. år. Der skal derfor indgås aftaler om opbevaring af 4.588 m³ andetsteds. Ansøger har i forvejen en aftale med Biokraft om at opbevare 2 måneders produktion om vinteren, som udgør 2.539 m³, og vil indgå aftale om at opbevare den ekstra mængde, indtil han eventuelt bygger eller lejer flere gyllebeholdere.

Etape 3:

Der produceres 22.441 m³ kvæggylle. Der afsættes netto 221 DE til Biokraft svarende til 4697 m³ gylle (udregnet som 20,93 % af den samlede mængde kvæggylle), som ikke skal retur og dermed heller ikke opbevares til udbringning. Der ledes 592 m³ ekstra vand til gyllebeholder fra møddingsplads og plads til kalvehytter. Der skal således opbevares i alt 18.336 m³ eller alternativt samme mængde modtaget afgasset gylle til opbevaring og udbringning.

Den samlede opbevaringskapacitet er på 7.800 m³. Dette giver en opbevaringskapacitet ved krav om opbevaring af 9 måneders produktion på 10.400 m³ pr. år. Der skal derfor indgås aftaler om opbevaring af 7.936 m³ andetsteds. Ansøger har i forvejen en aftale med Biokraft om at opbevare 2 måneders produktion om vinteren, som udgør 3.740 m³, og vil indgå aftale om at opbevare den ekstra mængde, indtil han eventuelt bygger eller lejer flere gyllebeholdere.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Hvis dybstrøelsen lagres i markstak, skal de gældende regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen mht. afstandskrav til nabobeboelser, veje, vandløb og dræn m.m. overholdes. Markstakkenes placering skal ændres fra år til år, og der skal gå mindst 5 år mellem samme placering. Markstakke skal overdækkes med vandtæt materiale, med mindre der er tale om midlertidige oplag før udbringning (højst 1 uge).

I henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen kan kun kompostlignende dybstrøelse med et tørstofindhold på mindst 30 % i hele stakken opbevares i markstak. Der skal normalt gå mindst 6 måneder imellem udmugninger, for at en dybstrøelsesmåtte i gennemsnit har ligget 3-4 måneder i stalden, og materialet er så kompostlignende, at det kan opbevares i markstak. Dybstrøelse fra f.eks. kalvebokse med 14. dages intervaller mellem udmugning kan således ikke betragtes som kompost.

Ved afgasning i biogasanlæg stiger indholdet af ammonium, og gyllen bliver mere basisk. Potentialet for ammoniakemission er derfor højere i afgasset gylle end i ubehandlet gylle. Som følge af nedbrydning af det organiske materiale dannes normalt ikke et effektivt flydelag på afgasset gylle. Biokraft A/S anvender dog en del majsbiomasse og dybstrøelse i biogasproduktionen. Dette bevirker, at tørstofindholdet i den afgassede gylle er højere end i afgasset gylle, hvor råmaterialet er ren svine- og kvæggylle. Skulle der opstå problemer med dannelse af naturligt flydelag, vurderes det, at den foreslåede løsning i form af tilførsel af halm og kalvemøg hurtigt vil kunne afhjælpe problemet.

Kravet om minimum 9 måneders opbevaringskapacitet er i udgangspunktet ikke opfyldt i ansøgt drift men kan opfyldes ved, at der indgås aftaler med Biokraft eller eventuelt andre bedrifter om opbevaring af den overskydende del af gyllen, eller at ansøger senere bygger ny gyllebeholder på et af sine arealer (kræver anmeldelse eller ansøgning til kommunen).

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at håndteringen af husdyrgødningen opfylder de generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen og, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring og behandling af husdyrgødning.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktion og opbevaring af husdyrgødning:

- 3.12.1 Der skal overføres kvæggylle til opbevaring på andre ejendomme, så der på Olsminde i etape 1 maksimalt opbevares en andel på 30 %, i etape 2 maksimalt 28 % og i etape 3 maksimalt 19 % af den mængde kvæggylle, som produceres på ejendommen ved fuld produktion som beskrevet i miljøgodkendelsen. Dette svarer til, at der i gyllebeholderen på Olsminde maksimalt opbevares 4267 m³ gylle pr. år, hvilket er beholderens opbevaringskapacitet ved krav om 9 måneders opbevaring.
- 3.13.1 Markstakke med kompostlignende dybstrøelse må ikke placeres på arealerne syd eller vest for bygningerne på ejendommen.

- 3.14.1 Gyllebeholderen på Olsminde skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt, hvis der vælges en tildeling af råprotein til malkekøer på maksimalt 167 g råprotein pr. FE. I så fald skal vilkårene 3.14.2 - 3.14.5 vedr. drift og egenkontrol desuden følges.
- 3.21.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
- 3.21.2 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
- 3.21.3 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 1318 af 26. november 2015 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer, skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages, og pumpningen afbrydes.
- 3.21.4 Hvis der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 3.21.5 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer, at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet.

5.5 UDBRINGNING AF FLYDENDE OG FAST HUSDYRGØDNING

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Anvendelse af husdyrgødningen

Da 31,53 ha af bedriftens udbringningsarealer ligger i nitratklasse 1, er det tilladte gennemsnitlige dyretryk reduceret i forhold til det normalt tilladte 1,7 DE/ha på kvægbrug til 1,67 DE/ha - se nærmere om nitratklasser i afsnit 8.2. Der kan derfor maksimalt udbringes 691,10 DE på de 413,82 ha udbringningsarealer hørende til produktionen på Olsminde. En lille del af bedriftens dyrkede areal er beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde, hvor der ikke må udbringes husdyrgødning, og denne del af markarealet indgår derfor ikke i bedriftens udbringningsareal – se mere om dette i afsnit 8.3.

Al rågylle produceret på Olsminde afhentes af biogasanlægget Biokraft A/S, hvor det afgasses inden udbringning på de godkendte arealer. Det vil sige, at kvæggylle byttes for afgasset gylle. Afgasningen forbedrer udnyttelsen af gyllens indhold af kvælstof og mindsker lugtgenerne ved udbringning. Dog ønsker ansøger fleksibilitet til i fremtiden eventuelt at beholde hele eller dele af gyllen som rågylle på ejendommen.

Den mængde husdyrgødning, som ikke vil kunne udbringes på egne og forpagtede arealer eller leveres til gylleaftalearealer, afsættes til biogasanlægget Biokraft A/S i Åkirkeby i etape 2 og 3.

Husdyrgødningen fordeles til de enkelte marker efter en forud fastlagt gødningsplan, der tager hensyn til de enkelte markers og afgrøders behov for næringsstoffer og eventuel tilførsel af handelsgødning. Udbringningstidspunktet tilpasses afgrødernes vækstperiode i forhold til, at der opnås størst mulig udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen.

Der udbringes ikke husdyrgødning på vandmættet, oversvømmet, frossent eller snedækket areal.

Den flydende husdyrgødning nedfældes på sort jord og græsmarker og udbringes med slæbeslanger på marker med voksende afgrøder. Ved slangeudbringning er gylleudbringningen kørselsafhængig, og doseringen (t/ha) er computerstyret. Dybstrøelsen udbringes på sort jord og nedpløjes inden for 6 timer.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT for udbringningsteknik og, at BAT i relation til ammoniakfordampning i marken og udvaskning af nitrat er opfyldt, når de generelle lovkrav til håndtering af husdyrgødning overholdes.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. udbringning af husdyrgødning:

- 3.15.3 På bedriftens udbringningsarealer må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,67 DE/ha (98,86 % af harmonikravet), fordi en del af arealerne (31,53 ha) er beliggende inden for nitratklasse 1. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation herfor for de seneste 5 år f.eks. i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelses-

datoen, og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer overholdelsen af dette vilkår 5 år tilbage i tiden).

- 3.15.4 Der må ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som f.eks. spildevandsslam.
- 3.16.1 Der må ikke udbringes husdyrgødning på den del af bedriftens dyrkede areal, som er beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde. Det drejer sig om hele mark 138-1 (2,45 ha) og dele af mark 138 (5,9 ha), således at den del af mark 138, som kan anvendes til husdyrgødning, udgør de resterende 8,8 ha. Arealerne fremgår af Figur 2 herunder.
- 3.17.1 Der skal indgås skriftlig aftale om afsætning af kvæggylle uden for husdyrbruget. Aftalen skal som minimum indeholde følgende oplysninger: leverandørens og modtagers navn, adresse og CVR-nummer, samt hvor mange dyreenheder og hvor mange kg kvælstof og fosfor, som aftalen omfatter.
- 3.17.2 Hvis driftsforstyrrelser på Biokraft A/S eller andre forhold medfører, at husdyrgødning ikke kan leveres til biogasanlægget i de forudsatte mængder, skal ejendommens driftsansvarlige skriftligt overfor tilsynsmyndigheden redegøre for, hvorledes det vil blive sikret, at såvel opbevaring som bortskaffelse af den overskydende husdyrgødningsmængde sker under overholdelse af reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage mv.
- 3.22.1 Husdyrgødning må ikke udbringes på lørdage samt søn- og helligdage på arealer, der ligger nærmere end 200 m fra byzone, sommerhusområder eller områder i landzone udlagt til boligformål.
- 3.22.2 Transport af husdyrgødning til udbringningsarealerne må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.
- 3.22.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skrånninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

6 PRODUKTIONENS RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede forbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand, energi og diverse hjælpestoffer. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

6.1 FODER – ENSILAGE OG TILSKUDSFODER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Opbevaring af foder

På Olsminde består hovedparten af køernes og opdrættets foder af majs- og græsensilage.

Grovfoderet, som består af græsensilage og majsensilage, opbevares i ensilagesiloer med 3 m høje sider og fast bund med afløb. Saftafløb og regnvand i siloen ledes til særskilt tank. Der suppleres med markstakke, især hvis høsten er god med stort udbytte.

I den østlige kostald er den nordlige del af stalden indrettet som foderlager med planlagre til f.eks. sojaskrå og rapskager, som tippes af med lastbil. Pallevarer og storsække opbevares dels i de ældste staldbygninger, og dels i foderladen, som ligger mod nordøst. I foderladen er også kornlager og valse. Uden for foderladen står to gastætte siloer til opbevaring af korn.

Den nye foderlade vil især blive brugt til opbevaring af halm. Derfor bevares nuværende foderlade med de funktioner, den har.

Herudover opbevares halm dels i en halmlade på Olsminde (en gammel ungdyrstald), dels på Tingstedgård, Tingstedvejen 9, som også ejes af ansøger, og dels i en halmlade, som ansøger ejer på Egelund, Stavsdalvej 72.

Foder blandes dagligt i mikservogn. Blanding foregår på befæstet areal ved plansiloerne og i den eksisterende foderlade. Der blandes flere blandinger til de forskellige dyregrupper (malkende køer, goldkøer, kvier).

Foderteknologi

Dyrene er ikke på græs. Køerne tildeles kraftfoder i malkestalden/malkerobotten. Denne tildeling kontrolleres og kalibreres årligt. Køerne og kvier tildeles endvidere foder med mobil/stationær (stald øst og midt) foderblander med vejesystem og elektronisk registrering. Kombinationen af foderautomater og foderblandere giver mulighed for at fodre den enkelte ko individuelt og tilpasse foderets indhold af næringsstoffer til de forskellige hold af køer og opdræt. Det er fasefodring.

Til fuldfoderblanderne bliver der flere gange årligt laves foderrecept af fodringsrådgiver. Foderrecepten sørger bl.a. for, at foderets indhold af protein (kvælstof) og fosfor afbalanceres efter kreaturenes behov, således at risikoen for overskydende N og P i husdyrgødningen minimeres.

Fodringen kontrolleres gennem seks årlige foderkontroller, hvor realiseret fodring måles op imod planlagt fodring og herefter justeres. Fodringen med kvælstof kontrolleres også gennem ureamålinger i mælken hver 14. dag, hvor et eventuelt overskud af kvælstof i foderet kommer til udtryk gennem et forhøjet ureatal, hvorefter foderets indhold af protein justeres ned. Der tages analyser af alt grovfoder, og foderplanen afpasses grovfoderets sammensætning og kvalitet.

Foderplaner udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden inden for kvægfodring.

Ansøger har for etape 3 valgt en reduceret tildeling af råprotein som virkemiddel til at reducere ammoniakfordampningen fra anlægget. Der er i etape 3 regnet med en tildeling af maksimalt 165 g råprotein pr. FE.

Som alternativ har ansøger for etape 3 ansøgt om at overdække gyllebeholderen på Olsminde, hvorved en reduceret tildeling af råprotein til køerne på maksimalt 167 g råprotein/FE er tilstrækkelig til at opfylde kravene til ammoniakfordampning.

I etape 1 og 2 er der regnet med normtallet, som er på 172 g råprotein/FE.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ansøger har valgt reduceret tildeling af råprotein til malkekvæg som et af virkemidlerne til at opfylde kravet til reduktion af ammoniakfordampningen fra anlægget i etape 3 (se nærmere om anvendelse af BAT i kapitel 11). Der stilles derfor krav om anvendelse af maksimalt 165 g råprotein/FE, eller hvis gyllebeholderen overdækkes maksimalt 167 g råprotein/FE, fra etape 3 tages i brug.

Beregningerne af udskilt N er for etape 1 og 2 gennemført med udgangspunkt i normtal, og der er ikke stillet vilkår til foderets indhold af råprotein i disse etaper.

Med hensyn til optimering af fosforudnyttelsen i fodringen er det Miljøstyrelsens vurdering, at der på nuværende tidspunkt ikke findes alment tilgængelige teknikker eller teknologier, der kan anvendes til begrænsning af fosfor og, at det derfor ikke er relevant at fastlægge emissionsgrænseværdier for fosforudledningen fra malkekvægsbesætninger.

Bornholms Regionskommune tilslutter sig Miljøstyrelsens vurdering. Der er derfor ikke efter kommunens opfattelse grundlag for at fastsætte vilkår for fosforindholdet i foderet med henblik på at begrænse tabet af fosfor fra arealerne drevet under husdyrbruget.

Opdeling af ensilagepladsen i flere køresiloer ved opsætning af betonelementer fire steder på tværs af pladsen giver ekstra kapacitet og sikrer dermed, at en større andel af ensilageproduktionen kan opbevares på en plads med støbt bund og afløb til gyllebeholder, hvor risikoen for miljøpåvirkning af omgivelserne er begrænset i forhold til opbevaring i markstak.

Bornholms Regionskommune vurderer, at Olsminde, ved håndtering af fodermidlerne og optimering af fodertildelingen som beskrevet, anvender BAT inden for foderteknologi til kvæg, og at der ikke vil ske en væsentlig påvirkning af omgivelserne i relation til fodring af kvægbesætningen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår vedr. foder:

- 3.11.1 Den samlede foderration til malkekøer må i gennemsnit i etape 3 maksimalt indeholde 165 gram total råprotein pr. foderenhed (FE) på årsbasis, dog må den, hvis gyllebeholderen overdækkes, indeholde maksimalt 167 g råprotein pr. FE. Vilkårene 3.11.2 - 3.11.5 for egenkontrol skal desuden følges.

6.2 VAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Olsminde forsynes med vand fra Østerlars Vandværk, som er et andelsejet vandværk. Det årlige vandforbrug er i nudrift (regnskab 2014) på 9.909 m³. Ifølge "Håndbog for driftsøkonomi 2014" kan kvægets vandforbrug beregnes som vist i Tabel 10 herunder.

Tabel 10 Standardvandforbrug for kvæg

	Malkekøer, stor race	Opdræt, stor race
Drikkevand inkl. vandspild	28	5,3
Staldrengøring	3	0,4
Rengøring af malkeanlæg	3	-
I alt	33	5,7

Beregnet med ovenstående standardmængder, er det beregnede vandforbrug i nudrift til 310 køer med opdræt 11.997 m³. Det reelle vandforbrug udgør således ved nudrift ca. 83 % af det beregnede ud fra standardmængder. Vandforbruget forventes at stige proportionalt med antallet af dyr.

Forventet fremtidigt vandforbrug fremgår af Tabel 11.

Tabel 11. Nuværende og forventet forbrug af vand ved ansøgt drift.

Vandforbrug (m ³)	Nudrift	Etape 1	Etape 2	Etape 3
Drikkevand inkl. vandspild, staldrensning og rengøring af malkeanlæg	9.909	14.636*	15.109**	21.421***

*Udregnet som $(472 \text{ køer} \times 33 \text{ m}^3) + (361 \text{ opdræt} \times 5,7 \text{ m}^3) \times 0,83 = 14.636 \text{ m}^3$

** Udregnet som $(472 \text{ køer} \times 33 \text{ m}^3) + (461 \text{ opdræt} \times 5,7 \text{ m}^3) \times 0,83 = 15.109 \text{ m}^3$

*** Udregnet som $(690 \text{ køer} \times 33 \text{ m}^3) + (533 \text{ opdræt} \times 5,7 \text{ m}^3) \times 0,83 = 21.421 \text{ m}^3$

Vandbesparende foranstaltninger

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild. Eventuelle lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Vandforbruget registreres.

Der er opsat flydere i drikkekar, hvilket er med til at sikre et stabilt vandtryk.

Derudover bruges vandbesparende foranstaltninger som vandspareprogram på vaskeanlægget til malkestald og køletank, hvis det er muligt uden, at det går ud over hygiejnen og mælke kvaliteten.

Generelt gælder, at der skal bruges passende store mængder vand med en tilpas høj temperatur for at kunne holde en god hygiejne i malke- og køleanlægget. Og vandbesparende foranstaltninger må kun gennemføres, hvis det ikke går ud over mælke kvaliteten.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at vandforbruget ligger inden for det forventede i forhold til ejendommens produktion. Det vurderes, at Olsminde ved overholdelse af det stillede vilkår 3.18.4 og ved oprettholdelse af de beskrevne tiltag til besparelser i vandforbruget lever op til principperne om anvendelse af BAT (se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. forbrug af vand:

3.18.4 Vaske- og drikkevandssystemerne skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås.

6.3 ENERGI

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

El

På Olsminde forbruges el primært til malkning og mælkekøling. Derudover anvendes el til belysning, eldriven kornvalse samt pumping af gylle. Der forbruges ikke el til ventilation, da alle stalde er naturligt ventilerede. Ansøger overvejer, at opsætte ventilation med elmotorer i den nye kalvestald.

Det årlige elforbrug på Olsminde er ved nudrift på 310.000 kWh pr. år (årsregnskab 2014).

I etape 1 sker en udvidelse af antal malkekøer med ca. 50 %. Energiforbruget forventes dog at stige noget mindre end med 50 %, idet visse funktioner (belysning, køling af mælk mv.) ikke stiger proportionalt med antal køer men mindre. Det skønnes, at elforbruget i etape 1 stiger med 30 % til ca. 403.000 kWh årligt.

I etape 2 øges antallet af køer ikke, mens antallet af kvier øges med 100 stk. Det skønnes, at elforbruget øges med ca. 10 % i forhold til etape 1 til i alt ca. 443.300 kWh årligt.

I etape 3 øges antallet af køer med 120 % i forhold til nudrift. Det skønnes, at energiforbruget øges med ca. 90 % i forhold til nudrift til ca. 589.000 kWh årligt.

Dieselolie

Forbruget af diesel er ved nudrift ca. 37.000 l diesel pr. år (årsregnskab 2014). Dieselforbruget afhænger især af antal hektar med markarbejdet. I staldene bruges diesel til de traktorer, som blander foderet i de mobile blandevoerne. I gl. kostald øst og gl. kostald midt er der stationær foderblender.

Fra nudrift og til etape 1,2 og 3 er markarealet udvidet med 73 ha, svarende til en udvidelse af arealet på ca. 20 %. Forbruget af diesel forventes at stige med ca. 20 % fra nudrift til etape 3 til i alt ca. 44.400 l diesel.

Dieseltanken er placeret i nuværende foderlade. Tanken kan indeholde 2500 liter. Der er ikke afløb i bygningen.

Energibesparende foranstaltninger

Der er etableret varmegenvinding i forbindelse med mælkenedkølingen. Varmen anvendes til at opvarme stuehus, mandskabsrum, forvarmning af køernes drikkevand og brugsvand i driftsbygninger og i stuehuset. Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret og derved energibesparende.

Staldene er med naturlig ventilation, og der er derfor ikke energiforbrug til ventilation. Dog bliver der muligvis opsat eldreven ventilation i ny kalvestald for at tilgodese kalvenes behov for en lukket men velventileret stald.

Der er dagslysstyret belysning med sensor i staldene og mulighed for styring med ur. Udendørs styres belysning med mørkesensorer.

Logistikken i forbindelse med afhentning af foder til blandedanlæg er indrettet, så afstanden giver færrest mulige driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det beskrevne energiforbrug vurderes at ligge på et forventeligt niveau i forhold til bedriftens produktion.

Bornholms Regionskommune vurderer desuden, at der i forbindelse med driften på Olsminde er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelsen af energi minimeres mest muligt, samtidig med at produktionen kan foregå rentabelt. Kommunen vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Olsminde i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt (se endvidere kapitel 11).

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. energi:

- 3.18.3 Anlæg, der er særligt energiforbrugende, skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.
- 3.27.1 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
- 3.27.2 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
- 3.27.3 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- 3.27.4 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

6.4 DIVERSE HJÆLPESTOFFER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Handelsgødning

Der indkøbes ca. 90-120 tons handelsgødning årligt og altid efter behovet, som det er beregnet i gødningsplanen. Handelsgødning opbevares i foderladen. Den indkøbte handelsgødning spredes i løbet af vækståret som angivet i gødningsplanen.

Pesticider

Sprøjteudstyret er nyt og deles med landmandskollega. Sprøjtes rengøres i marken, idet eventuelle rester af sprøjtemiddel fortyndes med vand fra buffertank og sprøjtes ud.

Pesticidrummet ligger i de gamle staldbygninger. Rummet er aflukket og aflåst, hvis der opbevares farlige midler. Pesticidrummet gennemgås årligt, og midler, som ikke længere er i brug, afleveres til BOFA på lovlig vis.

Medicin

Køer og kalve behandles efter dyrlægens anvisning og behov. Medicin opbevares i teknikrum i "Gl. kostald øst" i lukket beholder med fast bund (gammel kummefryser uden frys). I etape 3 vil medicinen blive flyttet til staldkontor i ny kostald. Eventuelle medicinrester afleveres til dyrlægen eller alternativt på apotek.

Rengøringsmidler

Sure og basiske desinfektionsmidler og vaskemidler opbevares ved siden af malkerobotterne. Der opbevares kun de tønder, som er i brug (60 liter tønder). I etape 3 vil desinfektionsmidler og vaskemidler blive opbevaret i teknikrum/separat rum i ny kostald.

Smøreolie

Olie til maskiner opbevares i 200 liter tromle i sidebygning til den gamle bindestald, hvor også eventuel spildolie opbevares. Olietromlen står på fast gulv med mur omkring.

Maskinerne får primært skiftet olie hos nabo, som opbevarer spildolien, ind til den afhentes af firma. Hvis olie skiftes på værksted, tager værkstedet ansvaret for bortskaffelse af spildolie.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte hjælpestoffer håndteres forsvarligt og, at der ved overholdelse af de gældende regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. råvarer og hjælpestoffer:

3.18.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.

3.29.1 Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

7 EMISSIONER, RESTSTOFFER OG GENER FRA ANLÆGGET

I dette kapitel beskrives og vurderes ammoniakemissionen fra anlægget samt omfanget af reststoffer fra produktionen. Desuden behandles mulige gener for omgivelserne som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 AMMONIAKEMISSION

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er foretaget beregning af ammoniaktab fra stalde og lagre i nudrift og ansøgt drift etape 1, 2 og 3 ud fra typen af husdyrholdet, indretning af staldene, fodersammensætningen og opbevaringen af husdyrgødningen. Der vil forekomme en stigning i ammoniakemissionen fra anlægget efter udvidelserne i etape 1, 2 og 3. Det generelle krav til ammoniakreduktion er dog overholdt i alle tre etaper, idet ammoniakemissionen for anlægget som helhed reduceres med mellem 555 kg N og 1009 kg N mere end nødvendigt for at opfylde kravet. Nøgletal for beregningen af ammoniakemissionen i de enkelte etaper er angivet i Tabel 12 nedenfor.

Tabel 12. Ammoniakemission fra kvægproduktionen før og efter udvidelserne på Olsminde

Udvidelse	Ammoniaktab i nudrift (kg N/år)	Ammoniaktab efter udvidelse (kg N/år)	Ændring i ammoniaktab efter udvidelse (kg N/år)	Yderligere reduktion nødvendig for at opfylde det generelle krav (kg N/år)
Etape 1	3.988,69	4.873,96	+ 885,27	- 1009,62
Etape 2	3.988,69	5.237,88	+ 1.249,19	-986,93
Etape 3	3.988,69	6.223,20	+ 2.244,51	-555,38
Alternativ etape 3	3.988,69	6.256,34	+ 2.267,65	-527,74

Redegørelse for virkemidler til begrænsning af ammoniakemissionen

På spaltegulvet i den eksisterende kostald 'gammel kostald øst' er der monteret robotskraber, som rengør gulvet hver fjerde time. Dette er indsat med en effekt på 25 % reduktion i ammoniaktabet i ansøgt drift i etape 1, 2 og 3.

I den nye kostald vælges en gulvtype, der sikrer lav ammoniakemission. Stalden etableres med en gulvtype med maksimalt 4 % ammoniaktab i form af præfabrikeret drænet gulv med skraber og ajlefløb eller spaltegulv med kanal og linespil og skraber på spalterne. Ved skrabning af spaltegulvet hver 4. time har dette gulvprincip ifølge Miljøstyrelsens teknologiblad fra 30. juni 2010 en ammoniakemission på samme niveau som faste drænedede gulve med skraber og ajlefløb.

Der er i forvejen 4 %-gulve i form af faste drænedede gulve med skraber i de eksisterende stalde 'Kviestald vest', 'Gl. kostald midt' og 'Gl. goldkostald'.

En del af husdyrgødningen opbevares på andre ejendomme, hvilket mindsker ammoniaktabet fra ejendommen i forhold til, hvis al husdyrgødning var blevet opbevaret på ejendommen. Der er regnet med, at henholdsvis 30 %, 28 % og 19 % af gyllen opbevares på ejendommen i etape 1, 2 og 3, mens resten opbevares i beholdere på andre ejendomme og på Biokraft⁵. 100 % af dybstrøelsen opbevares på ejendommen.

⁵ Udregnet ud fra, at gyllebeholderen på Olsminde udgør 41 % af opbevaringskapaciteten i gyllebeholdere. Der er regnet med 41 % af den andel af den producerede kvæggylle, som kan opbevares i de fem gyllebeholdere dog uden at medregne tilledt vand fra møddingsplads/kalvehytter.

Mængden af råprotein pr. FE til kørerne reduceres i etape 3, således at der maksimalt må anvendes 165 g råprotein/FE til kørerne.

Alternativt overdækkes gyllebeholderen med teltoverdækning. I så fald må der i stedet anvendes maksimalt 167 g råprotein/FE til kørerne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Beskyttelsesniveauet for ammoniak omfatter:

1. et krav om begrænsning af ammoniakfordampningen (det generelle reduktionskrav), som gælder for alle husdyrbrug, der skal miljøgodkendes uanset beliggenheden, og
2. et krav om maksimal totaldeposition eller merdeposition af ammoniak på de ammoniakfølsomme naturområder, der fremgår af husdyrgodkendelseslovens § 7 (er behandlet i afsnit 8.1).

Projektet skal desuden leve op til husdyrgodkendelseslovens krav om anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) til forebyggelse og begrænsning af ammoniakfordampningen fra anlægget (se nærmere i kapitel 11).

Det generelle ammoniakreduktionskrav

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 30 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem defineret som det bedste staldsystem mht. ammoniaktab i 2005/2006. For kvæg er der dog ikke noget reduktionskrav til den del af kvælstofudskillelsen, som vedrører fast gødning, herunder dybstrøelse. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for udvidelser i nye stalde samt for ældre stalde, der renoveres, men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg.

Med de anvendte tiltag til reduktion af ammoniakfordampningen fra anlægget opfylder den planlagte produktion på Olsminde ammoniakreduktionskravet med henholdsvis 1009,62 kg N/år i etape 1, 986,93 kg N/år i etape 2 og 555,38 kg N/år i etape 3 (samt 527,74 kg N/år i alternativ etape 3) mere end krævet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår vedr. ammoniakemission:

- 3.5.1 I de eksisterende stalde 'Kviestald vest', 'Gl. kostald midt' og 'Gl. goldkostald' skal gulvtypen opretholdes som præfabrikeret drænet gulv eller fast gulv med 2 % hældning med skraber. Vilkårene 3.8.5 - 3.8.10 for drift og egenkontrol skal desuden følges.
- 3.6.1 I den eksisterende 'Gl. kostald øst' skal der i gangarealet med spalter anvendes skraber på spalterne. Vilkårene 3.10.1 - 3.10.10 for drift og egenkontrol skal desuden følges.
- 3.7.1 I den nye kostald skal gangarealerne etableres med en gulvtype med maksimalt 4 % ammoniakfordampning i form af enten typer af faste drænedede gulve med skraber og ajleaffløb eller typer af spaltegulv med kanal og skraber både i kanal og ovenpå spalterne.

Hvis fast drænet gulv vælges, skal vilkårene 3.8.1 - 3.8.10 for indretning, drift og egenkontrol desuden følges.

Hvis spaltegulv vælges, skal vilkårene 3.9.1 - 3.9.7 og 3.10.1 - 3.10.10 for indretning, drift og egenkontrol desuden følges.

- 3.12.1 Der skal overføres kvæggylle til opbevaring på andre ejendomme, så der på Olsminde i etape 1 maksimalt opbevares en andel på 30 %, i etape 2 maksimalt 28 % og i etape 3 maksimalt 19 % af den mængde kvæggylle, som produceres på ejendommen ved fuld produktion som beskrevet i miljøgodkendelsen. Dette svarer til, at der i gyllebeholderen på Olsminde maksimalt opbevares 4267 m³ gylle pr. år, hvilket er beholderens opbevaringskapacitet ved krav om 9 måneders opbevaring.

- 3.13.1 Markstakke med kompostlignende dybstrøelse må ikke placeres på arealerne syd eller vest for bygningerne på ejendommen.

7.2 LUGT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Lugt fra anlægget

Lugtemissionen fra anlægget på Olsminde stiger som følge af, at der bliver flere dyr på ejendommen. Lugtemissionen giver anledning til beregning af geneafstande til enkeltbeboelser, samlet bebyggelse og byzone samt sommerhusområder.

I beregningen af lugtemissionen fra Olsminde og den nødvendige geneafstand til forskellige typer af beboelser indgår den maksimale staldbelægning i eksisterende og i etape 2 og 3 nye stalde. Der er regnet med, at alle dyr er på stald året rundt.

Der ligger ingen andre staldanlæg med 75 DE eller mere henholdsvis 300 m eller 100 m fra nærmeste samlede beboelse/sommerhusområde/byzone eller nærmeste nabobeboelse.

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk giver nedenstående resultater for den fulde udvidelse i etape 3 (Tabel 13). Resultaterne for beregningerne i etape 1 og 2 er ikke vist, da etape 3 med den største produktion er "worst case".

Tabel 13. Resultat af lugtberegning for etape 3 fra ansøgningssystemet husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnitsafstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
+ Oxholmvej 1	0	NY	166,30	52,85	166,30	52,85	338,88	Ja	Ja
+ Oxholmvej 3	0	FMK	145,93	103,89	145,93	103,89	336,22	Ja	Ja
+ Aarsballe By 34	0	NY	560,35	267,48	560,35	267,48	1.365,51	Ja	Ja
+ Østerlars	0	NY	560,35	267,48	560,35	267,48	3.216,88	Ja	Ja
+ Østermarie	0	NY	769,80	404,30	769,80	404,30	6.277,03	Ja	Ja

Nærmeste nabobeboelse, Oxholmvej 1, ligger ca. 205 m fra nærmeste anlæg på Olsminde (den nye kostald). Ejendommen er noteret som en landbrugsejendom, selv om den er mindre end 2 ha. Nærmeste nabobeboelse, som ikke er en landbrugsejendom, er Oxholmvej 3 beliggende ca. 235 m fra det sydøstlige hjørne af den nye kostald på Olsminde. Der er i husdyrgodkendelse.dk beregnet lugt til både Oxholmvej 1 og 3.

Nærmeste byzone er Østermarie mere end 6 km øst for Olsminde. Østerlars er ikke byzone men er i beregningen medtaget som samlet bebyggelse. Nærmeste samlede bebyggelse er ved Årsballe ca. 1,2 km fra Olsminde. Nærmeste sommerhusområde ligger ved Melsted mere end 7 km fra Olsminde.

Afstandskravene i forhold til lugt er opfyldt både i etape 1, 2 og 3, fordi der hverken ligger byzone, sommerhusområde, samlet bebyggelse eller enkeltbolig inden for 1,2 gange lugtgeneafstanden.

Lugt ved håndtering og udbringning af husdyrgødning

Der kan forekomme lugtgener ved omrøring og udbringning af husdyrgødningen fra produktionen. Gyllen udbringes i planternes vækstsæson, primært i april/maj måned. En del af gyllen nedfældes i sort jord før såning af majs og vårkorn. Dette reducerer lugtgenerne og mindsker risikoen for fordampning af næringsstoffer. En del af gyllen udlægges med slanger i vinterafgrøder og resten udbringes i græs henover vækstsæsonen. Dette sker med nedfælder med skiveskær.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERINGER

Den primære kilde til lugt fra anlæg til dyrehold er staldventilation. Der foreligger også kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i konkret sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtemission fra opbevaringsanlæg og fra udbringning af husdyrgødning indgår således ikke i lugtberegningerne men reguleres gennem konkrete vurderinger og generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af anlæg til opbevaring af husdyrgødning og krav om overdækning samt krav til metoder og tidspunkter for udbringning af husdyrgødning.

På baggrund af de indtastede oplysninger i ansøgningssystemet om dyretype, den maksimale belægning og staldsystemet i de enkelte staldafsnit er det beregnet, hvilken afstand der som minimum skal være fra lugtkilden til boliger i de forskellige områdetyper, for at de definerede genekriterier er overholdt (se Tabel 13 i "Miljøteknisk redegørelse").

Geneafstandene er beregnet ved hjælp af både Miljøstyrelsens standardiserede OML-spredningsmodel (Ny lugtvejledning for husdyrbrug) og FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002). Beregningen er baseret på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper
- En spredningsmodel
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden.

Systemet viser ved endt beregning det resultat, der giver den længste geneafstand til omboende, så genekriterierne overholdes uanset modelvalg. I beregningen for Olsminde for den fulde udvidelse i etape 3 angiver den nye lugtberegningsmodel den længste geneafstand i forhold til samlet bebyggelse og byzone og til enkeltbeboelsen Oxholmvej 1, mens FMK-modellen giver den længste geneafstand i forhold til enkeltbeboelsen Oxholmvej 3, hvorfor det er disse afstande, der vil være gældende.

Uanset beregningsmetode indgår staldanlæg, som er placeret længere væk end 1,2 gange geneafstanden, ikke i lugtberegningen. Det elektroniske ansøgningssystem bortscreener automatisk sådanne anlæg ved lugtberegningen.

Beregningerne viser, at afstandskravene i forhold til lugt er opfyldt både i etape 1, 2 og 3, fordi der hverken ligger byzone, sommerhusområde, samlet bebyggelse eller enkeltbolig inden for 1,2 gange lugtgeneafstanden.

Samlet set vurderes der ikke at være kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Olsminde, da der er forholdsvis langt til andre ejendomme med et væsentligt husdyrhold. Derfor vurderer Bornholms Regionskommune, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for væsentlige lugtgener fra staldene.

Der kan dog forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med omrøring og udbringning af husdyrgødning. Det er kommunens vurdering, at ansøger ved nedfældning af størstedelen af gyllen tager hensyn til de naboer, der kunne blive mest generet.

Generne i forbindelse med udkørsel forventes desuden ikke at blive øget som følge af udvidelsen på Olsminde, fordi størstedelen af den forøgede mængde produceret husdyrgødning vil blive leveret til Biokraft A/S.

På gyllebeholderen på Olsminde skal det lovpligtige flydelag etableres hurtigt efter omrøring og efterfølgende opretholdes. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at naboerne ikke vil være generet af lugt fra gyllebeholderne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lugt:

- 3.20.1 Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
- 3.20.2 Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener udenfor ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

7.3 STØJ

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Støjkilder:

Støj, som potentielt kan høres af naboer, vil kunne forekomme som maskinstøj i forbindelse med foderblanding, udmugning af dybstrøelsen, markarbejde, spredning af fast møg og gyllekørsel samt afhentning af rågylle til Biokraft og andre tinge transporter til og fra ejendommen.

Støjklender internt på ejendommen er herudover fodervelse, gyllepumper, vakuumpumper, kompressor, højtryksspuling, minilæsser samt håndtering af dyr m.v.

Der er ikke støj fra korntørring og fra ventilation. Fodringsanlægget larmer minimalt.

Driftsperiode for støjklender:

Malkeroboterne er i drift døgnet rundt. Foderblanding foregår to gange dagligt. Fodervelse er i drift to gange ugentligt i dagtimerne. Udmugning af dybstrøelsen sker 1-2 gange årligt. Foderblanding og interne transporter vil især foregå i dagtimerne.

Afhentning af rågylle til Biokraft sker i nudrift 5 gange ugentligt og vil i ansøgt drift foregå 7 gange ugentligt 1-2 gange pr. dag.

Markarbejde og udbringning af husdyrgødning sker hovedsageligt forår og efterår. Gødningskørsel og markarbejde inklusiv høst er sæsonarbejde og afhænger af vejret. Derfor vil der i højsæsonen nogle gange blive arbejdet i døgndrift.

Maskinstøj i forbindelse med fodring, foderblanding og gylle- og møgspredning vil umiddelbart forekomme i længere tid i ansøgt drift end i nudrift, men det kompenseres i høj grad af maskiner og teknik med større kapacitet.

Støjbelastningen fra gyllekørsel forøges i begrænset omfang fra nudrift til etape 1, da arealet til udbringning af husdyrgødning forøges med ca. 20 %. Fra etape 1 til etape 2 og 3 forøges antallet af gyllekørsler til udbringningsarealerne ikke, men Biokraft vil øge antallet af kørsler med gylle til Biokraft.

Støjniveauet vurderes ikke at blive væsentligt højere efter udvidelsen, men den nye stald vil komme tættere på naboer end hidtil.

Tiltag for at reducere støj:

I etape 1 og 2 bruges det eksisterende malke- og køleanlæg, og køletank inklusiv kompressor står indendørs. Når ny malkestald bygges i etape 3 kommer der måske en ny udendørs silotank til mælk, men kompressor og studs til afhentning af mælk vil stadig være indendørs, hvilket mindsker støjen i omgivelserne.

Foderblanding er dagligt forekommende, og støjpåvirkningen mindskes ved rationel placering af foderlade og ensilage, så arbejdstiden kan holdes på 2-3 timer dagligt. Foderblanding vil typisk foregå inden for almindelig arbejdstid.

Støj fra gylle- og møgkørsel og fra markarbejde formindskes ved at vedligeholde maskiner og tage hensyn til omkringboende ved at få arbejdet udført hurtigt og effektivt.

Ved nyindkøb bliver lydsvage maskiner vægtet højt samt udførelse af afskærmning og indkapsling.

Den daglige støj skønnes at give begrænsede gener for naboerne. Nærmeste nabo på Oxholmvej 1 bor ca. 215 meter væk. I sæsonen for markarbejde vil der være forhøjet aktivitet, hvilket er uundgåeligt. Ansøger går gerne i dialog med naboer, hvis støjgenerne synes urimelige.

I forhold til arbejdsmiljøet på bedriften skal arbejdsgiver aktivt sikre sig, at medarbejderne ikke udsættes for støj, som giver høreskader. Når støjen er over 80 dB(A), bør man anvende høreværn.

Ansøger bestræber sig på at overholde følgende gode råd for at reducere den interne støj:

- Luk døre og vinduer i traktoren, når der anvendes støjende redskaber.
- Nedsæt omdrejningstallet på mixervognen til det nødvendige.
- Undgå unødigt ophold ved mixervogn i funktion.
- Indkapsle motor, kompressorer og pumper, hvis det er muligt uden overophedning.
- Anskaf støjsvage maskiner ved indkøb af nye maskiner.
- Placer så vidt muligt støjende maskiner, hvor man ikke opholder sig.
- Vedligehold maskiner og redskaber for at undgå unødigt støj.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Olsminde overholder Miljøstyrelsens faste støjgrænser. Støjvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Indendørs placering af kompressor til køleanlæg minimerer risikoen for gener fra en væsentlig daglig støjkilde ved produktionen.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende og forbipasserende. Der er ikke foretaget støjberegninger, men de nærmeste naboer ligger så langt fra bedriften, at der ikke vurderes at kunne opstå gener, når de stillede vilkår overholdes.

Der vil kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Trafikken til og fra Olsminde foregår ad offentlig vej, Stavsdalvej. Den øgede transport vurderes dog ikke at ville give uacceptable støjgener udover det, der må accepteres som nabo til en landbrugsbedrift.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støj:

- 3.23.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid*
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	8 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	8 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	18.00-22.00	45	1 time
	22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi**	22.00-07.00	55	

* Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden

** Maksimalværdierne af støjniveauet må om natten ikke overstige 55 dB(A) på opholdsarealer ved nærliggende nabobeboelser

- 3.23.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i kolonnen referencetid angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 3.23.3 Virksomheden skal for egen regning dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industri-støj.
- 3.23.4 Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 3.23.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma. I våde høstår kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

7.4 STØV

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Støvgener kan især forekomme i forbindelse med håndtering af halm og kørsel med maskiner på interne kørselsveje i tørt vejr.

På Olsminde er støv fra håndtering af halm minimal og vil næppe generer naboer og forbipasserende. Der kan forekomme støvgener i forbindelse med kørsel på interne kørselsveje.

Nærmeste nabo ligger mindst 215 m fra Olsminde, og støv fra interne veje vurderes ikke at kunne genere naboerne eller forbipasserende. Den offentlige vej Stavsdalvej ligger ca. 125 m fra den nærmeste driftsbygning. Kørsel på privatvejen kan medføre støv, men det vurderes kun at give sporadiske gener for forbipasserende bilister.

Ejer og ansatte kan mindske eventuelle støvgener ved at bære støvværn, f.eks. hvis støvende halm skal håndteres. Generelt er der et stort luftrumfang i staldene i forhold til antallet af dyr, og den naturlige ventilation giver en god luftgennemstrømning. Derfor er luften i staldene generelt god og uden støvgener.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Med hensyn til støvgener er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at omboende og forbipasserende ikke vil blive udsat for væsentlige gener. Det vurderes således generelt, at støvudvikling kun vil give anledning til meget lokale gener. Samlet vurderer kommunen, at der ikke vil være væsentligt øgede støvgener som følge af udvidelsen på Olsminde.

Færdsel på interne transportveje omkring bygningerne i tørre perioder vurderes kun at give meget lokal støvudvikling, som pga. afstanden til naboer ikke vurderes at ville give gener.

Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra ejendommen, for at begrænse støvgener, skal foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på ejendommen, herunder også levering af råvarer og udbringning af husdyrgødning, planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø har desuden i juli 2015 fremsendt en henstilling til alle lastbilchauffører hos Biokraft A/S, som transporterer gylle mellem Biokraft A/S og de enkelte landbrugsejendomme på Bornholm, om at sænke hastigheden på de private grusveje, således at støvgener i forbindelse med kørslen mindskes.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støv:

3.24.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

7.5 LYS

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der er projektører på nordgavlen på kostald øst, kostald midt og kviestald. Der er udendørs lys ved tankrum, hvor mælketankbilen afhenter mælken, på østlig langsides af gl. kostald, og i etape 3 ved det nye mælkecenter. De udendørs lyskilder er afmærket på situationskortene i Bilag 1.

Alle udendørs lyskilder er og vil blive styret med sensor. Det indendørs lys er dagslysstyret med sensor.

I staldene vil der hovedsagligt være naturlig belysning om sommeren og kun kunstig belysning, hvis lysintensiteten er for lav. Der vil desuden i sommerhalvåret på stille dage være åbne sider i den nye kostald (gardiner) og i gl. kostald øst. Om vinteren vil der være kunstig belysning i staldene, så kørerne opholder sig i lys i ca. 16 timer dagligt. Lyset er reguleret for at sikre optimal mælkeproduktion samt reproduktion.

De oplyste kostalde vil kunne ses i mørke i vinterhalvåret af naboer og forbipasserende, men lysintensiteten vil ikke virke blændende eller ubehagelig, fordi bygningerne ligger tilbagetrukket fra Stavsdalvej, og fordi naturlig beplantning delvis skærmer naboer på Oxholmvej.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i staldene og uden for bygningerne på Olsminde på grund af afstanden og eksisterende bygninger og beplantning ikke vil medføre gener for omkringboende.

Ved anvendelse af staldbelysningen primært i dagtimerne og på grund af placeringen af hovedparten af den udendørs belysning væk fra offentlig vej skønnes det, at belysningen ikke vil genere forbipasserende eller være i strid med de landskabelige hensyn.

Læsning og blanding af foder foregår ved ensilageplads og råvarelager i en afstand fra naboer og offentlig vej, så det vurderes, at arbejdslys på traktorer, læssemaskine og foderblender ikke vil genere omgivelserne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. lys.

7.6 FLUER OG SKADEDYR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Generel forebyggelse

Generelt er renholdelse en vigtig faktor i skadedyrsbekæmpelsen. Foderspild, gammelt foder og frasorteret foder fjernes fra foderkrybber, fodergange og lagre. Regelmæssig rengøring med højtryksspuling, afvaskning eller grundig skrabning og fejning holder fluer, mus og rotter på afstand. Hund og katte holdes blandt andet som rotte- og musebekæmpere.

Rotter forebygges med god staldhygiejne og ved at fjerne foretrukne levesteder (brændestakke, gammelt halm, affald osv.). Ensilage og især majsensilage tiltrækker rotter, og eventuelle ensilagestakke placeres så vidt muligt væk fra vandløb, grøfter, brakmarker eller andre tilholdssteder for rotter. Hvis der konstateres rotter, suppleres der med at udlægge rottegift i ca. 50 rottekasser, som sættes op langs ydervægge og fodmur og omkring ensilagestakken straks efter ilægning i stak. Derudover holdes en bræmme op til fodmuren fri for vegetation. Rottebekæmpelsen varetages af det private firma Antisemex, som hver anden måned tilser de ca. 50 rottekasser på Olsminde.

Fluegener forebygges ved god staldhygiejne, hvor rester af gødning og foder fjernes dagligt. Der bruges rovfluer ("miljøfluen") mod staldfluer, og der modtages nye rovfluer hver 14. dag.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at ansøger i nudrift på tilfredsstillende vis bekæmper skadedyr.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for tiltag til forebyggelse af opformering af skadedyr og, hvorledes fluer og rotter om nødvendigt vil blive bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at overholdes vilkårene 3.25.1 og 0 i denne miljøgodkendelse, burde der ikke opstå fluegener og problemer med skadedyr.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluer og skadedyr:

3.25.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer i Skadedyrsguiden, der vedligeholdes af Institut for Agroøkologi under Århus Universitet og findes på www.dpil.dk. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.

0 Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

7.7 TRANSPORT

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Der forekommer transport af forskellig art i forbindelse med produktionen på Olsminde. Der skelnes mellem intern transport rundt på ejendommen og ekstern transport til eller fra ejendommen.

Al til- og frakørsel til Olsminde sker ad Stavsdalvej og ind ad privatvejen mellem Stavsdalvej og Olsminde. Undtagen gyllekørsel og grovfoderhøst på de nærmeste marker, hvor der køres ud direkte.

Intern transport

Den interne transport består især af indtransport af græs og maj til ensilagesiloerne, indtransport af halm efter høst og indtransport af korn til kornsiloer. Der tages græsslet ca. 3 gange årligt; i maj, juli og september. Majsens høsten én gang årligt i september/oktober. Kornet høstes i august/september, hvor halmen også køres ind. I høstperioden køres ofte også i aften- og eventuelt nattimerne, fordi "høsten skal i hus" inden nedbør.

Alt foder og korn opbevares på Olsminde inklusiv markstakke. Halm opbevares desuden på Tingfogedgård og Egelund.

Interne transportveje og transportveje for husdyrgødning er tegnet ind på kort (Bilag 1).

Ekstern transport

Dyr fra ejendommen: Tyrekalve til opfedning sælges og bliver afhentet ca. 1 gang hver måned i nudrift og ansøgt drift. Slagtekøer bliver afhentet ca. 2 gange hver måned i nudrift og ansøgt drift. I alt ca. 36 transporter pr år. Dette forventes uændret efter udvidelsen, i det lastbil blot medtager flere dyr.

Ungdyr på anden ejendom: I etape 1 køres der kvier til Dalbygård t/r ca. 1 gang om måneden.

Døde dyr: DAKA afhenter døde dyr ca. 2 gange om måneden i nudrift, og det forventes at øges til ca. 3 gange pr. måned.

Mælk: Mælken til mejeriet afhentes hver anden dag. Dette er uændret også efter udvidelsen til etape 1, 2 og step 3. I alt 183 gange pr år.

Kraftfoder: Indkøbt foder leveres med lastbil. Sojaskrå og rapskager ca. 1 gang pr. måned i nudrift og ca. 2 gange pr. måned i ansøgt drift. I alt ca. 48 transporter om året i ansøgt drift etape 3.

Ensilage: Der køres ca. 3 læs ensilage pr. uge til Dalbygård, så længe der er opstaldet ungdyr.

Halm: Der hentes halm på Egelund og Tingfogedgård ca. 1 gang pr. uge i nudrift, og ca. 2 gange pr. uge i ansøgt drift. I alt 104 transporter.

Olie: Der leveres dieselolie hver måned, dog hyppigere i sæsonen med meget markarbejde.

Handelsgødning og kemikalier: Der kommer ca. 4 transporter med handelsgødning hvert forår. Bekæmpelsesmidler hjemtages med 1 transport forår og 1 transport efterår. Det forventes at være uændret i etape 1, 2 og 3.

Gylle til biogasanlæg: Biokraft afhenter gylle i lastbil, som kan laste 36 tons. Gylle til Biokraft afhentes 5 gange ugentligt i nudrift, og ca. 7 gange ugentligt i ansøgt drift, men hvor der i ansøgt drift køres flere gange pr. afhentningsdag.

Husdyrgødning til udbringning på markerne: Gyllekørsel foregår i foråret (februar - maj) for ca. 80 - 90 % af gyllen og efterår (september til oktober) for ca. 10 - 20 % af gyllen. Gyllen køres ud med gyllevogn og nedfælder. Der køres med gyllevogn, som kan laste 25 tons/kørsel. Ca. 50 % af gyllen til udkørsel køres i gyllevogn (25t/læs), og ca. 50 % af gyllen køres i lastbil (36 tons/ læs).

I nudrift køres ca. 350 læs gylle ud årligt. I etape 1, 2 og 3 er udbringningsarealet forøget med i alt 20 %, og antal læs gylle forventes at blive forøget tilsvarende til ca. 420. Det er dog kun ca. 41 % af den gylle, der skal udbringes, som udbringes direkte fra Olsminde, da resten opbevares i gyllebeholdere på andre ejendomme eller hos Biokraft. Antallet af transporter direkte fra Olsminde er derfor lavere.

Fast gødning og dybstrøelse køres ud på marken og nedbringes. Det sker hovedsagligt om efteråret. Maskinstationen tager sig af dette arbejde, og vognene kan laste ca. 25 tons/kørsel. I nuværende drift køres ca. 8 læs dybstrøelse og fast gødning ud, i etape 1 køres ca. 17 læs ud, i etape 2 køres ca. 26 læs ud, og i etape 3 køres ca. 17 læs.

Placeringen af udbringningsarealerne fremgår af Figur 7 på side 36.

Der transporteres ikke gylle med gyllevogn igennem byzoner, og der transporteres heller ikke gylle gennem Årsballe, idet der køres af Åsedamsvej.

Det forventede totale antal transporter til og fra ejendommen i nudrift og efter de ansøgte udvidelser er samlet i Tabel 14.

Tabel 14. Forventet udvikling i antallet af transporter i forbindelse med produktionen på Olsminde

Antal transporter pr. år	Nudrift	Etape 1	Etape 2	Etape 3
Kvier til Dalbygård	0	12	0	0
Tyrekalve til opfødning	12	12	12	12
Dyr til slagteri	12	24	24	24
Døde dyr til DAKA	Ca. 24	Ca. 30	Ca. 30	Ca. 36
Mælk til mejeri	183	183	183	183
Indkøbt foder (rapskager og sojaskrå)	24	36	36	48
Ensilering	0	150	(150)	0
Halm	52	104	104	104
Diesel- og fyringsolie, handelsgødning og kemikalier	18	18	18	18
Service, dyrlæge, inseminør mv.	75	75	75	75
Gylletransport Biokraft A/S	285	403	415	607
Gylle til udbringningsarealer	350*	420*	420*	420*
Dybstrøelse til udbringningsarealer	12	24	37	24
I alt	1047*	1491*	1504*	1551*

* Gylle til udbringningsarealer køres fra de fem gyllebeholdere, hvoraf kun en er på Olsminde. Op mod ca. 60 % af gyllen udbringes derfor fra gyllebeholdere på andre ejendomme, hvorfor antallet af transporter direkte fra Olsminde er lavere end det angivne tal.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Tabel 14 viser det skønnede antal transporter i etape 1, 2 og 3. Det skal bemærkes, at antal og kapacitet pr. læs ikke er bindende, når det ikke er angivet som et vilkår. I forbindelse med udvidelsen stiger antallet af transporter med op til ca. 30-32 %, især som følge af et større behov for flytning af gylle. Dog er ikke alle ekstra antal transporter til/fra Olsminde, idet op mod ca. 60 % af gyllen udbringes fra gyllebeholdere på andre ejendomme.

Olsminde ligger ikke i nærheden af tættere bebyggede områder. Ved anvendelse af de anførte transportveje, og fordi transporten af gylle til de fjernest liggende udbringningsarealer og til biogasanlægget foregår med lastbiltrailer, vurderer Bornholms Regionskommune, at gennemførelsen af de ekstra gylletransporter forbundet med udvidelsen ikke vil medføre væsentlige gener. Det vurderes på den baggrund, at udvidelsen ikke vil give anledning til uacceptable støjgener for omkringboende.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

7.8 RESTVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Spildevand kommer især fra vask af malkestald, vask af mælketank og vask af stald. Vaskevand fra rengøring af nuværende malkestald og mælketank og øvrige stalde afledes til gylletank.

Der kommer toilet og bad i den nye kostald. Spildevandet ledes til septiktank.

Regnvand og saftafløb fra arealet med kalvhytter og den nye møddingsplads, som anlægges i forbindelse med udvidelsen, afledes til gyllebeholder. Det befæstede areal med kalvhytter er ca. 475 m² (19 m x 25 m). Den nye møddingsplads får et areal på ca. 600 m² (20 x 30 m).

Ensilagesaft og regnvand fra ensilageplansiloer afledes til særskilt beholder og sprinkles ud på græsmarker. Det opbevares altså ikke i gyllebeholder. Arealet med ensilageplansiloer er i nudrift og etape 1 ca. 2.820 m² (ca. 47 x 60 m), og når den nye ensilageplansilo er bygget i etape 2 og 3 ca. 4.230 m² (regnet som en forlængelse af de eksisterende med 30 m).

Tagvand fra tagrender ledes til dræn.

Opsamlede mængder restvand

De årlige mængder af restvand fra produktionen fremgår af Tabel 15. For ikke at medregne vaskevand fra stald og malkeanlæg dobbelt ved beregning af ejendommens samlede opbevaringskapacitet for flydende gødning/restvand, skal kun mængderne i parentes medtages.

Tabel 15. Årlige mængder af restvand fra produktionen på Olsminde

Restvand (m ³)	Nudrift	Etape 1	Etape 2	Etape 3
Vask af malkestald, mælketank og stald*	1.500	2.200	2.266	3.200
Regnvand fra kalvhytter og ny møddingsplads	261	261	261	261
Regnvand fra ny møddingsplads	-	330	330	330
Vask af maskiner og redskaber	1-2	2-3	2-3	2-3
Ensilagesaft og regnvand fra plansiloer***	1.551	1.551	2.327	2.327
I alt	3.315	4.345	5.187	6.121

*I normen for gylleproduktion fra køerne er allerede indregnet 3 m³/ko vaskevand (stald og malkeanlæg). Dvs. beregningen af den samlede mængde restvand, der ledes til gyllebeholder, skal reduceres med 3 m³ x antal malkekøer.

**Restvand fra plansiloanlæg tilledes separat fortank.

Afledning af restvand

Al vand fra rengøring af malkeanlæg, mælketank, vask af stalde samt regnvand og saftafløb fra areal med kalvhytter og møddingsplads ledes til gyllebeholder. Derudover ledes ensilagesaft og overfladevand fra plansiloen/befæstet areal til separat beholder.

Beholderen/fortanken ved ensilageplansiloerne er på ca. 3 m³ og bruges til oplagring af overfladevand fra plansiloerne. I gennemsnit regnes med 1.551 m³ pr år fra de eksisterende ensilageplansiloer og 2.327 m³ pr år, når arealet med ensilageplansilo er udvidet, svarende til 129/194 m³ pr mdr. Det vil sige, at fortanken i gennemsnit skal tømmes 1-2 gange dagligt via sprinkleranlæg. Gyllebeholder fungerer som buffer for opbevaring af overfladevand fra ensilageplansiler i vinterhalvåret, hvor der kun modtages mindre mængder retur-gylle fra Biokraft.

I forbindelse med etape 2 og 3 vil det blive overvejet at udvide opbevaringskapaciteten ved en ny tank til overfladevand og/eller en ny gyllebeholder. Ansøger undersøger muligheden for en ny fritliggende gyllebeholder, hvilket vil blive ansøgt på et senere tidspunkt.

Vask af redskaber uden/med gødnings- og olierester foretages på eksisterende vaskeplads. Vandet herfra ledes til gyllebeholder. Vaskeplads er etableret efter gældende lovgivning og Landbrugets byggeblad.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Før opførelse af ny kostald og kalvestald skal der søges om spildevandstilladelse til afledning af tagvand.

Ansøger har redegjort for, at sanitært spildevand fra toilet- og badefaciliteter for personalet i den nye kostald ikke afledes til gyllebeholder.

Som beskrevet ovenfor og i afsnit 5.4 er det beregnet, at kapaciteten i Olsminde's opbevaringsanlæg er tilstrækkelig til at kunne rumme de givne mængder husdyrgødning og restvand i alle etaper ansøgt drift, såfremt der som beskrevet indgås aftaler om opbevaring af de overskydende mængder kvæggylle på Biokraft eller andre bedrifter eller alternativt bygges ny gyllebeholder. Bornholms Regionskommune vurderer, at håndteringen af de beskrevne mængder restvand inkl. regnvand sker i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og således, at der ikke sker væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Desuden vurderes det, at afledning af restvand foregår uden risiko for tilledning af forurenende stoffer som olie- og pesticidrester til omgivelserne.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. restvand:

- 3.26.1 Tagvand kan efter tilladelse ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 3.26.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- 3.26.3 Vask af maskiner og redskaber uden gødningsrester skal ske på fast vaskeplads. Vaskevandet kan, mod særskilt tilladelse, udledes til dræn, dog skal vandet forinden udløbet gennemgå rensning i et veldimensioneret sandfang og en godkendt olieudskiller.
- 3.26.4 Vask af maskiner, sprøjte og redskaber, hvorfra der kan forekomme gødnings- og sprøjtemiddelrester, skal foregå på støbt plads, der er uigennemtrængelig for fugt, og med bortledning af spildevandet til opsamlingsbeholder. Udbringning skal ske i overensstemmelse med bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

7.9 AFFALD

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Fast affald

Der er på Olsminde opsat en container, som tømmes 1 gang ugentligt. Den kan rumme ca. 1 m³ emballage og andet brændbart affald pr. uge. Plastik/pap herunder afdækningsplast fra ensilagesiloer bortskaffes via denne container. Det skønnes, at 1 m³ vejer ca. 250 kg afhængigt af hvilket affald, der er tale om, og hvor meget det presses sammen i containeren. Ca. 13 tons/år [ISAG-kode 19.00 og EAK-kode 02 01 04].

Sprayflasker afleveres på BOFA ca. 5 kg/år [EAK-kode 15 01 04].

Glasaffald afleveres på BOFA i glascontainer, ca. 5-25 kg/år [ISAG-kode 51.00].

Neonrør afleveres i særlig container til lysstofrør på BOFA, ca. 5 – 25 kg/år [EAK-kode 20 01 21]

Jernaffald afhentes af firmaet "1129", 3700 Rønne 1-2 gange årligt, ca. 5-600 kg pr gang. Der er container til jernaffald på ejendommen [ISAG-kode 56.20].

I ansøgt drift vil mængden af affald efter bedste skøn ligge inden for ovenfor nævnte intervaller. Det forventes dog, at der bliver behov for en større affaldscontainer/flere affaldscontainere.

Animalsk affald

Dødeligheden er på årsbasis max. 10 % for kalvene og max. 3-4 % for køernes vedkommende. Det er sjældent, at der dør kvier, og der er max. tale om ca. 2 % på årsbasis. Skønnet antal døde dyr til DAKA pr. år er angivet i Tabel 16 herunder.

Tabel 16. Døde dyr i nudrift og efter udvidelser

Døde dyr/år	Nudrift	Etape 1	Etape 2	Etape 3
Køer	10	17	17	24
Kvier	2	6	9	10
Kalve	14	25	25	36
I alt	16	48	51	70

Døde dyr (EAK kode 02 01 02) afhentes af DAKA. Døde dyr til afhentning tilmeldes straks DAKA's afhentning og afhentes som regel dagen efter – dog afhængig af helligdage og DAKA's planlægning af kørsel.

Afhentningsstedet for døde dyr er placeret nord for ensilageplansiloerne og øst for eksisterende halmlade.

Medicinaffald

Medicinaffald, medicinrester og nåle tages retur af dyrlæge (kan alternativt afleveres på apotek), og udgør ca. 0,5-2 kg/år [EAK-kode 15 01 10]. Tom brandbar emballage afleveres som brandbart affald. Medicinen opbevares i teknikrum i "Gl. kostald øst" i lukket beholder med fast bund (en gammel kummefryser uden frys). Medicin flyttes i etape 3 til staldkontor i ny kostald.

Olieaffald

Eventuel spildolie opbevares i sidebygning til gl. bindestald på fast gulv. Maskinerne får dog primært skiftet olie hos nabo, som opbevarer spildolien, ind til den afhentes af firma. Hvis olie skiftes på værksted, tager værkstedet ansvaret for bortskaffelse af spildolie.

Kemikalieaffald

Pesticidrummet ligger i de gamle staldbygninger. Rummet er aflukket og aflåst, hvis der opbevares farlige midler. Pesticidrummet gennemgås årligt, og midler, som ikke længere er i brug, afleveres på BOFA på lovlig vis.

Sprøjteudstyret er nyt, og deles med landmandskollega. Sprøjtes rengøres i marken, idet evt. rester af sprøjtemiddel fortyndes med vand fra buffertank og sprøjtes ud.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes nedenstående vilkår (3.28.1 - 3.28.7, 3.29.2 og 3.29.4) vil affaldshåndteringen på Olsminde ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring og -bortskaffelse vurderes ikke at påvirke omgivelserne væsentligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. affald:

- 3.28.1 Arealer omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald..
- 3.28.2 Affald skal opbevares og bortskaffes i overensstemmelse med BOFA I/S' regulativer.
- 3.28.3 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S' affaldsregulativ (haveaffald).
- 3.28.4 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S' regulativer.

- 3.28.5 Indtil afhentning skal døde produktionsdyr opbevares på en måde, der sikrer dem mod ådselædende dyr og under sådanne forhold at opbevaringen ikke udgør risiko for spredning af smitstoffer. For at forebygge smittespredning skal opbevaringsfaciliteten være placeret i passende afstand fra offentlig vej, produktionsbygninger og arealer med produktionsdyr. Opbevaringsfaciliteten skal være placeret ved fast tilkørselsvej.
- 3.28.6 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.
- 3.28.7 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.
- 3.29.2 Rester af lægemidler og brugte kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.
- 3.29.4 Rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

8 PRODUKTIONENS MILJØPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives og vurderes, i hvor høj grad ammoniak fra anlægget og udbringningsarealerne påvirker beskyttet natur og sårbare arter. Desuden beskrives og vurderes påvirkningen af overfladevand og grundvand pga. tab af kvælstof og fosfor fra driften af markerne.

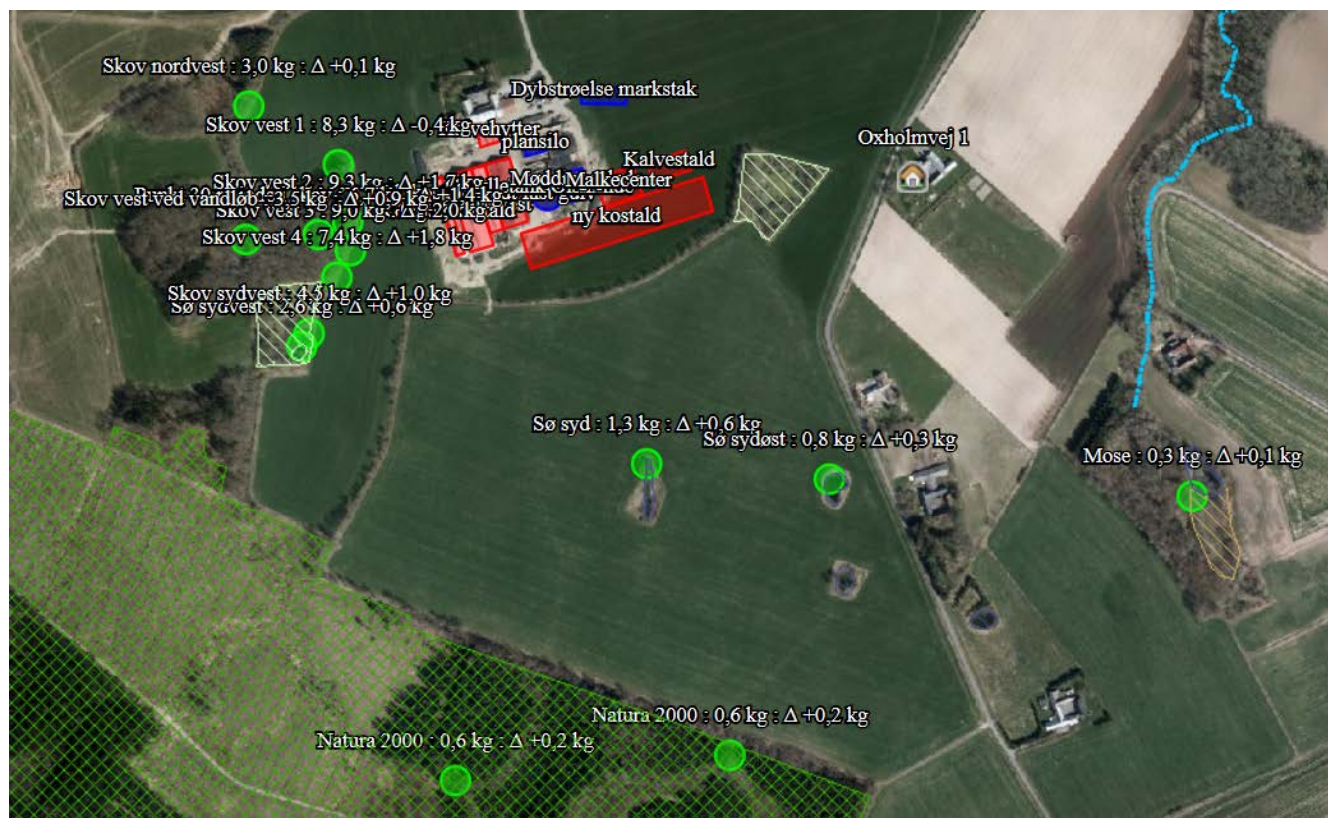
8.1 AMMONIAKDEPOSITION-PÅVIRKNING AF NATUR OG BILAG IV-ARTER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ammoniakdeposition fra anlægget

Ammoniakemissionen fra anlægget på Olsminde bevirker, at omkringliggende naturområder vil blive påvirket ved nedfald af ammoniak. Denne ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Olsminde er beregnet for produktionsændringerne i etape 3. Da ammoniakfordampningen fra anlægget er størst efter denne sidste etape af udvidelsen, vil det være 'worst case' i forhold til påvirkningen af naturområderne. Beregningen er foretaget til naturområder, som i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen betegnes kategori 1-, 2- og 3-natur, samt til potentielt ammoniakfølsomme skove og § 3 udpegede søer inden for 300 m. Beliggenheden af beregningspunkterne fremgår af kortet i Figur 9.

Figur 9. Beregningspunkter for ammoniakdeposition i området omkring Olsminde. Fra husdyrgodkendelse.dk ansøgningskema 80160 (se også Figur 11)

Beregningen af ammoniakdepositionen i de angivne punkter kan ses i Tabel 17. Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift - og merdepositionen, som er den ekstra ammoniakdeposition, den ansøgte produktion forårsager i forhold til situationen i nudrift.

Tabel 17. Beregnet ammoniakdeposition til kategori 1-, 2- og 3-natur omkring Olsminde samt til søer beliggende nærmere end 300 m. Fra husdyrgodkendelse.dk ansøgningskema 80160

Navn	Kategori ▲	Opretter	Kumulation	Ruhed	Merdeposition [kgN]	Totaldeposition [kgN]
Natura 2000	1	Myndighed	Nul ejendomme	S	+0,2	0,6
Natura 2000	1	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,2	0,6
Skov vest 2	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+1,7	9,3
Skov vest 1	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	-0,4	8,3
Skov vest ved vandløb	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,9	3,5
Skov vest 4	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+1,8	7,4
Skov vest 3	3	Myndighed	Nul ejendomme	S	+2,0	9,0
Skov nordvest	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+0,1	3,0
Sø syd	3	Ansøger	Nul ejendomme	Bn	+0,6	1,3
Sø sydøst	3	Ansøger	Nul ejendomme	Bn	+0,3	0,8
Sø sydvest	3	Ansøger	Nul ejendomme	Bn	+0,6	2,6
Mose	3	Ansøger	Nul ejendomme	Bn	+0,1	0,3
Skov sydvest	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+1,0	4,5
Punkt 30 m inde i skov	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+1,4	6,7

De tre søer sydvest, syd og sydøst for anlægget er i skemaet benævnt kategori 3-natur. Det samme gælder den potentielt ammoniakfølsomme skov. I henhold til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug omfatter kategori 3-natur ikke søer og kun i visse tilfælde skove. Af programtekniske grunde og for at kunne foretage beregning af ammoniakdeposition til søerne og skovene, er de medtaget under denne kategori.

Ammoniakdeposition fra udbringning af husdyrgødning

Ved udbringning af husdyrgødning følges reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, dvs. nedfældning af gylle på sort jord og græs, og nedbringning af fast gødning og dybstrøelse inden for 6 timer. Fast gødning opbevares maks. en uge i midlertidigt depot på marken.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof. Husdyrproduktioner kan give anledning til udslip af ammoniak og derfor påvirke særligt næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, udbringningsmetode, renholdelse m.v.

Krav ved ammoniakfølsomme naturområder

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den

tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition.

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

**0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.*

Ammoniakdeposition til naturområder i nærheden af Olsminde

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition til naturområder tæt på Olsminde er samlet i Tabel 17.

Kategori 1-natur:

Nærmeste kategori 1-natur er beliggende i Natura 2000-område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne', som er beliggende ca. 310 m syd for anlægget ved Olsminde. Bornholms Regionskommune har været i dialog med Naturstyrelsen om det nærmest beliggende areal med kortlagt habitatnatur, idet det efter kommunens vurdering ikke udgør skovhabitatnaturtypen 91E0 Elle- og askeskov, som det er kortlagt som. Naturstyrelsen har bekræftet, at der er tale om en fejlkortlægning af arealet, og at Bornholms Regionskommune kan se bort fra arealet i forbindelse med sagsbehandling (se Bilag 3). Der er derfor ikke beregnet ammoniakdeposition til dette men til de næste to nærmeste arealer med kortlagt habitatnatur. Totaldepositionen fra ejendommen til disse områder er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,6 kg N/ha/år. Der er ikke andre husdyrbrug med mere end 15 DE inden for de fastsatte grænser i kumulationsmodellen, hvorfor kravet til maksimal totaldeposition til kategori 1-natur er 0,7 kg N/ha/år.

Kategori 2-natur:

Der er ikke noget kategori 2-natur inden for mere end 2 km fra Olsminde. Der er ikke beregnet ammoniakdeposition til noget kategori 2-område, idet afstanden er så stor, at kravet til maksimal totaldeposition til kategori 2-natur på 1 kg N/ha/år er overholdt.

Kategori 3-natur:

Kategori 3-natur er § 3-beskyttede heder, overdrev og moser samt ammoniakfølsomme skove, hvor kommunen ud fra en konkret vurdering af områdets naturkvalitet og status i f.eks. kommuneplanen, kan stille krav om en maksimal merdeposition på ned til 1,0 kg N/ha/år. Merdepositionen beregnes i forhold til den godkendte drift pr. 1. januar 2007 (nudrift).

Nærmeste beskyttede kategori 3-natur er en mose beliggende ca. 550 m sydøst for Olsminde. Totaldepositionen til denne er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til maksimalt 0,3 kg N/ha/år, hvoraf merdepositionen udgør 0,2 kg N/ha/år. Da merdepositionen til mosen overalt er under 1 kg N/ha/år, er kravet til maksimal merdeposition på et kategori 3-areal overholdt.

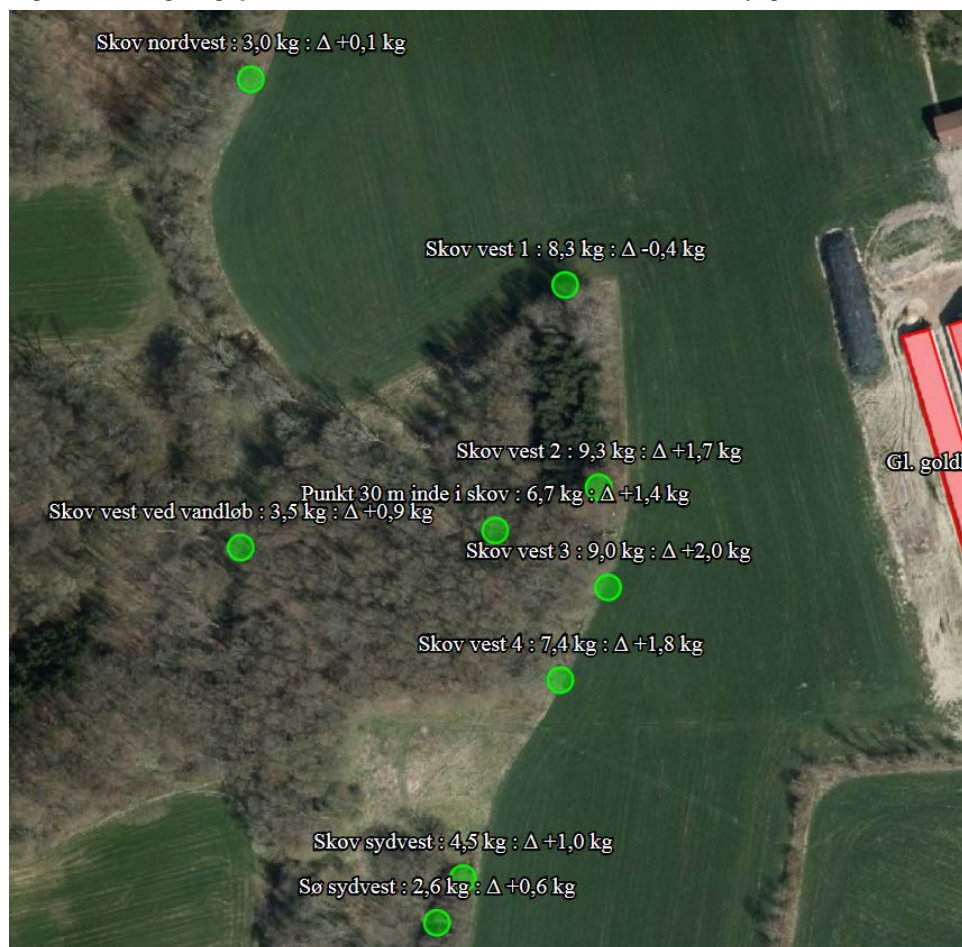
Skovarealerne nordvest, vest og sydvest for Olsminde er udpeget som potentielt ammoniakfølsom skov. Den nærmeste af disse er beliggende ca. 80 m vest for nærmeste staldbygning på Olsminde. Der er beregnet ammoniakdeposition til flere punkter på kanten af skoven og inde i skoven. Beregningerne viser merdeposition til skoven på op til 2,0 kg N/ha/år.

Idet merdepositionen for de nærmeste dele af skoven overstiger 1,0 kg N/ha/år skal Bornholms Regionskommune foretage en vurdering af, om der reelt er tale om ammoniakfølsom skov, og hvilken merbelastning over 1 kg N/ha/år, der i så fald kan tillades til skoven.

Figur 10 Med lys grå er markeret udpegede potentielt ammoniakfølsomme skove vest for Olsminde. Den midterste del er den, der ligger nærmest på bygningsanlægget.

Figur 11 Beregningspunkter til skov vest for Olsminde. Fra husdyrgodkendelse.dk ansøgningskema 80160.

Vurdering af skov vest for Olsminde

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 gælder følgende:

En skov er ammoniakfølsom, når:

- *der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,*
- *skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller*
- *der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove, og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.*

Ud fra de historiske kort ses det, at der på størstedelen af det skovbevoksede areal vest for Olsminde har været skov, eng eller hede tilbage til 1864-77, som det fremgår af historiske kort. Endvidere fremgår et areal med skov på Videnskabernes selskabskort fra 1805, dette er dog ikke muligt præcist at sammenholde med skovens placering i dag. Af miljøministeriets webgis-side med digitale naturkort fremgår det, at den nordlige del af skoven og den østligste del af skoven er udpeget som areal, hvor der har været skov i minimum 200 år.

Figur 12 De med mørkegrå markerede dele af skoven viser "skovkontinuitet – arealer der har været skov i minimum 200 år". Fra digitale naturkort - til Et grønt Danmarkskort <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-planagroendk>

Teknik & Miljø vurderer på baggrund af ovenstående og på baggrund af stedets topografi, at størstedelen af arealet ikke har været opdyrket i mere end 200 år. Den nordlige del har formodentlig været skov i 200 år. Den midterste del har mindst været skov siden 1864-77 og det nordøstlige hjørne af denne har ifølge Miljøstyrelsens kort har været skov i mindst 200 år. Den sydlige del af skoven vurderes at være vokset frem på et tidligere lyngareal, som formodentlig ikke har været dyrket.

I henhold til definitionen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 skal en skov defineres som ammoniakfølsom skov eller kategori 3-natur, når blot et af kriterierne er opfyldt. Bornholms Regionskommune vurderer derfor ud fra alderskriteriet, at skoven skal vurderes som værende kategori 3-natur.

Vurdering af beskyttelsesniveauet for lokaliteten

Idet skoven er at betragte som kategori 3-natur, skal kommunen afklare, om området er en del af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Som grundlag for denne afklaring skal kommunen iflg. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bilag 3 inddrage alle fire følgende kriterier:

- *det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegnings af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer samt kommuneplanens retningslinjer for va-*

retagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,

- *om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,*
- *det aktuelle naturområdes naturkvalitet og*
- *kvælstofbidrag til området fra andre kilder (fx markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødskes.*

Det fremgår endvidere, at *'kriterierne skal inddrages med henblik på, at kommunalbestyrelsen for naturområder med særlige regionale og lokale naturinteresser alene stiller krav til en maksimal N-merdeposition, hvis området er omfattet af en af de ovennævnte udpegninger i kommuneplanen, er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, områderne modtager fra andre kilder.'*

Status i kommuneplanen mv.

Skoven er omfattet af en udpegning som særligt naturområde, som omfatter alle fredsskove, § 3-arealer, fredede arealer, Natura 2000-områder mv. Arealerne nord, syd og vest for skoven er udpeget som 'Interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser'.

Fredning, naturplejeindsats mv.

Arealerne er fredsskov. Området er ikke fredet og ikke omfattet af nogen handleplan for naturpleje.

Skovens naturkvalitet

Bornholms Regionskommune har besigtiget skoven den 4. august 2014, den 9. oktober 2014 og den midterste del den 28. april 2015.

Herunder beskrives den midterste del af skoven, som vil kunne modtage en merbelastning på mere end 1 kg N/ha/år fra Olsminde.

Skoven domineres overvejende af avnbøg med eg. Der er tale om åben, højstammet skov. I driftsplanen er den angivet som eg etableret henholdsvis i 1940 for den vestlige del og 1953 for den østlige del. Skoven har været drevet som plukhugst. Der er formodentlig skovet mest eg, da der er bedre priser på denne end på avnbøg, som hovedsageligt anvendes til brænde. Avnbøge er formodentlig ca. 30-90 år gamle. Af træarter blev der herudover registreret hassel, ung opvækst af ask og benved. Jordbunden er muldbund i denne del af skoven.

Skoven er generelt højstammet og åben med meget lidt underskov, og der er kun en lille forekomst af dødt ved, væltede stammer og lignende. Der er fugtigt langs vandløbet, som løber gennem skoven, og i en lavning mod nord. Den yderste nordøstlige del er rødgran.

Der har ifølge ansøger indtil midt-80'erne gået køer og græsset i den østlige del af skoven.

Ved besigtigelsen i april domineredes skovbunden af hvid anemone. Herudover blev der bl.a. registreret en bestand af skælrod i det nordøstligste hjørne af arealet, almindelig guldstjerne enkelte steder og hulkravet kodriver helt yderst mod marken. I oktober var der blandt andet meget skovsyre og en del almindelig guldnælde og stor fladstjerne. I den yderste del af skoven mod øst stod der enkelte skovhullæbe. Langs vandløbet blev der bl.a. registreret almindelig bingelurt og akselblomstret star.

Skoven fremtræder generelt ikke næringspåvirket udover den helt yderste del ud mod markerne mod øst. Dog er der nogle steder bl.a. hindbær og brombær.

Figur 13 Eg-avnbøg-skov i den midterste del af skoven ved Olsminde i oktober

Indikatorarter

Der er ved besigtigelserne af skoven endvidere fundet arter, der er naturskovsindikerende eller gammelskovsarter fra listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25. Det er arterne almindelig guldnælde, skælrod og skovhullæbe.

Endvidere er der i skoven nord eller syd for ved besigtigelsen i august registreret småbladet lind, firblad og skov-høgeurt, som er på listen over naturskovs- og gammelskovsindikerende arter.

Skovtype

Skovtypen ligner habitatskovtype 9160 Egeskov og blandskove på mere eller mindre rig jordbund. Af de karakteristiske arter for naturtypen er stilkeg, avnbøg, stor fladstjerne og hassel fundet i skoven.

Der er ved en tidligere besigtigelse af hele skoven i august også registreret småbladet lind, majblomst, bølgget bunke og liljekonval, som ifølge beskrivelsen kan findes i veludviklede typer af naturtypen, men det er ikke noteret, om disse forekom i denne del af skoven.

Ifølge beskrivelsen af habitatnaturtype 9160 er egeskove med rig forekomst af ask og tilknyttet rig flora af kodriver/guldnælde/ramsløg ikke omfattet af naturtypen. I ege-avnbøgskovene ved Olsminde var der rig forekomst af alm. guldnælde, og der var helt små nyspirede askeplanter i urtelaget, men der var slet ikke en rig forekomst af ask i trælaget, slet ikke ramsløg og kun kodriver helt i yderste del af skovbrynet/græsribben mod marken. Rene eller næsten rene bestande af avnbøg hører heller ikke med til naturtypen. Skoven er klart domineret af avnbøg. Det vurderes derfor, at skoven er på kanten af at være omfattet af habitatnaturtype 9160.

Samlet vurdering af naturkvalitet

Skoven vest for Olsminde er karakteriseret ved en lang driftshistorie og kontinuitet og en nuværende drift i form af plukhugst. Skoven har stor lighed med en habitatnaturtype, og der er i denne del af skoven fundet tre arter, der er naturskovsindikerende eller gammelskovsarter. Skoven fremtræder generelt ikke meget næringspåvirket, dog er der i nogle områder brombær og hindbær. Bornholms Regionskommune vurderer samlet, at skoven har en moderat til høj naturkvalitet. Skove med en lang kontinuitet som de gamle bondeskove har en historie og en artssammensætning, som ofte gør dem værd at værne om som naturtype. Der er dog kun en lille forekomst af dødt ved og væltede træer i skoven, og skoven er åben uden megen etagering. Skoven har således ikke karakter af urørt skov.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder

Baggrundsbelastningen med ammoniak er ifølge Danmarks Miljøportal på 14,4 kg N/ha/år for dette område (opgjort i felter på 6 x 6 km). Baggrundsbelastningen udgøres af deposition fra både landbrug og industri/transport og fra kilder både lokalt og udenlands.

Skoven påvirkes allerede af kvælstofbidrag fra produktionen på Olsminde, hvor der har været kvægproduktion i en årrække. Ammoniakdepositionen fra produktionen på Olsminde ved nudrift er i ansøgningsskemaet i husdyrgodkendelse.dk beregnet til at ligge på op til 7,6 kg N/ha/år i kanten af skoven tættest på staldene og på ca. 2,6 kg N/ha/år inde midt i skoven ved vandløbet. Udledningen fra Olsminde i nudrift indgår som en del af baggrundsbelastningen udregnet som et gennemsnit over et større område. Der er ikke andre større husdyrproduktioner inden for en radius af mere end 1000 m fra skoven. Skoven påvirkes dog af markbidrag fra markerne på begge sider af skoven. Skoven gødes ikke.

Vurdering af krav til ammoniakdeposition

Der er for naturtyper defineret tålegrænser for naturtypens følsomhed for luftforurening med kvælstof. Alle skovhabitatnaturtyperne har en defineret tålegrænse for kvælstofdeposition på 10-20 kg N/ha/år. Da ammoniak udgør en del af kvælstofdepositionen, bidrager ammoniak til, at tålegrænsen kan blive overskredet.

Skoven vest for Olsminde er ikke beskyttet i kommuneplanen eller målsat udover, at det er fredsskov, hvilket dog ikke beskytter skoven mod for eksempel rydning og genplantning eventuelt med andre arter. Skoven vurderes ud fra en lang kontinuitet og forekomsten af indikatorarter at have en forholdsvis høj naturværdi. Dog er der kun lidt dødt ved, væltede træer og strukturel variation i skoven. Jordbunden er muldbund.

Ud fra disse forhold skønnes det, at den øvre tålegrænse på 20 kg N/ha/år kan anvendes for området.

Baggrundsbelastningen for skoven er 14,4 kg N/ha/år (opgjort i felter på 6 x 6 km på Danmarks Miljøportal). Fraregnes den belastning fra Olsminde i nudrift, som ellers er indregnet i baggrundsdepositionen, fås en estimeret baggrundsdeposition på 13,3 kg N/ha/år⁶. Når dette tal lægges sammen med depositionen fra den ansøgte produktion på Olsminde, fås totaldepositionen for området.

Det er på denne måde beregnet, at den østligste del af skoven tættest på Olsmindes bygninger vil modtage en totaldeposition på op til ca. 22,6 kg N/ha/år, mens totaldepositionen ca. 30 m inde i skoven er faldet til 20,0 kg N/ha/år og inde midt i skoven ved vandløbet til ca. 16,8 kg N/ha/år.

Merdepositionen i forhold til nudrift er beregnet til maksimalt 2 kg N/ha/år i den østligste del af skoven tættest på Olsmindes bygninger, mens den falder til 1,4 kg N/ha/år 30 m inde i skoven og 0,9 kg N/ha/år ved vandløbet midt i skoven. I skovens nordøstligste hjørne er merdepositionen negativ, så totaldepositionen her er 0,4 kg N/ha/år lavere end ved nudrift.

Se Figur 11 og Tabel 17 samt nedenstående Tabel 18

⁶ Udregnet som $14,4 \text{ kg N/ha/år} \cdot 3600 \text{ ha} = 51.840 \text{ kg N/år}$. Herfra trækkes Olsmindes ammoniakudledning i nudrift på 3988,69 kg N/år (tal fra ansøgningsskema 80160 i husdyrgodkendelse.dk). Resultatet divideres med de 3600 ha og giver en estimeret baggrundsbelastning uden bidraget fra Olsminde på 13,3 kg N/ha/år.

Tabel 18 Beregnet ammoniakdeposition til beregningspunkter i skov vest for Olsminde (se placering af beregningspunkter på Figur 11)

Beregningspunkt	Merdeposition fra Olsminde	Totaldeposition fra Olsminde	Baggrundsdeposition uden bidrag fra Olsminde i nudrift	Totaldeposition inkl. baggrundsdeposition
Skov nordvest	0,1	3	13,3	16,3
Skov vest 1	-0,4	8,3	13,3	21,6
Skov vest 2	1,7	9,3	13,3	22,6
Skov vest 3	2	9,2	13,3	22,5
Skov vest 4	1,8	7,4	13,3	20,7
Skov sydvest	1	4,5	13,3	17,8
Skov vest ved vandløb	0,9	3,5	13,3	16,8
Punkt 30 m inde i skov	1,4	6,7	13,3	20,0

Tålegrænsen på 20 kg N/ha/år overskrides således op til 22,6 kg N/ha/år men kun i en begrænset del af skoven – de yderste ca. 30 m af skoven, som ligger tættest på Olsminde. Det er denne del af skoven, som også i forvejen modtager den største påvirkning både fra produktionen og fra markdriften. Rødgranbevoksningen, som ikke har en høj naturværdi, ligger yderst mod Olsminde på noget af strækningen.

Ansøger og dennes konsulent har været i dialog med Bornholms Regionskommune om mulighederne for udvidelse i forhold til naturforholdene omkring ejendommen allerede inden ansøgning om miljøgodkendelse blev indsendt. Ansøger har efterfølgende og i dialog med kommunen tilpasset sit projekt, hvad angår placering af nye stalde, for at påvirke skoven mindst muligt. Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøge med valg af gulvtyper og en kraftigt reduceret tildeling af råprotein til foderet eventuelt i kombination med overdækning af gyllebeholderen har benyttet sig af de teknologier, som er mulige i forhold til at nedbringe ammoniakemissionen. Kun en mindre del af den producerede husdyrgødning opbevares på ejendommen (i etape 3 19 %), idet resten afsættes til Biokraft eller opbevares på andre ejendomme. Der er derfor en lav ammoniakfordampning fra lager af husdyrgødning i forhold til den producerede mængde. I det merdepositionen til skoven, selv om der er tale om en stor produktionsudvidelse, er forholdsvis beskeden på maksimalt 2 kg N/ha/år i de yderste dele af skoven, er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at der ikke skal stilles yderligere krav om at nedbringe ammoniakdepositionen til skoven.

Det er på ovenstående baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at den planlagte udvidelse på Olsminde ikke vil påvirke lokaliteter omkring Olsminde og deres naturindhold væsentligt.

Ammoniakpåvirkning fra udbringningsarealerne

Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde er i udpræget grad et lokalt fænomen, som især afhænger af afstanden mellem udbringningsarealet og naturområdet samt husdyrgødningstype og udbringningsteknik.

Ifølge Miljøstyrelsens "Vejledning om miljøregulering af husdyrhold" vil der ved slangeudlægning af ubehandlet kvæggylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 20 meter. Hvis kvæggyllen nedfældes, eller der anvendes forsuret gylle, vil påvirkningen selv tæt på naturområder være langt under 1 kg N/ha. Ved udbringning af afgasset gylle vil der ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 10 meter.

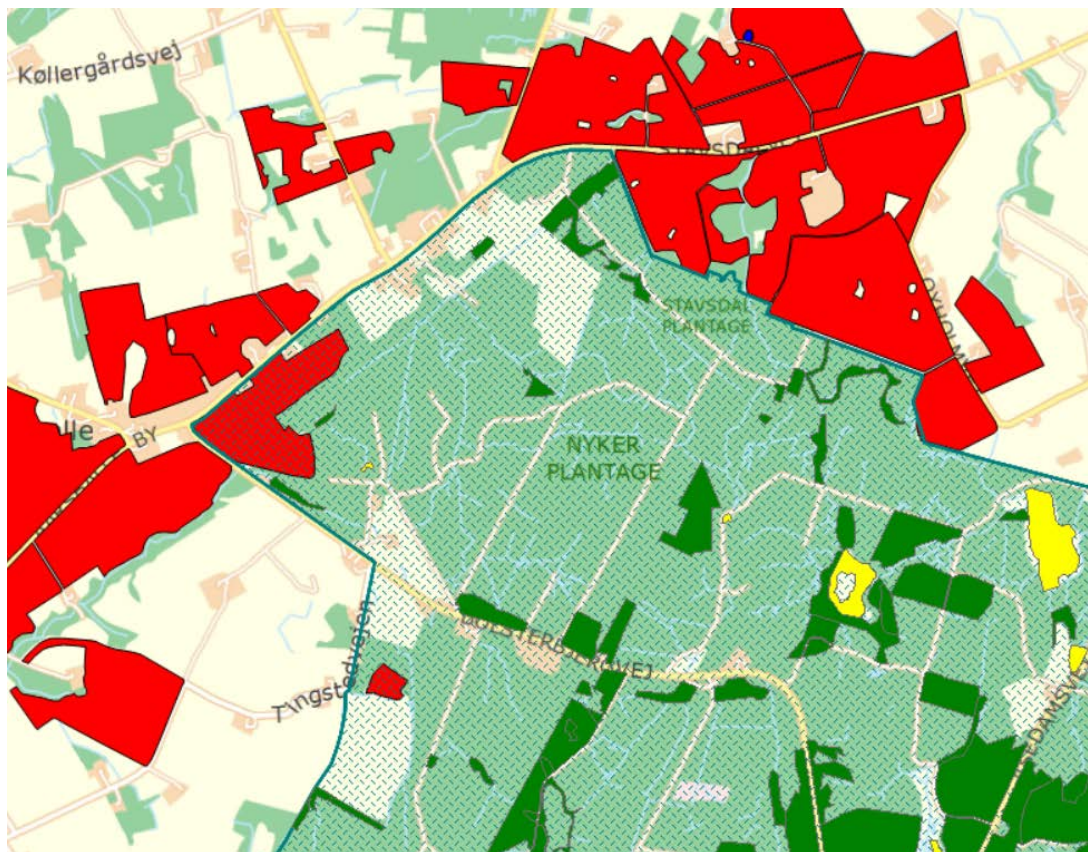
Ansøger anvender afgasset gylle, som er tyndere end rågylle og derfor trænger hurtigere ned i jorden, hvilket reducerer ammoniaktabet. Ansøger ønsker dog fleksibilitet i forhold til eventuelt at kunne opbevare og udbringe en del som rågylle på et senere tidspunkt, hvis der er forhold, der taler for det.

I forhold til fast husdyrgødning vurderer Miljøstyrelsen, at der kun ved udbringning af gødning på meget store udbringningsarealer, hvor der ikke sker nedbringning af gødningen i jorden hurtigt efter udkørsel, eventuelt vil kunne konstateres påvirkning på over 1 kg N/ha udover 100 m.

Det fremgår endvidere af vejledningen, at "hvis de nærliggende naturarealer ikke ligger inden for et Natura 2000-område, eller indeholder yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter, vil det således i de fleste tilfælde ikke være nødvendigt at stille skærpede krav". Påvirkning på Natura 2000-områder og bilag IV-arter er beskrevet i de følgende afsnit.

To af udbringningsarealerne, mark 37-9 og 40-2 på tilsammen 13,7 ha, er beliggende inden for Natura 2000-område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne', og flere udbringningsarealer grænser direkte op til Natura 2000-området. Enkelte steder ligger der kortlagte habitatnaturtyper inden for mellem ca. 5 og 30 m af udbringningsarealerne på korte strækninger. Se Figur 14 herunder.

Figur 14 Udbringningsarealer i og tæt på Natura 2000-område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne'. Med grønt og gult er endvidere markeret kortlagte skovhabitatnaturtyper og lysåbne habitatnaturtyper i området.

Alle udbringningsarealerne anvendes også i nudrift til udbringning af husdyrgødning. Ansøger har netop tilkøbt to ejendomme ved Åsedamsvej med et samlet udbringningsareal på 73,60 ha. Disse har modtaget husdyrgødning fra den tidligere ejer men har ikke indgået i Olsminde's udbringningsareal i nudrift og ligger i øvrigt ikke tæt på Natura 2000. Fraregnes disse var bedriftens udbringningsareal i nudrift 348,6 ha. Produktion på Olsminde er i nudrift på 541,57 DE, og der tilføres 14,09 DE i husdyrgødning fra anden bedrift. Der er således blevet udbragt i gennemsnit 1,59 DE/ha i nudrift. Der udbringes i ansøgt drift i gennemsnit 1,67 DE/ha på bedriftens udbringningsareal. Der er således tale om en meget begrænset stigning i husdyrtryk.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at denne stigning er så lille, at det ikke har nogen væsentlig påvirkning på de kortlagte habitatnaturtyper i Natura 2000-området.

Det er endvidere Bornholms Regionskommunes vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., sikrer tilstrækkeligt imod ammoniakpåvirkning af andre naturområder.

Det er på denne baggrund Bornholms Regionskommunes vurdering, at udbringning af gylle fra Olsminde generelt ikke vil påvirke lokaliteter i nærheden af udbringningsarealerne og deres naturindhold væsentligt. Se nærmere redegørelse for påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter herunder.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Ifølge § 6 i bekendtgørelse nr. 188 af 16. februar 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen) skal der, før der træffes afgørelse, foretages en vurdering af, om projektet kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt.

Som beskrevet under "Kategori 1-natur" ovenfor, er nærmeste Natura 2000-område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne', som er beliggende ca. 310 m syd for anlægget ved Olsminde.

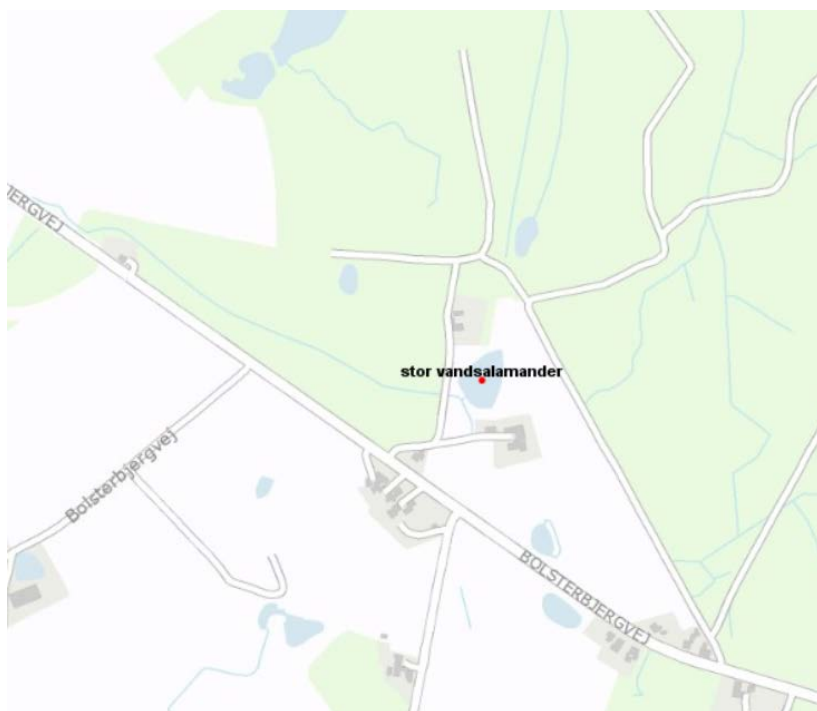
Som beskrevet ligeledes under "Kategori 1-natur" har Bornholms Regionskommune beregnet ammoniakdeposition til de nærmeste arealer med kortlagt habitatnatur. Totaldepositionen fra ejendommen til disse områder er i husdyrgodkendelse.dk beregnet til 0,6 kg N/ha/år. Der er ikke andre husdyrbrug med mere end 15 DE inden for de fastsatte grænser i kumulationsmodellen, hvorfor kravet til maksimal totaldeposition til kategori 1-natur er 0,7 kg N/ha/år, og kravet dermed opfyldt. Påvirkningen med ammoniak fra stalde og lager på Olsminde vurderes derfor ikke at påvirke naturtyper på udpegningsgrundlaget for områdets væsentligt.

Som beskrevet i ovenstående afsnit ligger to af udbringningsarealerne på tilsammen 13,7 ha inden for Natura 2000-område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne', og flere udbringningsarealer grænser direkte op til Natura 2000-området. Enkelte steder ligger der kortlagte habitatnaturtyper inden for mellem ca. 5 og 30 m af udbringningsarealerne på korte strækninger. Som beskrevet i foregående afsnit vil der ved udbringning af kvæggylle som rågylle ikke være påvirkninger på over 1 kg N/ha bortset fra de nærmeste 20 meter og fra afgasset gylle ikke udover de nærmeste 10 m. I forhold til fast husdyrgødning vurderer Miljøstyrelsen, at der kun ved udbringning af gødning på meget store udbringningsarealer, hvor der ikke sker nedbringning af gødningen i jorden hurtigt efter udkørsel, eventuelt vil kunne konstateres påvirkning på over 1 kg N/ha udover 100 m.

Idet det som beskrevet kan udregnes, at der på arealerne i nudrift er blevet udbragt i gennemsnit 1,59 DE/ha i nudrift, og at der i ansøgt drift i gennemsnit skal udbringes 1,67 DE/ha på bedriftens udbringningsareal, vurderer Bornholms Regionskommune, at der er tale om en så begrænset stigning i husdyrtrykket på arealerne, at det ikke har nogen væsentlig påvirkning for habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget for habitatområdet.

På udpegningsgrundlaget for habitatområdet er arterne Bred Vandkalv, Lys Skivevandkalv, Stor vandsalamander og Bechsteins flagermus. Ifølge Natura 2000 basisanalyse 2016-21 for området er der registreret Stor vandsalamander i en sø i Nyker Plantage, se Figur 15. Afstanden fra Olsmindes nærmeste udbringningsareal, mark 37-0, til denne sø er ca. 270 m. Udbringning af husdyrgødning på Olsmindes arealer vurderes derfor ikke at medføre en væsentlig påvirkning på arten eller dens levested. Ingen af de andre arter på udpegningsgrundlaget er registreret i nærheden af Olsmindes udbringningsarealer.

Figur 15 Registrering af Stor vandsalamander i nærheden af udbringningsarealerne. Fra Natura 2000 basisanalyse 2016-21.

Mark 37-0 grænser op til en § 3-beskyttet eng og ligger op til ca. 15 m fra en § 3-beskyttet sø også beliggende inden for Natura 2000-området. Ingen af disse er udpeget som habitatnatur, men søen kan udgøre et potentielt leveområde for arter på udpegningsgrundlaget som f.eks. Stor vandsalamander. Som beskrevet oven for vil der dog være tale om en så begrænset stigning i husdyrtrykket på arealerne, at det ikke vurderes at have nogen væsentlig merpåvirkning for naturtyper i forhold til nudrift.

Det er endvidere Bornholms Regionskommunes vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v., sikrer tilstrækkeligt imod ammoniakpåvirkning af andre naturområder.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at arter på udpegningsgrundlaget for såvel habitatområdet som fuglebeskyttelsesområdet ikke vil blive påvirket væsentligt af udvidelsen, da naturtyperne som deres potentielle levesteder ikke vurderes at blive påvirket væsentligt.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-områder væsentligt hverken fra produktionsanlæggene eller fra udbringningsarealerne.

Påvirkning af arter med særligt strenge beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngle- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges. Viden om arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende bl.a. gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

Det fremgår af habitatbekendtgørelsens § 10, at der ikke kan gives tilladelse, dispensation, godkendelse m.v., hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV, eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV, i alle livsstadier.

Det fremgår af Miljøstyrelsens "Vejledning om miljøregulering af husdyrhold", at "Kommunen skal derfor altid foretage en vurdering af, om der inden for 300 m fra punktkilden (inden for denne afstand kan en påvirkning henføres til punktkilden) ligger områder, som kan rumme bilag IV-arter (typisk vandhuller, moser eller solåbne græsarealer), og om der er registreret en forekomst af arten".

Inden for 300 m fra produktionsanlæggene på Olsminde ligger tre små søer henholdsvis ca. 175 m, 220 m og 290 m sydvest, syd og sydøst for anlægget på Olsminde.

Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til, at der er registreret bilag IV-arter i disse søer, men de kan potentielt udgøre et levested for bilag IV-arter som padder.

Bornholms Regionskommune har fra egne data kendskab til, at der tidligere er registreret bilag IV-arten løvfrø i en lille sø beliggende ca. 550 m nord for bygningerne ved Olsminde.

Bornholms Regionskommune har ikke foretaget nyere registreringer og er derfor ikke bekendt med, om der i dag stadig forekommer løvfrøer i søen.

Kommunen har ikke kendskab til forekomst af andre bilag IV-arter eller andre særligt beskyttede arter i området omkring Olsminde. Andre arter omfattet af bilag IV såsom padder, markfirben og flagermus kan dog have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne i området omkring anlæg og udbringningsarealer, herunder søer og skove i området.

Der er beregnet ammoniakdeposition til søer beliggende nærmere end 300 m fra Olsminde (se Tabel 17 side 70). Ingen af søerne påvirkes med en merdeposition på mere end 1 kg N/ha/år af udvidelsen på Olsminde. Merbidrag på under 1 kg N/ha/år vurderes generelt ikke at kunne medføre en væsentlig påvirkning af naturen.

Den lille sø med tidligere registreret forekomst af løvfrø ligger i kanten af et af Olsminde udbringningsarealer, hvorfor der kan være ned til 2 meter fra udbringningsarealet til søen.

Som beskrevet i ovenstående afsnit vil der i forbindelse med udvidelsen ske en meget begrænset stigning i husdyrtrykket på arealerne fra 1,59 DE/ha til 1,67 DE/ha, hvilket ikke vurderes at medføre en væsentlig merpåvirkning for omgivelserne i forhold til nudrift.

Der er ikke fastsat generelle tålegrænser for søer. I habitatdirektivet er søer inddelt i fem typer. Af disse er de fire næringsfattige søtyper med fastsatte tålegrænser på 5-10 kg N/ha/år, og den femte er næringsrige søer og vandhuller, som der ikke er fastsat tålegrænser for (naturtype 3150). Mange søer og vandhuller er eutrofierede som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition, og naturtypen næringsrige søer og vandhuller omfatter de fleste danske småsøer og vandhuller.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at det atmosfæriske kvælstofbidrag i denne sammenhæng ikke vil medføre en væsentlig ændring i lokaliteternes tilstand, og at der på den baggrund ikke er behov for at stille skærpede vilkår.

Endvidere er det kommunens vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v. sikrer tilstrækkeligt imod, at der sker overfladeafstrømning af gylle fra udbringning til beskyttede naturområder som blandt andet søer og åer.

På ovenstående baggrund vurderer Bornholms Regionskommune samlet set, at bilag IV-arter og deres yngre- og rasteområder ikke trues af den ansøgte udvidelse på Olsminde.

VILKÅR

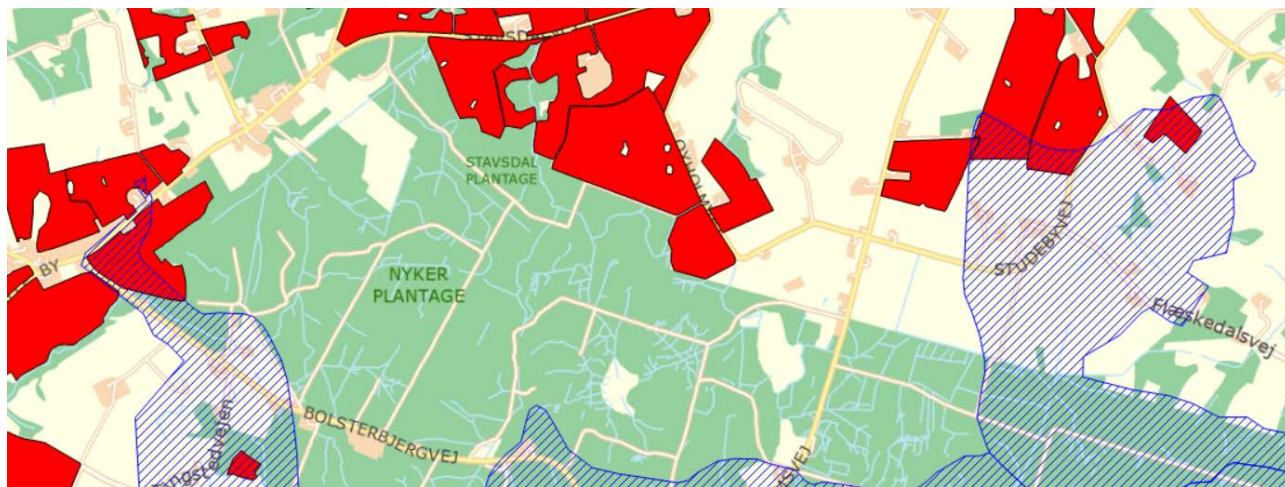
På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition:

8.2 KVÆLSTOF OG FOSFOR TIL OVERFLADEVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

I husdyrgodkendelse.dk er det opgjort, at 382,28 ha af bedriftens harmoniareal ligger uden for nitratklasse. De resterende 31,53 ha er beliggende inden for område klassificeret som nitratklasse 1. Det drejer sig om arealer beliggende ved Natura 2000-område 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' (se Figur 16).

Figur 16. Arealer beliggende i nitratklasse 1 (skravering)

Inden for udpegningen nitratklasse 1 må der som udgangspunkt ikke tildeles mere end 85 % af den husdyrgødningsmængde, som de generelle harmoniregler giver mulighed for (1,7 DE/ha eller 2,3 DE/ha for kvægbrug), eller der skal vælges andre projektilpasninger, der nedsætter udvaskningen af kvælstof tilsvarende. På Olsminde er det som projektilpasning valgt at nedsætte dyretrykket på alle udbringningsarealerne til 1,67 DE/ha i gennemsnit.

Alle udbringningsarealerne betegnes som fosforklasse 0, da de ikke afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor. 8,28 ha ligger i nitratfølsomt indvindingsområde for drikkevand. Se oversigten i Tabel 19.

Tabel 19. Oversigt over klassificeringen af udbringningsarealerne i husdyrgodkendelse.dk

Ejerforhold	I alt (ha)	I nitratklasse 0 (ha)	I nitratklasse 1 (ha)	I fosforklasse 0 (ha)	I nitratfølsomme indvindingsområde eller indsatsplanområde
Ejet/forpagtede arealer	413,82	382,28	31,53	413,82	0,00 ⁷

⁷ Se dog afsnit 8.3.

Ifølge beregninger i husdyrgodkendelse.dk er kravet om P-overskud på udbringningsarealerne overholdt i både etape 1, 2 og 3 uden yderligere reduktion i tilførslen af fosfor.

Nogle hjørner af enkelte marker er udpeget som lavbundsarealer, men da ingen af udbringningsarealerne tilknyttet produktionen på Olsminde er beliggende i områder, der afvander til Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor, udløser dette ikke restriktioner i forhold til fosfor på arealerne.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Produktionen på Olsminde påvirker miljøet med kvælstof og fosfor fra husdyrgødningen. Bornholms Regionskommune har vurderet, om påvirkningen har negativ effekt på overfladevand (havet, vandløb og søer). Vurderingen er foretaget på baggrund af foreliggende Natura 2000-planer samt beregninger udført i det lovbestemte elektroniske ansøgningskema om miljøgodkendelse jf. husdyrgodkendelsesloven.

Bornholm hører til hovedvandområde 3.1 Østersøen. Det indgår i vurderingen, at der i perioden 2007 - 2015 er sket en nedgang i husdyrintensiteten i oplandet til hovedvandområde 3.1 Østersøen, og at Østersøen ikke er et lukket bassin med ringe vandudskiftning.

Nitrat til overfladevand

Til bedriften hører 413,82 ha ejede og forpagtede udbringningsarealer. Jævnfør "Miljøteknisk redegørelse" om nitrat til overfladevand ligger 31,53 ha af bedriftens udbringningsarealer i et område klassificeret som nitratklasse 1 i forhold til overfladevand. Klassificeringen betyder, at arealerne afvander til et sårbart Natura 2000-område og, at kvælstofreduktionspotentialet i oplandet er maksimalt 50 %. Kvælstofreduktionspotentialet er et udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat, der forlader rodzonen, og den mængde nitrat, der ender i vandområdet. Der stilles derfor krav om et lavere husdyrtryk pr. ha, end de generelle harmoniregler tillader, med det formål at mindske nitratudvaskningen. Ved kun at tildele husdyrgødning op til 1,67 DE/ha, svarende til en gennemsnitlig reduktionsprocent på 98,86 %, overholder Olsminde det fastlagte beskyttelsesniveau for nitrat⁸.

I vandløb har mængden af nitrat ikke nogen større betydning for miljøtilstanden. Dårlig miljøtilstand i vandløb skyldes oftest andre forhold end tilførslen af nitrat. Generelt er de bornholmske vandløb meget robuste over for påvirkning med kvælstof. Vandløbenes betydning i forhold til nitratbelastning er først og fremmest transporten til marine vandområder, der vil kunne blive påvirket af nitrattilførslen.

Søer og vandhuller er især følsomme over for tilførsel af fosfor og ikke kvælstof, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme over for kvælstoftilførsel.

I følge Natura 2000 basisanalyserne for område nr. 186 'Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne' er tilgroning, afvanding, invasive arter og direkte påvirkning fra driften af tilstødende dyrkede arealer det, der udgør de væsentlige trusler mod naturtilstanden for de naturtyper og arter, som udgør udpegningsgrundlaget for disse områder, og ikke nitratudvaskning fra landbrugsarealer i oplandet.

Nitratudvaskning i den størrelsesorden, som det fastlagte beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til overfladevande giver mulighed for, er desuden ikke af et sådant omfang, at det har betydning for Østersøens økologiske status, idet der er tale om et åbent farvand uden for Natura 2000-områder.

Ved overholdelse af det tilladte husdyrtryk samt de generelle reguleringer af markdriften inkl. brug af husdyr- og handelsgødning vurderer Bornholms Regionskommune, at beskyttelsen af overfladevandområder er sikret og, at der ikke er grundlag for yderligere skærpe af beskyttelsesniveauet for nitrat til overfladevand.

Fosforudledning

Ved udbringning af husdyrgødning tilføres markerne fosfor, som er et vigtigt plantenæringsstof, og ved høst fjernes der fosfor med afgrøderne. Tilføres der husdyrgødning efter de gældende harmoniregler iht. husdyr-

⁸ Harmonitallet er i udgangspunktet beregnet til 1,69 DE/ha, idet der modtages husdyrgødning fra tredjemand (Niels Wibe), som kun må udbringes med 1,4 DE/ha.

gødningsbekendtgørelsen, kan der blive tilført mere fosfor, end der fraføres med afgrøderne. Overskud af tilført fosfor vil blive ophobet i jorden, og afhængig af jordbundstype, dræningsforhold og niveauet for fosfor i jorden, vil risikoen for tab af fosfor til vandmiljøet øges.

Langt størstedelen af tabet af fosfor fra landbruget til vandmiljøet er imidlertid historisk betinget som følge af ophobningen gennem årene af fosfor i jordens pulje. På landsplan er denne ophobning nedbragt i forbindelse med gennemførelsen af vandmiljøplanerne samt med indførelsen af afgift på foderfosfat. Opgørelser af landbrugets fosforbalance viser således, at fosforoverskuddet i marken er reduceret væsentligt siden 80'erne.

Beskyttelsesniveauet for fosfor i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt på Olsminde, idet der kun skal stilles krav til fosforoverskuddet på drænedes lerjorder og lavbundsarealer, herunder drænedes og grøftede sandjorder, som afvander til Natura 2000 vandområder, der er overbelastet med fosfor.

Det fremgår af kort og ved betegnelsen fosforklasse 0 i Husdyrgodkendelse.dk, at ingen af udbringningsarealerne til Olsminde er beliggende i områder, der afvander til marine Natura 2000-områder, som er overbelastet med fosfor. Desuden ligger ingen af udbringningsarealerne i oplandet til fosforfølsomme søer, hvor der i vandplanen for 2009-2015 eller vandområdeplanen for 2015-21 er defineret et indsatsbehov.

Med de rammer, der er fastsat i husdyrgodkendelsesloven, vurderer Bornholms Regionskommune derfor, at der ikke er behov for at stille specifikke vilkår i forhold til fosforudledning.

Overfladevand – direkte afstrømning

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af næringsstoffer gennem udvaskning og ved direkte afstrømning til recipienterne.

Den største kilde til tab af fosfor til overfladevand er brinkerosion, hvor fosforholdig jord fra skrånende arealer ledes direkte til søer og vandløb.

Samlet set er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at recipienterne i forhold til tab af næringsstoffer ligger godt beskyttet, og derfor vurderes risikoen for skadelige tab som værende minimal.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at kravene i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10, som omhandler anvendelse af husdyrgødning m.v. generelt sikrer tilstrækkeligt imod, at der sker overfladeafstrømning af gylle fra udbringning til naturområder som søer og åer. § 30 indeholder bl.a. bestemmelser om restriktioner på udbringningen af gødning på stærkt skrånende arealer ved søer og vandløb. Er hældningen over 6° og afstanden mindre end 20 m, må der som udgangspunkt ikke anvendes flydende husdyrgødning. På skråninger med en hældning på mellem 6° og 12° kan flydende husdyrgødning dog anvendes, hvis den nedfældes i parallel retning i forhold til det nærliggende vandmiljø.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. påvirkning af overfladevand med næringsstoffer:

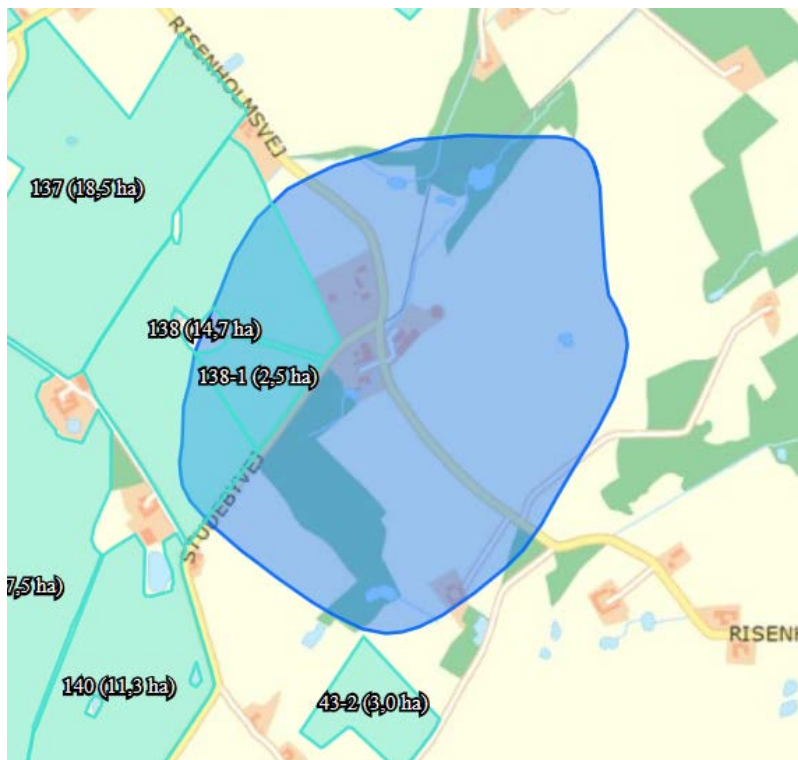
- 3.15.3 På bedriftens udbringningsarealer må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 1,67 DE/ha (98,86 % af harmonikravet), fordi en del af arealerne (31,53 ha) er beliggende inden for nitratklasse 1. Der skal ved tilsyn foreligge dokumentation herfor for de seneste 5 år f.eks. i form af de indsendte gødningsregnskaber. (Dette vilkår træder dog først i kraft fra godkendelsesdatoen, og således skal der ikke de første år kunne fremvises gødningsregnskaber, som dokumenterer overholdelsen af dette vilkår 5 år tilbage i tiden).
- 3.15.4 Der må ikke tilføres bedriftens arealer anden organisk gødning som f.eks. spildevandsslam.
- 3.22.3 Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på stejle skråninger med en hældning på mere end 6 grader ned mod vandløb eller søer over 100 m² inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets eller søens øverste kant.

8.3 KVÆLSTOF TIL GRUNDVAND

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

8,28 ha af det dyrkede markareal tilknyttet produktionen på Olsminde ligger i nitratfølsomme indvindingsområder i forhold til grundvand. Det drejer sig om dele af markerne 138 og 138-1 ved Studebyvej. Se Figur 17 herunder.

Figur 17 Dyrkede arealer beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde ved Studebyvej/Risenholmsvej.

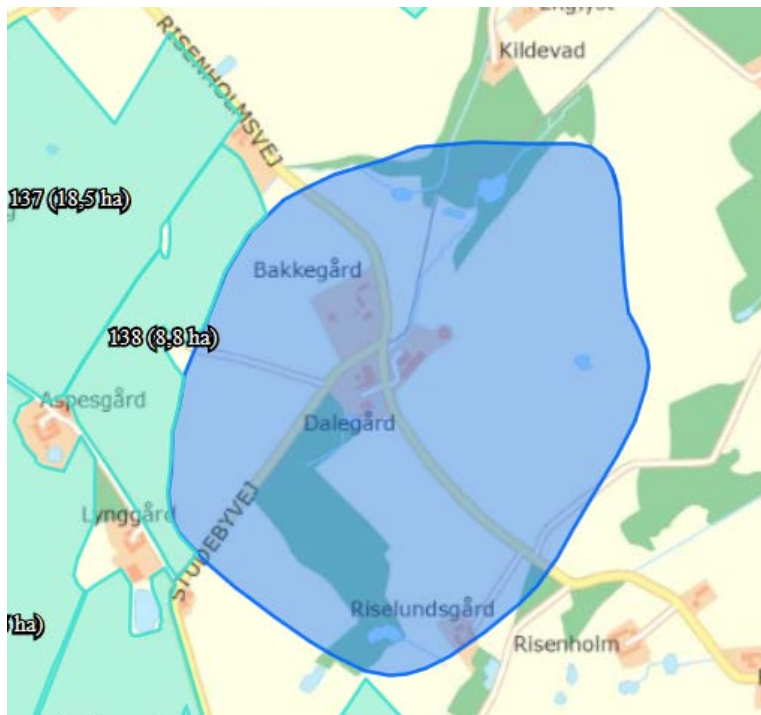

Hvis nitratkoncentrationen for ansøgt drift i disse områder ikke er større end 50 mg N/l, er beskyttelsesniveauet for nitrat i forhold til grundvandet overholdt. Hvis nitratkoncentrationen i ansøgt drift er større end 50 mg N/l, må der ikke være nogen merbelastning i forhold til nudrift på de arealer, der ligger i et nitratfølsomt område. Hvis der er lavet en indsatsplan for området, kan der være andre krav.

Nitratudvaskningen fra rodzonen beregnes automatisk i IT-ansøgningssystemet på grundlag af de indtastede oplysninger om dyrehold og arealer. Udvasningen beregnes som et estimat af nitratkoncentrationen i ca. 1 meters dybde.

Idet nitratkoncentrationen i ansøgt drift på Olsmindes arealer er beregnet til at være større end 50 mg N/l beregnet ud fra referencesædskifte, må der ikke være nogen merbelastning i forhold til nudrift på disse arealer. For at opfylde kravet har ansøger valgt ikke at anvende arealerne beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde til udbringning af husdyrgødning. Arealerne må derfor fremover kun tildeles handelsgødning. Det drejer sig om hele mark 138 (2,45 ha) og dele af mark 138-1 (5,9 ha). Disse arealer indgår derfor ikke i udbringningsarealet i miljøgodkendelsen, som det bl.a. fremgår af Figur 7 samt Tabel 19 og Figur 18 herunder.

Figur 18 Udbringningsarealer tilpasset, så der ikke er udbringningsarealer i nitratfølsomt grundvandsområde. Mark 138-1 er taget ud, og mark 138 er reduceret til 8,8 ha sammenlignet med det dyrkede areal i Figur 17.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Hovedparten af udbringningsarealerne ligger i områder med drikkevandsinteresser og en del af arealerne i områder med særlige drikkevandsinteresser. I forhold til grundvandsforekomsterne er det undersøgt, om udbringningsarealerne er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder, og/eller om der er udarbejdet en indsatsplan i forhold til vandindvinding. 8,28 ha af det dyrkede areal tilknyttet produktionen på Olsminde ligger i nitratfølsomme indvindingsområder i forhold til grundvand.

Arealerne ligger inden for indvindingsområde Nybro til Østerlars Vandværk. Der er i 2011 udarbejdet en indsatsplan for området. I indsatsplanen drejer to indsats sig om landbrugsdriften i nærområderne - håndtering af sprøjtemidler, gødning, brændstof mv. samt anvendelse af spildevandsslam. Ingen af disse punkter giver anledning til at stille yderligere vilkår til driften på Olsminde eller til udbringningen af husdyrgødning på arealer udover det generelle krav i nitratfølsomme grundvandsområder.

Som beskrevet ovenfor under 'Miljøteknik redegørelse' har ansøger som virkemiddel valgt at undlade at udbringe husdyrgødning på arealerne beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde. Det drejer sig om dele af mark 138 og hele mark 138-1, som ikke indgår som udbringningsareal i miljøgodkendelsen. Herved er der ikke nogen af bedriftens udbringningsarealer, som er beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde.

Generelt er vandkvalitetskravet for drikkevand et nitratindhold på højst 50 mg nitrat/l. Efter vandet har forladt rodzonen, foregår en nitratreduktion ved passage gennem jordprofilen.

Uden for de nitratfølsomme indvindingsområder vurderes de generelle regler for udbringning af husdyrgødning (husdyrgødningsbekendtgørelsen) til at være tilstrækkelige til at sikre drikkevandet mod nitratkoncentrationer over grænseværdien på 50 mg/l.

Med de rammer, der er fastsat i husdyrgodkendelsesloven, vurderer Bornholms Regionskommune derfor, at der ikke vil være behov for at stille yderligere vilkår i forhold til nitratudvaskning til grundvandet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet følgende vilkår vedr. kvælstof til grundvand:

3.16.1 Der må ikke udbringes husdyrgødning på den del af bedriftens dyrkede areal, som er beliggende i nitratfølsomt grundvandsområde. Det drejer sig om hele mark 138-1 (2,45 ha) og dele af mark 138 (5,9 ha), således at den del af mark 138, som kan anvendes til husdyrgødning, udgør de resterende 8,8 ha. Arealerne fremgår af Figur 2.

9 RISICI – DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette kapitel beskrives mulige uheld, der kan føre til forurening af overflade- og grundvand, jord og luft samt skade på mennesker, dyr og planter, samt foranstaltninger til begrænsning af risici.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Mulige driftsforstyrrelser og uheld

De mulige risici på Olsminde centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med gylle, pesticider, rengøringsmidler, veterinærmedicin, olie/diesel eller ensilagesaft.

Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder og ved omladning til gyllevogn. Derudover kan der ske udslip ved lækage ved påkørsel eller ved tæring af beholderen.

Fra markstakke med fast gødning er der risiko for forurening af overfladevand med møddingssaft.

Fra eventuelle markstakke med ensilage er der risiko for forurening med ensilagesaft.

Der er risiko for punktforurening med olie, pesticider, rengøringsmidler og veterinærmedicin.

Minimering af risici for uheld

Gylle

Gylletankene er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt og der føres logbog over flydelag.

Biokraft afhenter gylle fra fortank og returnerer gylle direkte i gyllebeholder, så der ledes ikke rågylle direkte til gyllebeholder. Hvis der i fremtiden opbevares rågylle på Olsminde, er gyllebeholderen forsynet med dykket indløb. Overpumpning af gylle sker med eldrevet pumpe. Denne er forsynet med en sikkerhedsanordning i form af en timer, hvorved risikoen for overløb af gyllebeholderen er minimal.

Området omkring Olsminde er relativt fladt med et svagt fald i sydlig retning ned mod placeringen af den nye kostald. Et eventuelt gylleudslip vil derfor let kunne inddæmmes og derefter suges op med slamsuger. Det er utænkeligt med forurening af overfladevand, da der er langt til det nærmeste vandløb.

Noget af udbringes med gyllevogn med slangeudlægning, og noget køres i stor nedfælder fra maskinstationen, som har en tank svarende til lastbil.

Der skiltes med glatføreskilt, hvis der kommer jord og gylle på vejene, og der ryddes op ved arbejdets ophør hver dag. Gyllevogn afmærkes tydeligt, så den også kan ses i mørke.

Pesticider

Sprøjtearbejdet udføres af ansøger. Marksprøjte vaskes i marken, og restbeholdning af sprøjtevæske fortyndes grundigt og udsprøjtes i marken.

Pesticider opbevares i lukket rum med mulighed for aflåsning i den gamle bygnings sæt på fast bund uden afløb.

Rengøringsmidler

Rengøringsmidler opbevares i nudrift og i etape 1 og 2 ved de 6 malkebotter og ved køtetanken. Der hjemkøbes kun til aktuelt brug og ikke til lager. På Olsminde anvendes kun 60 liters dunke til opbevaring af vaskemidler. Rengøringsmidler i brug opbevares i originaldunke ved forbrugsstedet. Herved er risikoen for spild minimal. I etape 3 vil vaskemidler i ubrudt emballage blive opbevaret i separat teknikrum med fast bund uden afløb i det nye malkecenter. Vaskemidler med brudt emballage og i brug vil fortsat stå i forbindelse med malkeanlægget og køletank.

Veterinærmedicin

Veterinærmedicin opbevares i nudrift, etape 1 og 2 i teknikrum i østlig kostald. Medicinen opbevares i en lukket beholder (gammel fryser). I etape 3 vil veterinærmedicinen fortsat blive opbevaret samme sted eller

blive flyttet til nyt teknikrum i nyt malkecenter, hvor den også bliver opbevaret, så der ikke er risiko for udslip eller forurening.

Der anvendes veterinærmedicin i besætningen til behandling af syge dyr. Medicinen anvendes af driftsleder samt ejer. Begge har fået undervisning i brug af medicin. Tomme medicinflasker bortskaffes af dyrlægen.

Spildolie og diesel

Der forefindes en overjordisk tank til dieselolie. Tanken er på 2500 l og er placeret i foderladen. Tanken står på fast, støbt bund, og der er ikke afløb i bygningen. Eventuel olielækage er synlig og kan hurtigt opdages.

Olieskift på maskiner sker som udgangspunkt ikke på bedriften men foretages på men foretages hos nabo (Klippedam), der opbevarer og bortskaffer spildolie efter gældende regler. Den brugte olie opsamles og opbevares i lukkede tønder indtil afhentning af oliebrugsfirma.

Markstakke

Markstakke med dybstrøelse overdækkes, og der sørges for, at de altid har min. 30 % tørstof. Alternativt lægges dybstrøelse på fast bund med afløb til gyllebeholder.

Ensilage placeres hovedsageligt på støbt bund med afløb til beholder. Er det nødvendigt at placere ensilage i markstak, dækkes denne omhyggeligt, og der sørges for, at der er min. 30 % tørstof. Der blandes grøn- eller roepiller i ensilagen, hvis grønmassen har mindre end 30 % tørstof. Alternativt opbevares ensilagen på fast bund, sådan som hovedparten af ensilagen opbevares i ensilageplansiloerne.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Hvis der sker tilsvining af veje med jord og gylle, rengøres der ved arbejdets ophør

I tilfælde af spild af bekæmpelsesmidler på fast bund opsuges så meget som muligt med kattegrus, savsmuld eller lignende. Ved spild af bekæmpelsesmidler på jord skræbes et passende jordlag af straks efter udslip, og jorden opsamles og afleveres på genbrugsstation.

Ved akut forurening ringes til alarmcentralen på 112. Alarmcentralen kontakter en miljømedarbejder fra Bornholms Regionskommune, som udgør en del af det bornholmske beredskab.

Der skal senest én måned efter afgørelse om miljøgodkendelse være udarbejdet en beredskabsplan, som skal revideres/kontrolleres mindst én gang om året og gennemgås med gårdens personale. Beredskabsplanen skal bl.a. angive placeringen af stophaner, afbrydere og brandslukningsmateriel samt beskrive procedurer i tilfælde af kritiske situationer eller uheld som:

- Brand
- Gylleudslip
- Olieudslip
- Placering af stophaner/hovedafbryderkontakter
- Strømsvigt

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på Olsminde er fokus på mulige kritiske situationer og uheld. De beskrevne forholdsregler er med til at sikre, at der ikke vil ske væsentlig påvirkning af omgivelserne som følge af driftsforstyrrelser eller uheld.

Ansøger skal senest en måned efter afgørelse om miljøgodkendelse indsende en kopi af udarbejdet beredskabsplan for Olsminde. Bornholms Regionskommune vil i dialog med ansøger sikre sig, at beredskabsplanen i tilstrækkeligt omfang forholder sig til ovenstående kritiske situationer, og at den krævede indsats i forskellige kritiske situationer er beskrevet klart og overskueligt.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. driftsforstyrrelser og uheld:

- 3.29.3 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.
- 3.30.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
- 3.30.2 Der skal udarbejdes en beredskabsplan for Olsminde, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på gården og skal vedligeholdes, så oplysningerne i den altid er opdaterede.
- 3.30.3 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

10 MANAGEMENT, EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette kapitel beskrives og vurderes, hvordan ansøger agter at gennemføre management og egenkontrol. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøgodkendelsen er overholdt.

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Management

Kim Larsen er ejer og virksomhedsleder på Olsminde.

Kim Larsen deltager i rådgivning og sparring udbudt af Bornholms Landbrug og er fast abonnent på rådgivning inden for fodring, produktionskontrol, planteavl og gødningshåndtering. Det giver bl.a. registreringer, som omsættes i styringsværktøjer til optimal fodring, gødning og plantebeskyttelse. Foder- og produktionsrådgivning indeholder også sparring til dyrevelfærd.

I Danmark har mejerierne indført et kvalitetsprogram for management og godt landmandsskab på mælkeproducerende bedrifter. Kvalitetsprogrammet følges af alle mælkeproducerende ejendomme og dermed også Olsminde.

Kim Larsen henter også inspiration og sparring i ERFA-gruppe med andre malkekvægbesætninger og deltager bl.a. i ERFA-gruppe med hallandske mælkeproducenter.

Kim Larsen tilstræber generelt at levere "godt landmandsskab" og holde sig ajourført.

Der udarbejdes senest en måned efter afgørelsen om miljøgodkendelsen en beredskabsplan, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld er beskrevet.

Egenkontrol

Mejeriernes kvalitetsprogram for mælkeproducerende bedrifter er sammenfattet i dokumentet "Kvalitetsprogrammet for gården" og dækker områderne: dyrevelfærd, miljø og mælkens sammensætning. Som opfølgning på kvalitetsprogrammet besøges hver bedrift jævnligt med kontrolbesøg, hvor rutiner iht. egenkontrol og dokumentation bliver gennemgået.

Følgende udføres som led i bedriftens egenkontrol:

- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholder
- Der udarbejdes de lovpligtige gødningsplan og gødningsregnskab
- Forbrug af vand, energi og råvarer opgøres årligt
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde
- Gyllepumpning overvåges
- Der er sundhedskontrol hver måned
- Der er 10 års beholderkontrol på alle gyllebeholdere
- Der er ydelseskontrol hver måned
- Malkeanlæg og køletank tjekkes årligt
- Der gennemføres foderkontrol 6 gange årligt og udarbejdes produktionskontrolrapport 2 gange årligt af kvægrådgiver
- Der foretages daglige rutinetjek
- Ensilageprøver udtages og analyseres på certificeret laboratorium
- Foderplan laves flere gange årligt af kvægbrugskonsulent

Dokumentation

På bedriften opbevares:

- Sprøjtejournal
- Gødningsplan/gødningsregnskab
- Tal for mælke kvalitet fra mejeriet

- Analyser af grovfoder
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Logbog for flydelag på gyllebeholdere

Desuden kan der i løbet af få dage fremskaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder
- Oplysninger om sundhedsanmærkninger fra slagteri
- Registrerede temperaturer på mælk i mælketank

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

På Olsminde registreres og optimeres forbruget af næringsstoffer i produktionen løbende, og der fastlægges mål for husdyrholdets næringsbehov i forhold til forventet ydelse og tilvækst.

Tilsvarende sikrer udarbejdelse af gødningsplaner og gødningsregnskaber, at næringsstofferne i både husdyrgødning og handelsgødning udnyttes bedst muligt.

Endvidere fokuseres på, at ejer og medarbejdere har den nødvendige uddannelse, samt at der forefindes en beredskabsplan på husdyrbruget, der sikrer hensigtsmæssig adfærd ved uforudsete hændelser.

På denne baggrund vurderer Bornholms Regionskommune, at bedriften lever op til kravet om BAT inden for management (se endvidere kapitel 11).

Det vurderes desuden, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol og overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Ved tilsyn skal dokumentation for overholdelse af miljøgodkendelsens vilkår kunne fremvises til tilsynsmyndigheden bl.a.: Tal for besætningsstørrelse, data angående drift og vedligeholdelse af skraber på staldgulve og i gyllekanaler, foderplaner og -analyser mm., indsendte gødningsregnskaber for de seneste 5 planperioder og kontrakter med Biokraft A/S.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. management, egenkontrol og dokumentation:

- 3.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.
- 3.1.2 De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 3.1.3 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.
- 3.31.1 Der skal føres journal over dato og aktivitet vedr. udbringning af gylle og sprøjtning i marken. Journalen skal kunne forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
- 3.31.2 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 3.31.3 Dokumentation i form af forpagtnings- og overførselsaftaler om husdyrgødning (af mindst 1 års varighed) m.v. skal opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.

11 BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)

I dette kapitel drages samlende konklusioner for BAT helhedsindsatsen med beskrivelse af afvejsninger og, hvor den overvejende BAT indsats er lagt og med hvilke argumenter.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bedste Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Techniques) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse vand- og energiforbruget. Princippet om BAT supplerer det generelle beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosforoverskud og nitrat. Opfyldelse af BAT-krav kan altså indebære et krav om mindre forurening end det fastsatte beskyttelsesniveau. Beliggenhed i et særligt følsomt område skærper ikke kravet om BAT. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. § 19 i husdyrgodkendelsesloven.

Miljøstyrelsen har fået udarbejdet beskrivelser af en række relevante teknikker og teknologier med en dokumenteret miljøeffekt inden for fodring, staldindretning, opbevaring/behandling af husdyrgødning og udbringning af husdyrgødning (teknologiblade). Teknologiblade indeholder ligeledes tal for miljø- og driftsøkonomi. De teknikker og teknologier, som er beskrevet heri, har dannet grundlag for fastsættelsen af vejledende emissionsgrænseværdier for forureningsparametrene ammoniakemission fra anlægget og fosforudledning (sidstnævnte dog ikke for kvæg), som er opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Anvendelse af teknikker eller teknologier, der er beskrevet i Miljøstyrelsens teknologiblade, sikrer, at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet, og at teknikken kan anvendes på en økonomisk forsvarlig måde under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidigt taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper som lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd, ressourceforbrug, udledninger m.v.

Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Olsminde: Staldindretning og -teknologi, opbevaring og udbringning af husdyrgødning, fodring, forbrug af vand- og energi samt management. I det følgende opsummeres de enkelte punkter.

Staldindretning

På Miljøstyrelsens liste over teknologier, som kan reducere ammoniakfordampningen fra staldanlæg til kvæg, er staldforsuring samt gulvtypene 'spaltegulv med skraber, kanal og linespil' og 'faste drænedede gulve med skraber og ajlefløb', alle med en forventet ammoniakreduktion på 50 % i forhold til referencestaldsystemet. Skrabere på spaltegulve med ringkanal/bagskyl er på listen med en forventet ammoniakreduktion på 25 %.

Ansøger har valgt at montere skrabere på spaltegulvet i 'gammel kostald øst', da det er en velafprøvet teknik med flere positive effekter og teknik, som driftsøkonomisk forsvarligt kan etableres i en eksisterende stald. Der foreligger ikke krav om skrabning på spalterne fra tidligere godkendelser.

Den nye kostald indrettes med enten 'fast drænet gulve med skraber og ajlefløb' eller 'spaltegulv med skraber, kanal og linespil'. Ved valg af disse gulvtypen sikres, at ammoniakfordampningen maksimalt vil være 4 %.

Eksisterende 'Kviestald vest', 'Gl. kostald midt' og 'Gl. goldkostald' er indrettet med faste drænedede gulve med skraber.

De små kalve og de syge/kælvende køer vil fortsat blive opstaldet i dybstrøelsesbokse af hensyn til dyrevelfærd.

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger anvender BAT inden for staldteknologi, idet ammoniakemissionen fra produktionen også ligger under den samlede vejledende emissionsgrænseværdi som beskrevet sidst i dette afsnit.

Opbevaring af husdyrgødning

Gyllebeholderen på Olsminde er en stabil beholder, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Beholderen tømmes hvert år og inspiceres visuelt, således at det kan konstateres, at beholdernes bund og vægge er tætte.

Gylle omrøres kun forud for udkørsel. Naturligt flydelag på gyllen sikres om nødvendigt ved tilførsel af halm eller kalvemøg. Efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter, at der igen er gylle i tanken, er etableret flydelag. Der føres logbog over flydelaget på gyllen i henhold til lovgivningen.

Teltoverdækning af gyllebeholdere, som er på Miljøstyrelsens teknologiliste over teknologier, der kan reducere ammoniakfordampningen, er i etape 3 valgt som en mulighed for i kombination med en reduceret tildeling af råprotein i foderet at kunne opfylde BAT-kravet til ammoniakfordampning. Omkostningerne til teltoverdækning er forholdsvis store i forhold til den miljøeffekt, der kan opnås i form af en reduktion i ammoniaktabet fra beholderen. Som alternativ til teltoverdækning kan ansøger vælge i stedet at tildele en lavere mængde råprotein/FE til kørerne. Se afsnit om fodring nedenfor.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning.

Udbringning af husdyrgødning

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. Størstedelen af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen, bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og bekendtgørelse om plantedække og om dyrkningsrelaterede tiltag, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. F.eks.:

- Regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage)
- Udbringningsmetoder (ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle)
- Krav om nedfældning på visse arealer
- Krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter
- Krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer inden for 6 timer
- Krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha
- Krav til efterafgrøder

På Olsminde udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres, at mængden af gødning tilpasses afgrødernes forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte og planternes udbytte. Gyllen udbringes med nedfælder og slæbeslanger.

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossent eller snedækket areal.

Bornholms Regionskommune vurderer, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Fodring

Oplysninger om foder og fodring fremgår af afsnit 6.1.

På Olsminde anvendes bl.a. fasefodring, og der foretages jævnligt ydelseskontroller og optimering af fodertildelingen.

Ansøger har valgt en reduceret tildeling af råprotein som virkemiddel til reduktion af ammoniakemissionen fra anlægget i etape 3. Miljøgodkendelsen er således baseret på, at der i etape maksimalt tildeles 165 g råprotein/FE til kørerne, hvilket er en væsentlig reduktion i forhold til normen, som er på 172 g råprotein/FE. Ansøger har som alternativ mulighed for at overdække gyllebeholderen på Olsminde, hvorved der kan nøjes med en reduktion af råproteinmængden til 167 g råprotein/FE.

Mange fodermidler til kvæg har naturligt højt indhold af fosfor, og mulighederne er derfor begrænsede for at optimere fosfortildelingen i praksis. Desuden er viden om fordøjeligheden af foderets fosforindhold mangelfuld. Der stilles derfor ikke krav om reduktion i fosfortildelingen til besætningen som middel til at begrænse fosfortilførslen til udbringningsarealerne.

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at der anvendes BAT inden for foderteknologi til kvæg.

Forbrug af vand

Vandbesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.2.

For at holde vandforbruget på et så lavt niveau som muligt, under hensyntagen til dyrenes behov, sørges for en effektiv vandforsyning til besætningen. Vandforbruget registreres, og der gennemføres regelmæssige eftersyn og vedligeholdelse af vandinstallationerne.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Olsminde i relation til at minimere vandforbruget.

Forbrug af energi

Energibesparende foranstaltninger er beskrevet i afsnit 6.3.

Alle stalde er naturligt ventilerede, dog vil der muligvis blive etableret mekanisk ventilation i den nye kalvestald.

Varmen fra mælkekøling udnyttes til opvarmning af stuehus, mandskabsrum, forvarmning af køernes drikkevand og brugsvand i driftsbygninger og stuehus. Vakuumpumpen til malkeanlægget er frekvensstyret.

Der er etableret styring af lys med ur og sensor i staldene.

Bornholms Regionskommune vurderer på denne baggrund, at der anvendes BAT på Olsminde i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

Management

Management, egenkontrol og dokumentation er beskrevet i kapitel 10.

Ansøger har gjort rede for, hvordan det sikres, at næringsstofferne udnyttes bedst muligt i stalden (fasefodring, optimerede foderplaner følges, fodereffektiviteten kontrolleres løbende, fokus på dyrevelfærd) og marken (gødningsplan udarbejdes, så husdyr- og handelsgødning fordeles optimalt efter afgrødernes behov).

Det er desuden beskrevet, at ejer løbende holder sig fagligt opdateret, og at der vil blive udarbejdet en beredskabsplan, som anviser forholdsregler ved uforudsete hændelser.

Bornholms Regionskommune vurderer, at bedriften lever op til BAT-kravet inden for management.

Samlet ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier

For de mest almindelige husdyrtyper i Danmark er der udarbejdet BAT-standardvilkår. I standardvilkårene indgår vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniaktab fra anlægget, som anses for opnåelige ved anvendelse af BAT. Der er udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier dels for nye og renoverede dele af anlægget og dels for eksisterende dele, som ikke renoveres.

Opfyldelse af BAT for ammoniakemission fra anlægget omfatter tiltag inden for staldindretning, anvendelse af miljøteknologi i staldene, fodring og håndtering af husdyrgødning.

Beregningen af en samlet emissionsgrænseværdi for ammoniak fra stald og lager på Olsminde er foretaget ud fra "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) - Husdyrbrug med konventionel produktion af malkekvæg (gyllebaserede staldsystemer)" fra Miljøstyrelsen maj 2011 og "Fastlæggelse af BAT – emissionsgrænseværdier for konventionel produktion af svin og malkekvæg udenfor gyllesystemer", Miljøstyrelsen 6. februar 2012. For de dyretyper og staldsystemer, hvor der er opstillet vejledende emissionsgrænseværdier, er disse værdier anvendt, og afvigende alder/vægtforhold er korrigeret ifølge "Vejledning om gødsknings- og harmoniregler, planperioden 1. august 2014 til 31. juli 2015". For øvrige dyretyper er, i overensstemmelse med vejledningens anvisninger, anvendt normal for pågældende staldsystem, og afvigelser i alder/vægt er korrigeret. Dette gælder for småkalve opstaldet på dybstrøelse. Vejledende emissionsgrænseværdi for ammoniak er endvidere med en ny funktion beregnet i ansøgningskemaerne i husdyrgodkendelse.dk.

I henhold til vejledningen anvendes den faktiske emission for eksisterende dele af anlægget, der ikke skal renoveres, hvis ammoniakemissionen allerede ligger under værdien for eksisterende anlæg men over vær-

dien for nyanlæg. Lever eksisterende anlæg allerede op til værdien for nyanlæg, anvendes denne. Dette har dog ikke været relevant i beregningerne for Olsminde.

Emissionsgrænseværdien for de enkelte dyretyper beregnes som antal dyr i det anvendte staldsystem x evt. korrektionsfaktor for afvigende alder eller vægt x opnåelig emission/dyr. Resultatet af beregningen af de samlede emissionsgrænseværdier for hhv. etape 1, 2 og 3 fremgår af Tabel 20, Tabel 21 og Tabel 22 herunder.

Etape 1:

Tabel 20. Vejledende BAT-emissionsniveau etape 1

Stald	Staldtype	Dyrekategori	Antal	DE	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ³ -N)
Gl. kostald øst	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Malkekøer	147	196,00	1,00	9,8	1.440,60
Kviestald vest	Sengestald m. fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver anden time	Malkekøer	100	133,33	1,00	7,31	731,00
		Kvier (6-16 mdr.)	221	85,78	0,81*	3,99	717,99
	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Småkalve (2-6 mdr.)	80	22,93	1,06**	1,89****	160,33
Gl. kostald midt	Sengestald m. præfabrikeret drænet gulv	Malkekøer	175	233,33	1,00	7,31	1.279,25
Gl. goldkostald	Sengestald m. fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver anden time	Køer	35	46,67	1,00	7,31	255,85
		Dybstrøelse	Køer	15	20,00	1,00	10,04
	Dybstrøelse	Kvier (23-24 mdr.)	20	11,77	1,23*	3,15	77,75
Kalvehytter	Dybstrøelse	Småkalve (0-2 mdr.)	40	9,47	0,88**	1,89****	66,21
		Tyrekalve	223	4,37	0,12***	0,82****	22,40
I alt							4.901,99

*Benyttet type 1 korrektionsligning for årsopdræt (6-27 mdr.) ved afvigende alder: $((ind+ud)*0,0729)+1,93)/4,34$.

** Benyttet type 1 korrektionsligning for småkalve (0-6 mdr.) ved afvigende alder: $((ind+ud)*0,0729)+1,93)/2,37$

*** Benyttet type 1 korrektionsligning for tyre (40-220 kg) ved afvigende vægt: $(1,825*(ud-ind)+0,00605*(ud)^2-(ind)^2)/612$.

**** Der er ikke fastlagt BAT-emissionsgrænser for småkalve, men ifølge Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" fra maj 2011 foreslås det at vælge normaltallet for staldsystemet.

Med baggrund i ansøgers valg af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampningen viser beregning i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 80146), at den samlede ammoniakemission fra anlægget udgør 4.873,96 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 1 ligger under den beregnede samlede emissionsgrænseværdi på 4.901,99 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Etape 2:

Tablet 21. Vejledende BAT-emissionsniveau etape 2

Stald	Staldtype	Dyrekategori	Antal	DE	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ₃ -N)	
Ny kostald	Sengestald m. præfabrikeret drænet gulv eller spaltegulv med kanal og linespil samt skraber på spalterne*	Kvier (16-23 mdr.)	100	52,44	1,10	3,99	438,82	
		Malkekøer	70	93,33	1,00	7,31	511,70	
Gl. kostald øst	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Malkekøer	127	169,33	1,00	9,8	1.244,60	
Kviestald vest	Sengestald m. fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver anden time	Malkekøer	100	133,33	1,00	7,31	731,00	
		Kvier (6-16 mdr.)	221	85,78	0,81*	3,99	717,99	
	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Småkalve (2-6 mdr.)	80	22,93	1,06**	1,89****	160,33	
Gl. kostald midt	Sengestald m. præfabrikeret drænet gulv	Malkekøer	125	266,67	1,00	7,31	913,75	
Gl. goldkostald	Sengestald m. fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver anden time	Køer	35	46,67	1,00	7,31	255,85	
		Dybstrøelse	Køer	15	20,00	1,00	10,04	150,60
		Dybstrøelse	Kvier (23-24 mdr.)	20	11,77	1,23*	3,15	77,75
Kalvehytter	Dybstrøelse	Småkalve (0-2 mdr.)	40	9,47	0,88**	1,89****	66,21	
		Tyrekalve	223	4,37	0,12***	0,82****	22,40	
I alt							5.291,00	

*Benyttet type 1 korrektionsligning for årsopdræt (6-27 mdr.) ved afvigende alder: $((ind+ud)*0,0729)+1,93)/4,34$.

** Benyttet type 1 korrektionsligning for småkalve (0-6 mdr.) ved afvigende alder: $((ind+ud)*0,0729)+1,93)/2,37$

*** Benyttet type 1 korrektionsligning for tyre (40-220 kg) ved afvigende vægt: $(1,825*(ud-ind)+0,00605*(ud)^2-(ind)^2)/612$.

**** Der er ikke fastlagt BAT-emissionsgrænser for småkalve, men ifølge Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" fra maj 2011 foreslås det at vælge normtallet for staldsystemet.

Ifølge beregning i husdyrgodkendelse.dk (scenarieskema nr. 80617) er den samlede ammoniakemission fra anlægget i etape 2 i ansøgt drift 5237,88 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 2 ligger således under den beregnede samlede emissionsgrænseværdi på 5.291,00 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Etape 3:

Tabel 22. Vejledende BAT-emissionsniveau etape 3.

Stald	Staldtype	Dyrekategori	Antal	DE	Korrektionsfaktor for afvigende alder/vægt	Opnåelig emission (kg NH ³ -N/dyr)	Samlet emissionsgrænseværdi (kg NH ³ -N)
Ny kostald	Sengestald m. præfabrikeret drænet gulv eller spaltegulv med kanal og linespil samt skraber på spalterne*	Malkekøer	630	840,00	1,00	6,3	3.969,00
Gl. kostald øst	Sengestald m. spaltegulv (kanal, bagskyl eller ringkanal)	Kvier (6-17 mdr.)	161	63,78	0,83*	5,36	717,15
Kviestald vest	Sengestald m. fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver anden time	Kvier (6-17 mdr.)	125	49,52	0,83*	3,99	414,48
	Dybstrøelse + kort ædeplads med fast gulv	Småkalve (2-6 mdr.)	102	29,24	1,06**	1,89****	204,42
Gl. kostald midt	Sengestald m. præfabrikeret drænet gulv	Køer	25	33,33	1,00	7,31	182,75
		Kvier (17-23 mdr.)	80	49,59	1,12	3,99	356,42
Gl. goldkostald	Sengestald m. fast gulv, 2 % hældning, skrabning hver anden time	Køer	20	26,67	1,00	7,31	146,20
	Dybstrøelse	Køer	15	20,00	1,00	10,04	150,60
	Dybstrøelse	Kvier (23-24 mdr.)	13	7,65	1,23*	3,15	50,54
Kalveytter	Dybstrøelse	Småkalve (0-2 mdr.)	52	12,31	0,88**	1,89****	86,08
		Tyrekalve	313	6,14	0,12***	0,82****	31,44
I alt							6.309,08

*Benyttet type 1 korrektionsligning for årsopdræt (6-27 mdr.) ved afvigende alder: $((ind+ud)*0,0729)+1,93)/4,34$.

** Benyttet type 1 korrektionsligning for småkalve (0-6 mdr.) ved afvigende alder: $((ind+ud)*0,0729)+1,93)/2,37$

*** Benyttet type 1 korrektionsligning for tyre (40-220 kg) ved afvigende vægt: $(1,825*(ud-ind)+0,00605*(ud)^2-(ind)^2)/612$.

**** Der er ikke fastlagt BAT-emissionsgrænser for småkalve, men ifølge Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)" fra maj 2011 foreslås det at vælge normtallet for staldsystemet.

Beregning i husdyrgodkendelse.dk (skema nr. 80160) viser, at den samlede ammoniakemission fra anlægget i ansøgt drift etape 3 udgør 6.223,20 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 3 ligger således under den beregnede samlede emissionsgrænseværdi på 6.309,08 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Beregning i husdyrgodkendelse.dk (fiktivt skema nr. 86994) viser, at den samlede ammoniakemission fra anlægget i ansøgt drift i alternativ etape 3, hvor gyllebeholderen overdækkes, og der anvendes en reduceret tildeling af råprotein på 167 g råprotein/FE udgør 6.256,34 kg NH³-N. Ammoniakemissionen fra produktionen i etape 3 ligger således under den beregnede samlede emissionsgrænseværdi på 6.309,08 kg NH³-N, og BAT-kravet er derfor opfyldt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på Olsminde er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse ammoniakudledningen fra anlægget ved, at de fleste staldafsnit er indrettet med gulvtyper, hvorfra tabet af ammoniak er lavt, og ved at der anvendes en reduceret tildeling af råprotein til kjerne eventuelt i kombination med overdækning af gyllebeholderen. Både i etape 1, 2 og 3 ligger ammoniakemissionen fra produktionen under de vejledende emissionsgrænseværdier.

Det generelle krav om, at ammoniakemissionen fra den del af produktionen, som udvides/ændres, skal reduceres med 30 % i forhold til et fastlagt referencestaldsystem, er opfyldt, som tidligere beskrevet.

På baggrund af de beskrevne valg af teknikker/teknologi og de beregnede opnåede niveauer for udledninger finder Bornholms Regionskommune samlet set, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt ressourceforbruget fra anlægget ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), jf. husdyrgodkendelseslovens § 19. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, hvis vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

12 ALTERNATIVE LØSNINGER OG 0-ALTERNATIVET

I dette kapitel beskrives og vurderes alternative løsninger i forhold til udvikling af ejendommen, som ansøger har undersøgt men fravalgt. Desuden beskrives konsekvenserne, hvis den ansøgte produktion ikke gennemføres.

12.1 ALTERNATIVE LØSNINGER

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Kim Larsen ejer udover Olsminde også Tingstedgård, som dog ikke har stalde til kvæg. Det vil derfor være både fordyrende, kræve mere arbejde og være logistisk urationelt at opføre kvægstalde på Tingfogedgård. Det vil også give en unødigt spredning af produktionen.

Kim Larsen ejer ligeledes Stavsdalvej 39 og halmlade på Egelund, Stavsdalvej 72. Stavsdalvej 39 har ældre staldanlæg, som ikke er egnede til moderne kvægproduktion. Halmladen på Stavsdalvej 72 kan ikke bruges til husdyr, da afstandskravet til nabo (beboelsen på Stavsdalvej 72) ikke er overholdt.

Gylleforsuring har været under overvejelse til ny kostald, men beregninger viser, at et '4 %-gulv'⁹ giver større ammoniakreduktion. Med i overvejelserne har også været risikoen for lugtgener. Med det aktuelle produktionsanlæg er det ikke muligt at installere forsuring i alle staldafsnit. Erfaringer med forsuringsanlæg fra andre ejendomme har vist, at der er en risiko for forværring af lugtgener på ejendomme, hvor der sker en opblanding af forsuret gylle med ikke-forsuret gylle.

Gylleforsuring vil heller ikke have økonomisk proportionalitet, fordi anlægget kun kan køre i de stalde, som har spaltegulv. I den gamle spaltestald er der ikke sikkerhed for, at betonen i gyllekanalerne har god holdbarhed over for syrepåvirkning.

Idet den generelle ammoniakreduktion kan opfyldes med '4 %-gulv', er gylleforsuring fravalgt.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer samlet set, at de behandlede alternativer ikke er bedre end det ansøgte projekt.

12.2 0-ALTERNATIVET

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

0-alternativet er at bibeholde den nuværende produktion på Olsminde. Hvis Kim Larsen vælger et 0-alternativ - det vil sige ikke moderniserer og udvider produktionen på Olsminde – vil bedriften i løbet af en årrække blive økonomisk, teknologisk og miljømæssigt ineffektiv, fordi det vil blive sværere at inddrage nyeste viden og nyeste teknologi. Den teknologiske udvikling og strukturudviklingen går så hurtigt, at hvis man ikke udvikler, betyder det reelt, at man er under afvikling.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres.

⁹ Typer af fast, drænet gulv med skraber eller spaltegulv med linespil og skraber.

Den eksisterende miljøgodkendelse af Olsminde stod for at skulle revurderes. 0-alternativet for Olsminde er derfor den husdyrproduktion, som ville være fortsat efter revurderingen.

I forbindelse med en revurdering kan der stilles krav til stadig forbedring af husdyrbrugets indretning og drift vha. BAT. Kun i særlige tilfælde er der mulighed for at skærpe de stillede vilkår i den oprindelige miljøgodkendelse.

På baggrund af eksisterende data, besigtigelser og de udførte beregninger er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning som følge af udvidelsen på Olsminde ikke påvirker lokalområdet i væsentlig negativ retning, jf. redegørelsen i kapitel 7 og 8.

Set i forhold til 0-alternativet er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen på Olsminde ikke vil betyde væsentligt større gener for naboerne omkring Olsminde end ved den nuværende produktion.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at hvis produktionen ikke optimeres, forringes det økonomiske grundlag for virksomheden. 0-alternativet vil derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på mejerier og slagterier, men også i de lokale virksomheder som vognmænd, håndværkere, maskinforretninger, foderstoffer m.fl.

0-alternativet er endvidere ensbetydende med, at de miljømæssige tiltag, som nærværende ansøgning indeholder, ikke nødvendigvis bliver implementeret.

13 HUSDYRBRUGETS OPHØR

MILJØTEKNISK REDEGØRELSE

Ved husdyrbrugets ophør vil foder og foderspild blive fjernet fra foderkrybber og åbne lagre for at forebygge skadedyr. Foder i lukkede beholdere vil blive tilset og efterhånden afviklet. Stalde vil blive vedligeholdt eller afviklet. Gyllekanaler, rørledninger, samlebrønde og gylletanke vil blive tømt forsvarligt, vedligeholdt eller afviklet. Medicinrester og ubrugt medicin vil blive afleveret til dyrlæge eller på apotek. Kemikalierester f.eks. desinfektionsmiddel vil blive afhændet forsvarligt. Fast husdyrmøg og ensilage vil blive afhændet eller nedbragt som gødning. Generelt vil alle stalde og lagre blive tømt, rengjort og vedligeholdt indtil afvikling. Det sker for at forebygge skadedyr, støv, lugt og forurening af overfladevand samt grundvand.

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Bornholms Regionskommune vurderer, at de nævnte tiltag minimerer risikoen for forurening og er med til at sikre, at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

VILKÅR

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. husdyrbrugets ophør:

- 3.19.1 Ophører driften på husdyrbruget, skal den driftsansvarlige inden for en frist på 4 uger anmelde ophøret til Bornholms Regionskommune, Teknik og Miljø samt gøre rede for og erklære, om der ved driften har været anvendt stoffer, der har kunnet give anledning til jord- eller grundvandsforurening.

14 SAMLET VURDERING

KOMMUNENS BEMÆRKNINGER OG VURDERING

Ses der på projektets kortsigtede såvel som langsigtede virkninger på miljøet omkring Olsminde vurderes disse ikke at være af væsentlig betydning.

Landskabeligt vurderes udvidelsen ikke at medføre væsentlige ændringer i landskabet omkring ejendommen, idet de nye bygninger opføres i tilknytning til de eksisterende, så anlægget fortsat vil virke som en samlet enhed, og de landskabelige værdier ikke tilsidesættes.

Der er foretaget beregning af ammoniakfordampning og ammoniakdeposition til omkringliggende naturarealer. Den øgede ammoniakdeposition som følge af besætningsudvidelsen vurderes ikke at påvirke naturtilstanden væsentligt og vil således ikke have en væsentlig negativ indvirkning på naturområderne hverken på kort eller langt sigt. Desuden vurderes vandmiljøet ikke at blive påvirket væsentligt af næringsstoffer fra overfladisk afstrømning.

Kravet til 30 % reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i henhold til bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen primært ved anvendelse af de ammoniakmæssigt bedste gulvtyper i den nye kostald og flere af de eksisterende, at der er installeret skraber på spaltegulvet i den gamle kostald øst, samt ved reduceret tildeling af råprotein til malkekøerne eventuelt i kombination med overdækning af gyllebeholder. Desuden er kravet om BAT-teknologi opfyldt inden for alle dele af produktionen.

Med hensyn til nabogener er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde væsentligt større gener for naboerne omkring Olsminde end ved den nuværende produktion.

En del af udbringningsarealerne ligger i område klassificeret som nitratklasse 1 i forhold til overfladevand. Der er derfor stillet vilkår om et lavere husdyrtryk pr. hektar, end de generelle harmoniregler giver mulighed for. Denne skærpelse samt overholdelsen af de generelle regler for udbringning af husdyrgødning vurderes at sikre beskyttelsen af de sårbare vandområder mod nitratbelastning. En mindre del af det dyrkede areal ligger i nitratfølsomt område i forhold til vandindvinding. Der er derfor stillet vilkår om, at der ikke må udbringes husdyrgødning på disse arealer, hvilket vurderes at sikre beskyttelsen af grundvandet mod nitratbelastning. Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til fosforbelastede marine områder eller til fosforfølsomme søer.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget, udbringning af husdyrgødning og drift af arealerne kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

15 BILAG

BILAGSOVERSIGT:

Bilag 1. Anlægstegninger

Bilag 2. Kort over beliggenheden af udbringningsarealerne

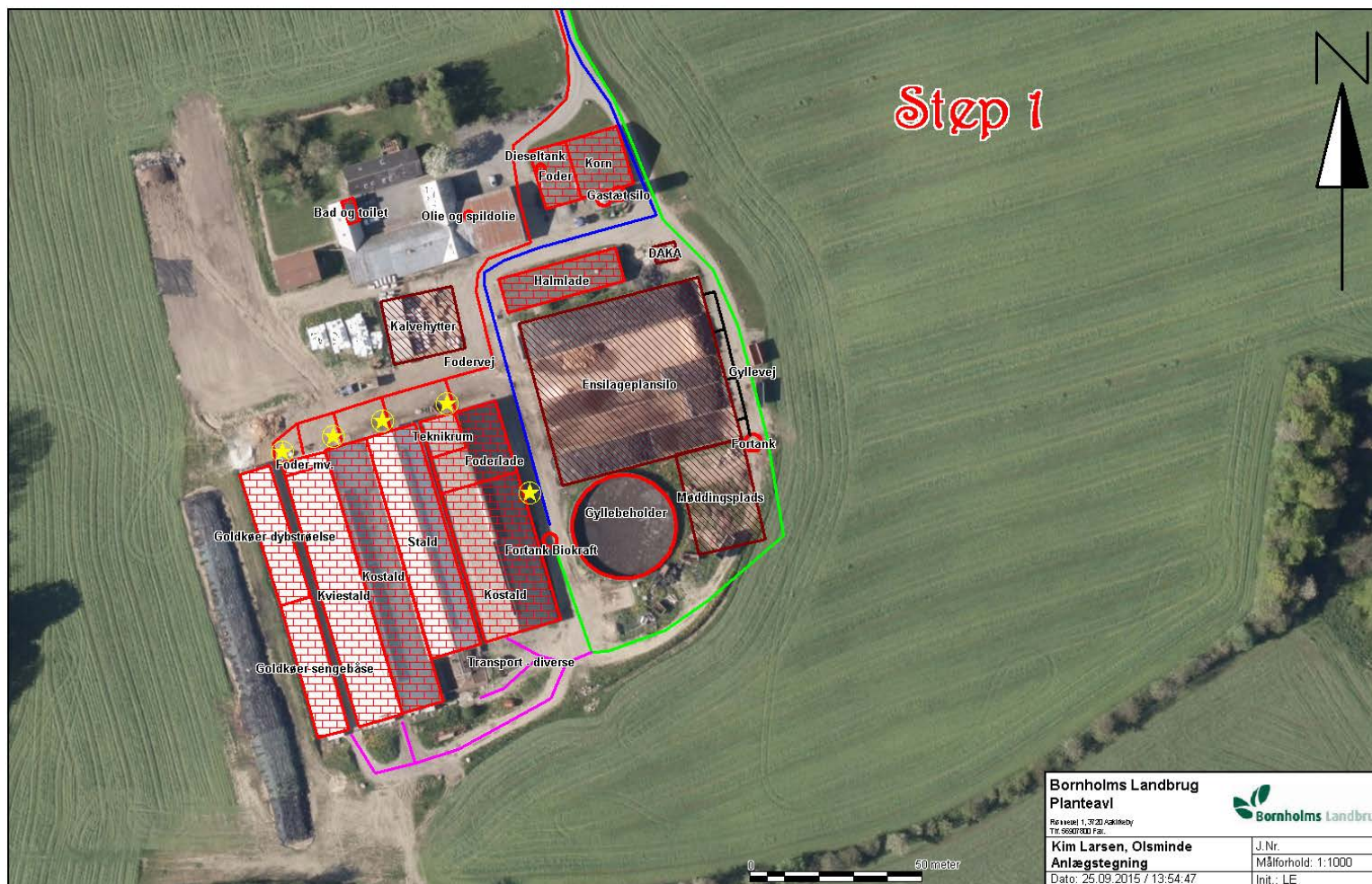
Bilag 3. Besigtigelsesnotat vedr. fejkortlægning af skovnaturtype i Stavsdal Plantage

Bilag 4. Artsliste fra skov vest for Olsminde

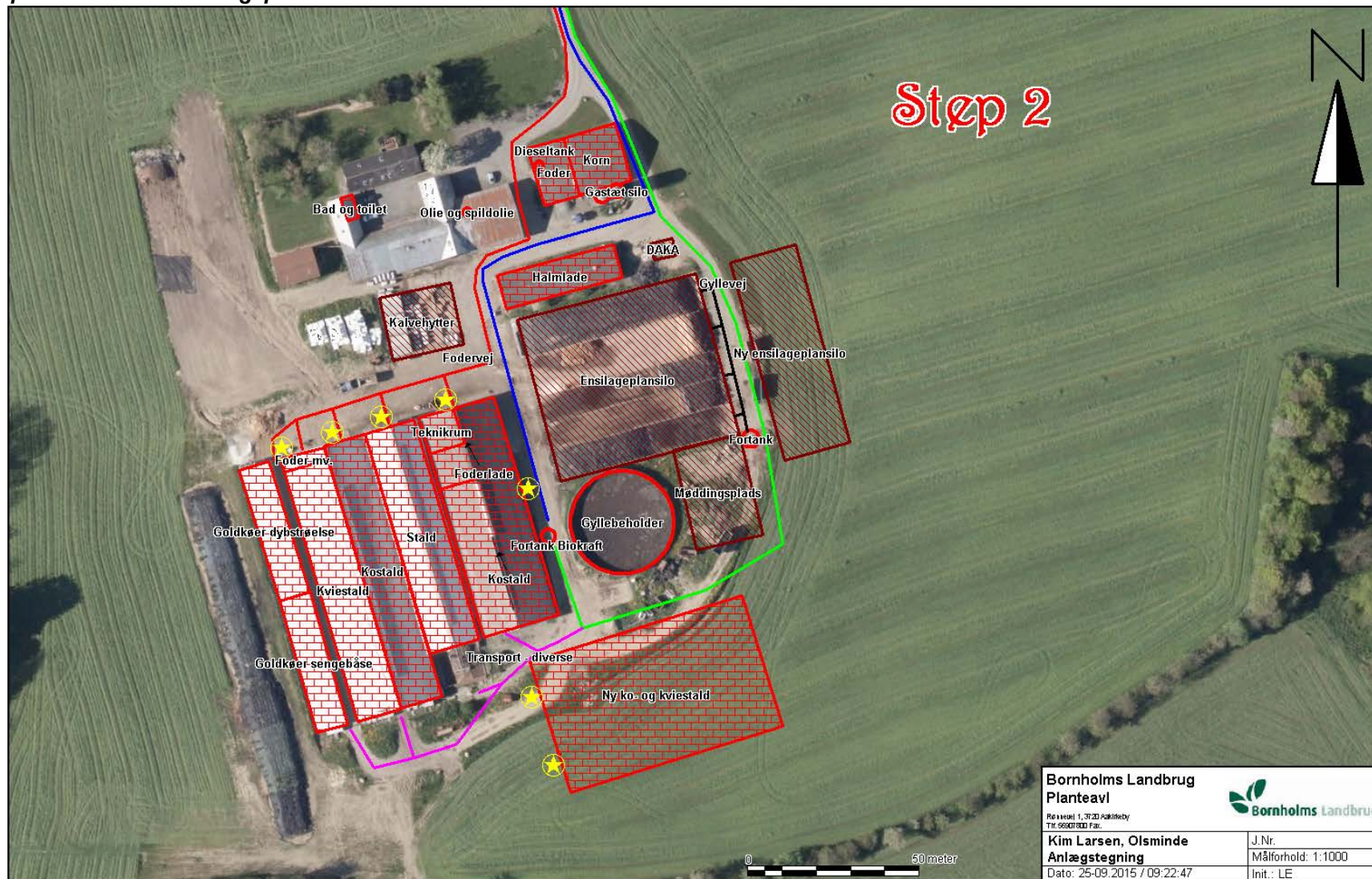
BILAG 1 ANLÆGSTEGNINGER

Placering af bygninger, befæstede arealer, afløb og brønde, dræn, interne transportveje, belysningsanlæg, olietanke m.v. fremgår af tegningerne.

Etape 1:

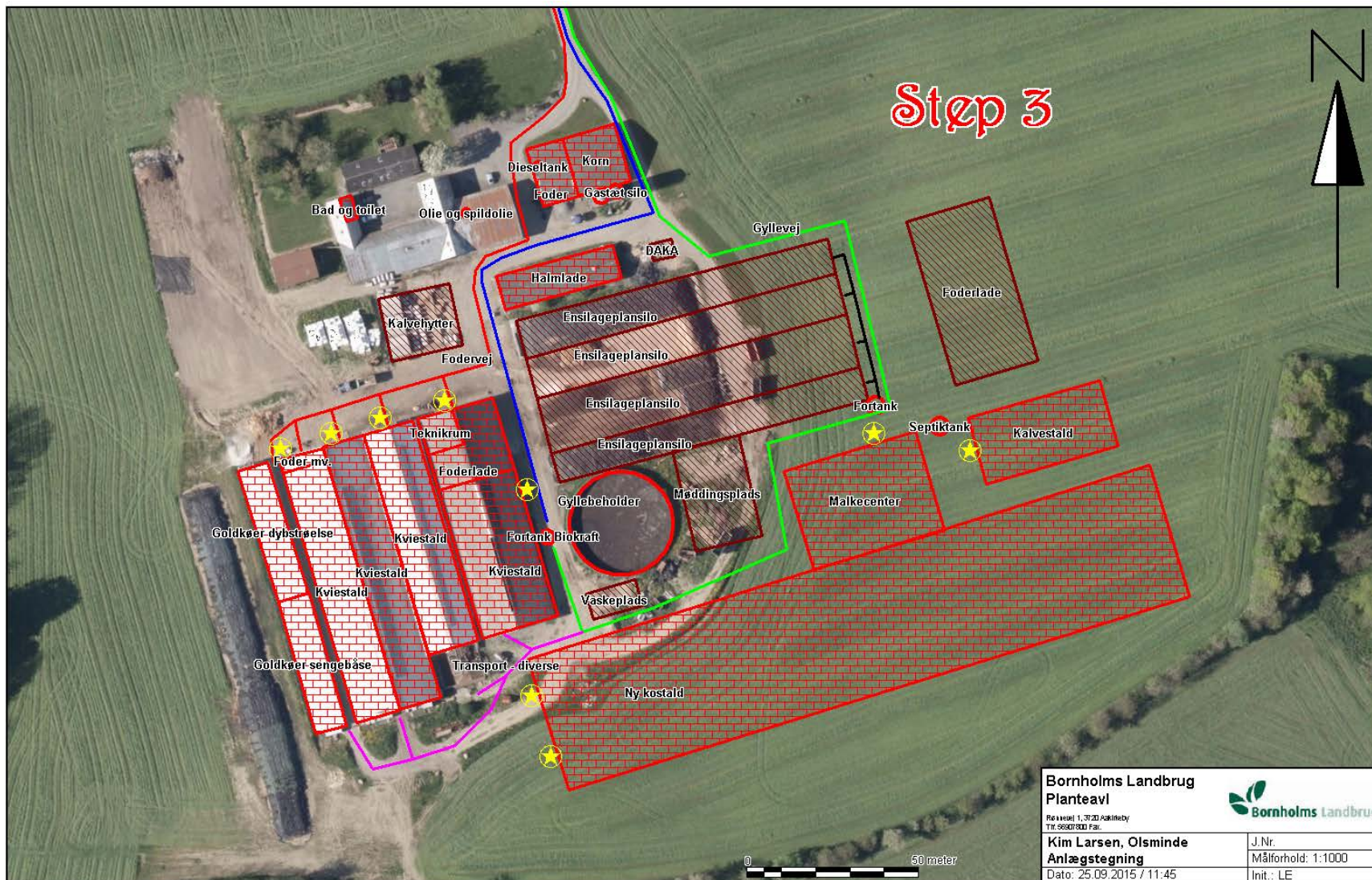

Etape 3 med ekstra ensilageplansilo:

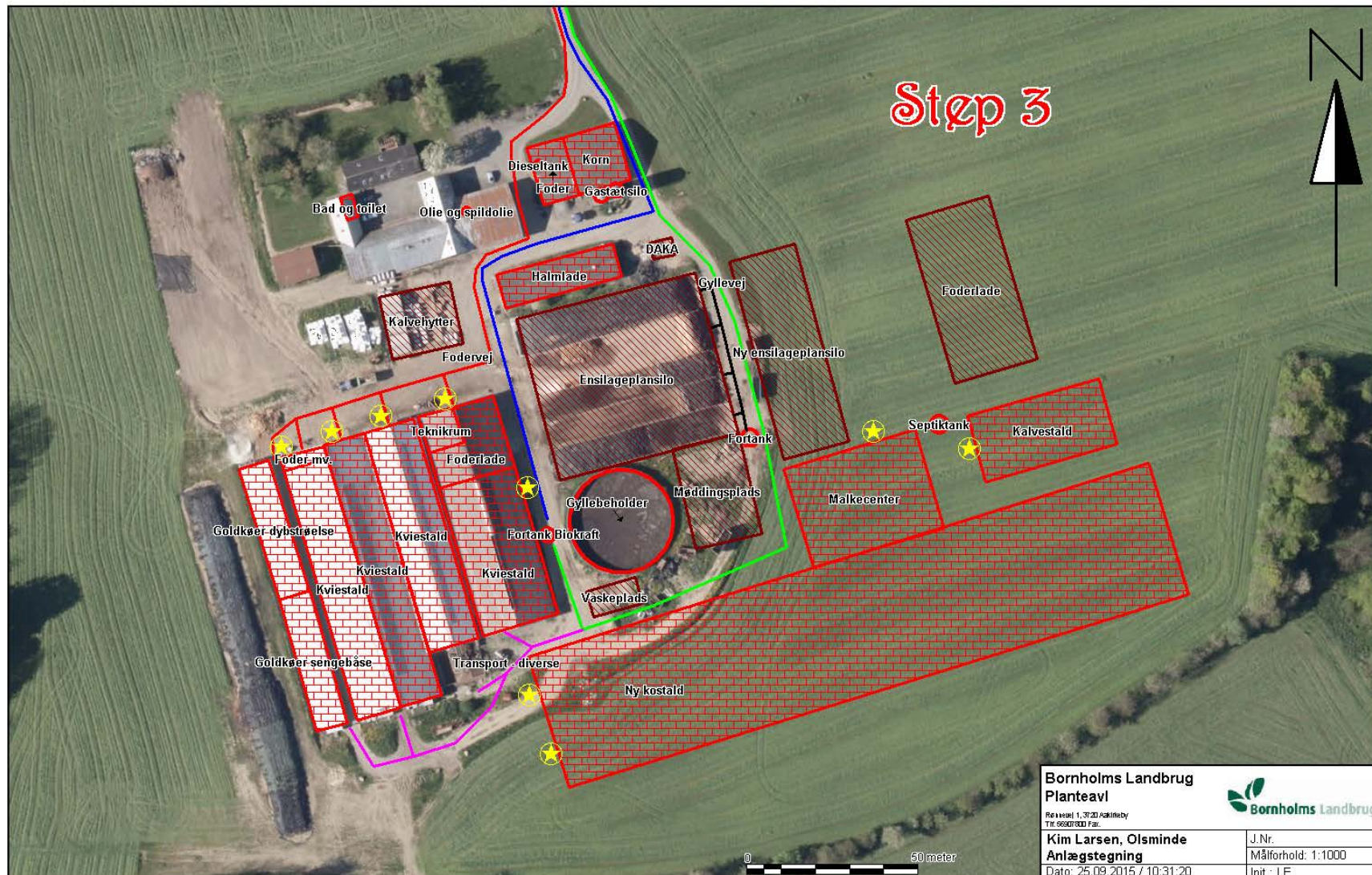
Bornholms Landbrug Planteavl Rev. 15.01.11 1.37.20 Askervej Tlf. 56303000 Fax.			
Kim Larsen, Olsminde Anlægstegning Dato: 25-09-2015 / 09:22:47		J.Nr. Målforhold: 1:1000 Init.: LE	

Etape 3 med forlængede ensilageplansiloer:

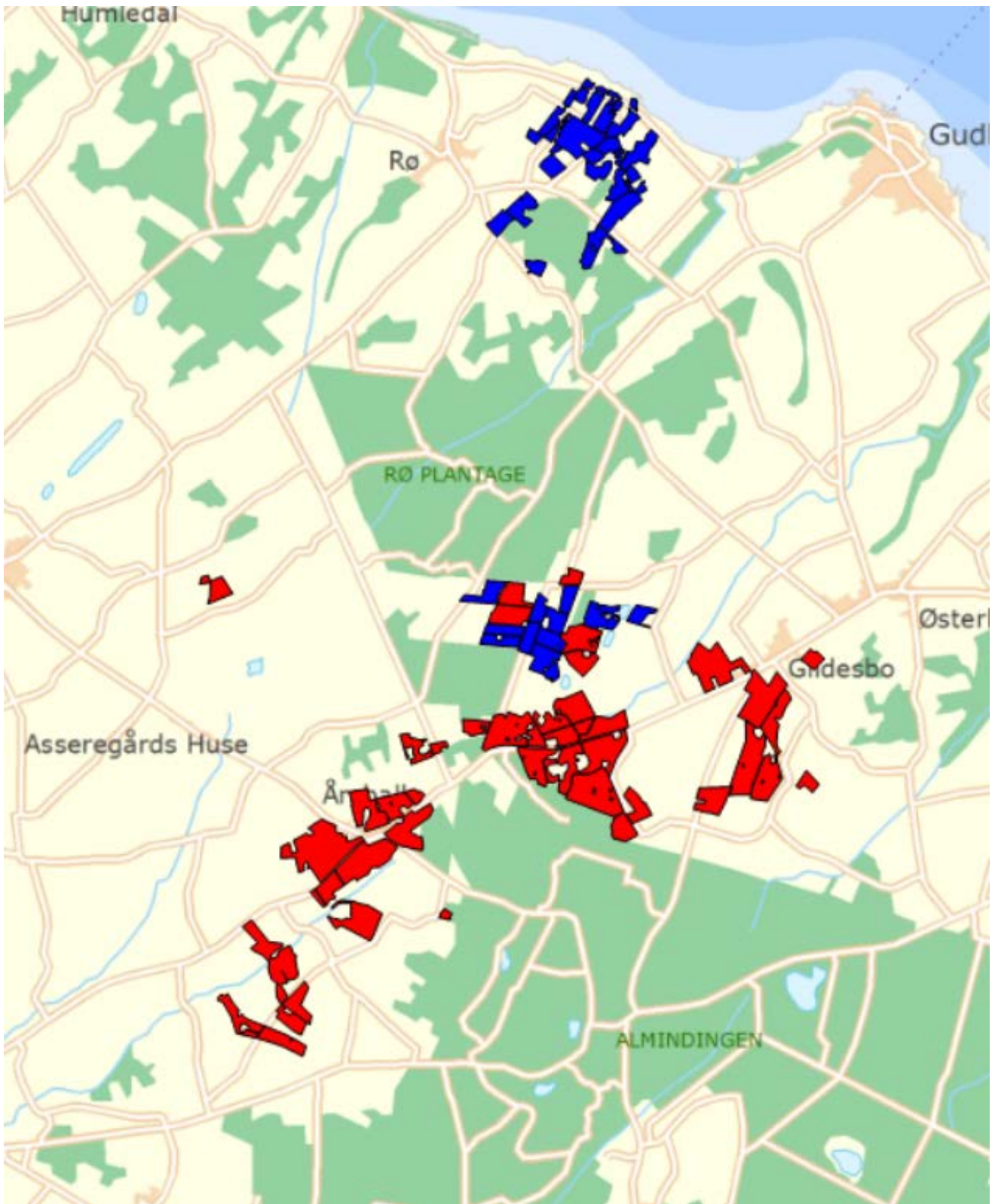

Bornholms Landbrug		
Planteavl		
Rev. 1. 1. 2015 Aalborgvej Tlf. 56547800 Fax.		
Kim Larsen, Olsminde	J.Nr.	
Anlægstejning	Målforhold: 1:1000	
Dato: 25.09.2015 / 11:45	Init.: LE	

Etape 3 med ekstra ensilageplansilo:

BILAG 2 KORT OVER BELIGGENHEDEN AF UDBRINGNINGSAREALERNE

BILAG 3 BESIGTIGELSESNOTAT VEDR. FEJLKORTLÆGNING AF SKOVNATURTYPE I STAVSDALS PLANTAGE

Miljø- og Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

NOTAT

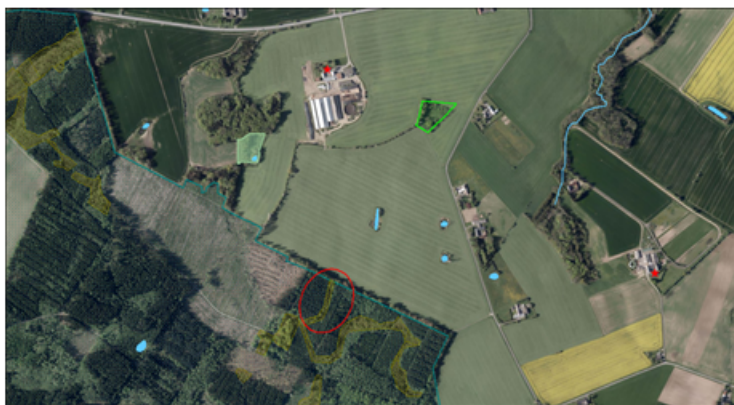
Storstrøm
J.nr. NST-3209-00002
Ref. HCG
Den 17. august 2015

Besigtigelsesnotat vedr. fejlkortlægning af skovnaturtype i Stavsdals Plantage

Bornholms Regionskommune har spurgt til kortlægning af et konkret areal i Stavsdals Plantage, der tilbage i 2006 er registreret som skovnaturtype g1Eo, elle- og askeskov.

Baggrunden er, at naboen på adressen Stavsdalsvej 41, Østerlars, ønsker at udvide en kreaturbesætning. Regionskommunens miljøgodkendelse skal bl.a. vurdere en mulig ammoniakbelastning af nærliggende naturtyper. Hvis der er tvivl om en naturtype er kortlagt korrekt, skal Regionskommunen spørge Naturstyrelsen herom.

Det konkrete areal, som Regionskommunen her spørger til, er beliggende i skovkanten ud mod nævnte ejendom.

Det kortlagte areal på matr. nr. 119av og 119ax, Østerlarsker tilhørende Bornholms Regionskommune, er vist på ovenstående ortofoto (rød ring).

Kortlagt 91Eo - 0,20 ha.

Undertegnede foretog besigtigelse af arealet d. 26. marts 2015 sammen med regionskommunens sagsbehandler, Katrine Høst og repræsentanter fra naboejendommen.

Der blev konstateret følgende:

Bredden af en lille skovsø i nord er bevokset med rødel, ca. 5*20 m. (billed 1).

Kanten af en grøft i syd er bevokset med rødel, ca. 5*10 m. (billed 2).

Det resterende areal af det kortlagte areal er bevokset med rødgran og vortebirk.

Det er en smal stribe på ca. 130 m. på tør bund (billed 3 og 4).

D.v.s. at kun ca. 300 m² af kortlægningens i alt 2000 m². er bevokset med en for skovnaturtypen karakteristisk træart, rødel. Den øvrige del på ca. 1700 m². er tør bund med en bevoksning, der ikke er bevokset med karakteristiske træarter for skovnaturtypen 91Eo.

Se billeder nederst.

Konklusion:

Naturstyrelsen vurderer, at det lille areal med rødel ikke berettiger til at fastholde arealet som skovnaturtype 91Eo, elle- og askeskov. Bornholms Regionskommune kan derfor se bort fra denne konkrete kortlægning i deres sagsbehandling i ovenstående sag.

Naturstyrelsen vil slette den konkrete skovbevoksning fra kortlægningen, senest ved næste (gen)kortlægning af skovnaturtyper.

Med venlighilsen

HCGraivesen
skovfoged
72 54 32 30
HCG@nst.dk

BILAG 4 ARTSLISTE FRA SKOV VEST FOR OLSMINDE

Følgende arter er registreret i skoven vest for Olsminde, den midterste del, på besigtigelser henholdsvis den 4. august 2014, den 9. oktober 2014 og den midterste del den 28. april 2015.

Art	Eventuel bemærkning
Almindelig eg (stilkeg)	
Avnbøg	
Hassel	
Ask	Ung opvækst
Bened	
Rødgran	
Hvid anemone	Dominerende i april
Almindelig bingelurt	Fugtige partier og langs vandløbet
Mosebunke	Ved vandløbet
Stor fladstjerne	
Enblomstret flitteraks	
Håret frytle	
Almindelig gedeblad	
Almindelig guldnælde	Forekommende mange steder spredt over arealet
Hindbær	
Almindelig hundegræs	
Vild kørvel	Kun yderst i skovbryn/grøftekant mod mark
Mælkebøtte	Kun yderst i skovbryn/grøftekant mod mark
Eng-nellikero	Formodentlig, vegetativ bestemmelse, i fugtigt parti
Febernellikero	I kanten mod øst
Stor nælde	Enkelte steder, fugtigt
Nyrebladet ranunkel	Fugtigt
Almindelig rapgræs	Formodentlig, vegetativ bestemmelse
Lundrapgræs	I kanten mod øst
Lysesiv	Ved å
Skovsyre	
Akselblomstret star	Langs vandløbet
Vedbend	
Kratviol	
Vortero	
Brombær	
Alm. guldstjerne	Enkelte steder
Hulkravet kodriver	Kun yderst i skovbryn/grøftekant mod mark
Skælrod	En lille bestand samt enkeltteksemplarer i det nordøstlige hjørne
Læge-ærenpris	Ved å
Skov-hullæbe	I kanten mod øst
Skov-galtetand	I kanten mod øst

